

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก
ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
Phenomenon-Based Learning Management to Promote Global Citizenship for
Peaceful Coexistence among Grade 9 Students

ณัฐพรรณ ก้นไชยลัก

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก
ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็น
พลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ”

ของ ณฐพรรณ ก้นไชยสัก

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

.....
(ดร.ปริญญา สร้อยทอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ชื่อเรื่อง	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ผู้วิจัย	ณัฐพรรณ กันไชยศักดิ์
ประธานที่ปรึกษา	ดร.ปริญญ์ สร้อยทอง
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2567
Keywords	ปรากฏการณ์เป็นฐาน, พลเมืองโลก, การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา และนักเรียน เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในเกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยเครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก 2) แนวทางสังเกตแบบมีส่วนร่วม 3) คู่มือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ”

ผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ด้านหลักสูตรและเนื้อหา มีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับแนวคิดพลเมืองโลก แต่ครูต้องพิจารณาเนื้อหาด้วยตนเอง ด้านการจัดการเรียนรู้ เน้นการบรรยายและการจดบันทึก ด้านผู้เรียนพบว่าพื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจ และพฤติกรรมในชั้นเรียน ด้านครูผู้สอน มีภาระงานที่ครูต้องรับผิดชอบ ทำให้มีเวลาไม่เพียงพอในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ มีการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม แต่บางแห่งยังขาดงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน ด้านสื่อการสอน ครูมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในชั้นเรียน แต่ก็ยังขาดแคลนสื่อที่ดึงดูดความสนใจและเชื่อมโยงเนื้อหากับชีวิตจริง ด้านการวัดและประเมินผล ยังเน้นวัดผลจากการจดจำมากกว่า และผู้เรียนไม่มีโอกาสสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง

2) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า กิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความเป็นองค์รวม (2) ตามสภาพจริง (3) ความสอดคล้องกับบริบท (4) การเรียนรู้

เชิงแก้ปัญหา และ (5) กระบวนการเรียนรู้ และพบว่าผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มมากขึ้นทั้ง 5 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 2) การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม 4) การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 5) การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา ภายหลังการทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Title	Phenomenon-Based Learning Management to Promote Global Citizenship for Peaceful Coexistence among Grade 9 Students
Author	NATTATAT KANCHASAK
Advisor	Dr. Parinya Soithong
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Social Studies – (Plan B) Naresuan University, 2024
Keywords	Phenomenon Based Learning, Global Citizenship, Peaceful Coexistence

ABSTRACT

This research aims to 1) Study the current situation and challenges of learning management to promote global citizenship and peaceful coexistence among Grade 9 students in secondary schools in the Pho Thale district, Phichit province, and 2) Develop a phenomenon-based learning management approach to promote global citizenship and peaceful coexistence among Grade 9 students in secondary schools in the Pho Thale district, Phichit province. This research is qualitative research. Data were collected through interviews with social studies teachers and students who met specific criteria for selection using purposive sampling. The research instruments included: 1) An in-depth interview guide, 2) A participatory observation framework, and 3) A set of learning activities based on phenomenon-based learning, focusing on the unit "Peaceful Coexistence."

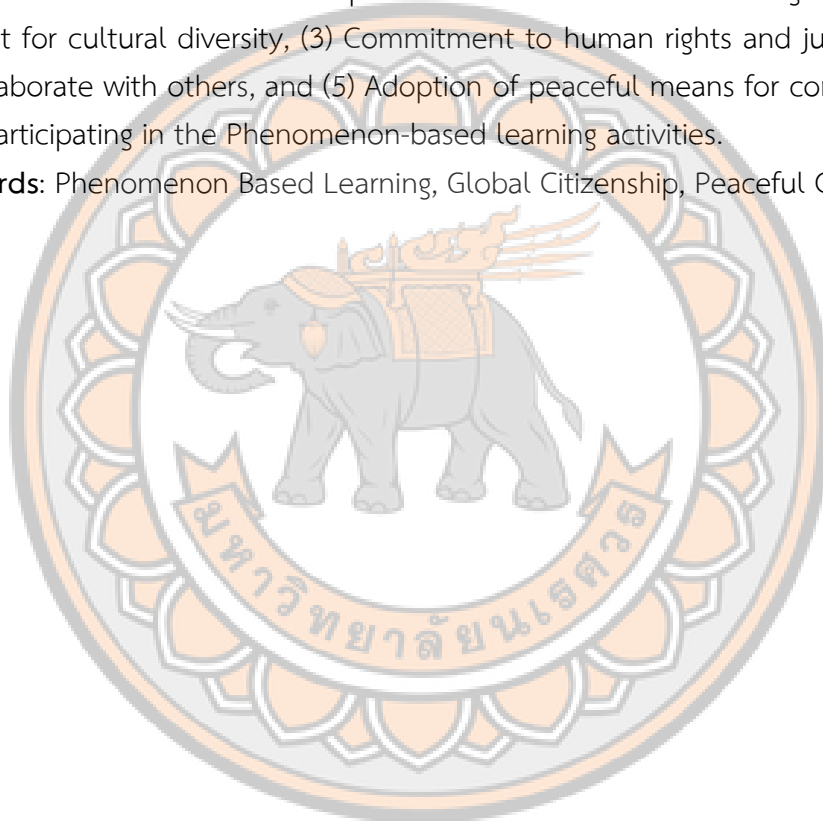
The research findings revealed that:

1) The current state and challenges of learning management to promote global citizenship for peaceful coexistence among Grade 9 students: Curriculum and Content: While the content aligns with global citizenship concepts, teachers must independently select and adapt the materials. Teaching Methods: Lessons primarily focus on lectures and note-taking. Students: Family background influences students' motivation and classroom behavior. Teachers: Heavy workloads limit the time available for designing engaging learning experiences. Learning Environment: Although moral and ethical values are encouraged, some schools lack sufficient budget and resources. Teaching Materials: While teachers incorporate technology in the classroom, engaging

and real-life-connected learning materials remain scarce. Assessment and Evaluation: Assessments primarily measure memorization, providing students with limited opportunities for reflective learning.

2) The development of a Phenomenon-based learning approach aligned with the five key components of Phenomenon-Based Learning: (1) Holisticity, (2) Authenticity, (3) Contextuality, (4) Problem-Based Inquiry Learning, and (5) Learning Process. The findings also revealed that students demonstrated increased competencies in global citizenship and peaceful coexistence in five aspects: (1) Awareness of their roles and responsibilities as members of the global society, (2) Respect for cultural diversity, (3) Commitment to human rights and justice, (4) Ability to collaborate with others, and (5) Adoption of peaceful means for conflict resolution after participating in the Phenomenon-based learning activities.

Keywords: Phenomenon Based Learning, Global Citizenship, Peaceful Coexistence

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ทั้งนี้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์.ดร.ประยงค์ จันทร์แดง ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และได้ให้คำแนะนำอันทรงคุณค่า พร้อมชี้แนะแนวทางให้งานค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา ศรีพันธ์ ในฐานะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระและอาจารย์ประจำหลักสูตร ที่ให้ความเมตตาให้คำปรึกษา และคำแนะนำเพิ่มเติมจนทำให้งานค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ปริญญา สร้อยทอง อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้ให้คำปรึกษา แก้ไขปรับปรุง ตลอดจนช่วยเปิดมุมมองต่อที่มีต่อการศึกษานี้เป็นประโยชน์ยิ่ง ต่อการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และนักเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 4 แห่ง อันประกอบด้วย โรงเรียนท่าเสาพิทยาคม โรงเรียนห้วยยาวพิทยาคม โรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา และโรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ ตลอดจนให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการค้นคว้าอิสระ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณความเป็นพี่น้องพี่องพี่องเพื่อนอันดีจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอขอบคุณ อาจารย์ ปวินญาพัฒน์ วรพันธ์ คุณครูธนพล แซ่คู คุณครูฉัตรพงษ์ ปิ่นปิ่น อาจารย์ชยพร พันทอง และคุณครูธีราพร กำแพงแก้ว ที่ให้คำแนะนำอันดีตลอดระยะเวลาของการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ขอขอบคุณคุณครูพิมพ์กาญจน์ จันทร์อัมพร ที่ให้คำปรึกษาขณะจัดทำรูปเล่ม รวมถึงเพื่อนร่วมสาขาวิชา สังคมศึกษา (กศ.ม) มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่คอยช่วยผลักดันให้สามารถจัดทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จนสำเร็จ

ขอขอบคุณคุณครูวัชรีย์ บัวเพ็ง ตลอดจนเพื่อนพี่น้องผู้เป็นเพื่อนร่วมงานทุกคน ที่ให้คำปรึกษาด้านวิชาการตลอดจนการเก็บข้อมูลในการทำการค้นคว้าอิสระ และขอขอบคุณเพื่อนครู และบุคลากร ณ โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ ที่ช่วยเหลือในการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้

กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา คุณตา ผู้เปรียบเสมือน “ครู” คนแรกของข้าพเจ้าที่ให้การอบรมสั่งสอนทั้งด้านวิชาการและมอบความห่วงใย ขอขอบคุณน้องชาย ตลอดจนครอบครัว และครอบครัวของข้าพเจ้า ที่ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีเสมอมา

ขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่เป็นสถานที่ บ่มเพาะการศึกษาระดับมหาบัณฑิตให้แก่ข้าพเจ้า จนกระทั่งการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สมบูรณ์ คุณค่าหรือประโยชน์อื่นใดอันพึงเกิดจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน ครูบาอาจารย์ และสถานที่ใดที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับข้าพเจ้า จนทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ณัฐพรรณ กันไชยสัก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ค
ABSTRACT.....	จ
ประกาศคุณูปการ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
คำถามการศึกษา	5
จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	5
ขอบเขตของงานวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	10
การจัดการเรียนรู้โดยปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	14
ความเป็นพลเมืองโลก.....	19
การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	41
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร	41

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร	43
การตรวจสอบข้อมูล	44
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	46
ผลการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร	46
ผลการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ 2 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร	74
บทที่ 5 บทสรุป	112
สรุปผลการวิจัย	112
อภิปรายผล	116
ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	127
ประวัติผู้วิจัย	169

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตาราง 1 แสดงตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง.....	12
ตาราง 2 แสดงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก	26
ตาราง 3 แสดงคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข.....	35
ตาราง 4 เปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกและคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	36
ตาราง 5 แสดงผลการสรุปสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน.....	56
ตาราง 6 แสดงผลการสรุปปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน	57
ตาราง 7 แสดงผลการสรุปสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียน.....	67
ตาราง 8 แสดงผลการสรุปปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียน	68
ตาราง 9 เปรียบเทียบผลสภาพปัจจุบันและปัญหาที่ได้จากครูผู้สอนและนักเรียน	69
ตาราง 10 สรุปข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร.....	72
ตาราง 11 กิจกรรมที่ 1 “งานนี้ เอาอยู่” (อุทกภัย).....	77
ตาราง 12 กิจกรรมที่ 2 “ฝุ่น PM 2.5 ปกคลุมเมือง”.....	79

ตาราง 13 กิจกรรมที่ 3 “การละเมียดสติได้”.....	81
ตาราง 14 แสดงสรุปผลจากการสัมภาษณ์นักเรียน ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ.....	92
ตาราง 15 แสดงการสรุปผลจากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข.....	102
ตาราง 16 แสดงสรุปผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ	106
ตาราง 17 แสดงสรุปผลข้อมูลภาพรวมจากการสัมภาษณ์นักเรียนและคุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	108
ตาราง 18 แสดงผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหลังทำกิจกรรม	110

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาค้นคว้า.....	40
ภาพ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	45
ภาพ 3 แสดงการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนท่าเสาพิทยาคม.....	49
ภาพ 4 แสดงการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา.....	52
ภาพ 5 แสดงการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนห้วยยาวพิทยาคม.....	55
ภาพ 6 แสดงการสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนท่าเสาพิทยาคม.....	62
ภาพ 7 แสดงการสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์.....	63
ภาพ 8 แสดงการสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนห้วยยาวพิทยาคม.....	64
ภาพ 9 แสดงการสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา.....	65
ภาพ 10 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	76
ภาพ 11 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง งานนี้...เอาอยู่ (อุทกภัย).....	78
ภาพ 12 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง ฝุ่น PM 2.5 ปกคลุมเมือง.....	80
ภาพ 13 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การละเมิดสิทธิเด็ก.....	82
ภาพ 14 แสดงการใช้เชือกเชื่อมโยงประเด็นที่ศึกษา ในกิจกรรมที่ 3 การละเมิดสิทธิเด็ก.....	84
ภาพ 15 แสดงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน.....	85
ภาพ 16 แสดงตัวอย่างผลงานนักเรียนจากกิจกรรมที่ 2 ฝุ่น PM 2.5 ปกคลุมเมือง.....	87
ภาพ 17 แสดงนักเรียนระดมสมองในกิจกรรมที่ 1 งานนี้...เอาอยู่ (อุทกภัย).....	88
ภาพ 18 แสดงผลงานนักเรียนที่นำเสนอประเด็นที่ศึกษาในรูปแบบสื่อ Infographic.....	89
ภาพ 19 แสดงผลงานนักเรียนที่นำเสนอประเด็นที่ศึกษาในรูปแบบสื่อ Infographic.....	90
ภาพ 20 แสดงตัวอย่างผลงานนักเรียนที่นำเสนอประเด็นที่ศึกษาในรูปแบบวีดิทัศน์ (คลิปสั้น).....	91
ภาพ 21 สัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์สอน.....	105

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

สังคมในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในหลากหลายมิติ อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจและสังคมโลก การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย 4.0 การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 สิ่งเหล่านี้ทำให้สังคมต้องเตรียมความพร้อมพลเมืองให้มีความรู้ ทักษะที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในอนาคต และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก มีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนแปลงการสร้างองค์ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติของผู้เรียนให้มีความสามารถในการร่วมกันมีส่วนร่วมในเรื่องความเป็นธรรมและสันติภาพของโลก โดยมีแนวทางและมุมมอง รวมถึงวิธีดำเนินการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ในแต่ละบริบท ทั้งเรื่องการศึกษาเพื่อสิทธิมนุษยชน การศึกษาเพื่อสันติภาพ การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ (UNESCO, 2015 อ้างถึงใน ปรดี ประทุมสุวรรณ, 2019) และประเทศไทยรวมถึงประเทศสมาชิกสหประชาชาติ ได้ลงนามรับรองพันธสัญญาทางการเมืองระดับผู้นำ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกหรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) จำนวน 17 เป้าหมายหลัก ถือเป็นวาระการพัฒนาระยะเวลา 15 ปี (พ.ศ. 2559 - 2573) ที่ประเทศสมาชิกจำเป็นต้องปฏิบัติตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าว ประเทศไทยได้กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 4 ที่กล่าวถึง “การสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต” รวมถึงให้ความสำคัญกับเป้าประสงค์ที่ 4.7 คือ การสร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งสันติภาพและไม่ใช้ความรุนแรง ความเป็นพลเมืองของโลก เคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. 2573 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2565)

คำว่าความเป็นพลเมืองโลกสามารถอธิบายได้ว่าเป็นพลเมืองที่มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่กว้างขวางและการเป็นมนุษยชาติร่วมกัน เน้นพึ่งพาอาศัยกันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก โดยสหประชาชาติได้เน้นการพัฒนาความเป็นพลโลกหรือพลเมืองโลกและได้จัดทำเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับพลโลกศึกษา ซึ่งระบุเป้าหมายว่าผู้เรียนจะต้องมีความสามารถพัฒนาและประยุกต์ใช้ทักษะสำหรับความฉลาดรู้ด้านพลเมือง เช่น การสืบสอบอย่างมีวิจารณญาณ ความฉลาดรู้ข้อมูลเทคโนโลยีและสื่อ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดตัดสินใจแก้ปัญหา การประนีประนอม การสร้างสันติภาพ การรับผิดชอบต่อบุคคลและสังคม (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2565) ขณะเดียวกันประเทศไทย

ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาที่พัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองโลก โดยระบุเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learning Aspirations) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs&8Cs) เช่น การคิดวิเคราะห์และการทำงานร่วมกัน เป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาและปรับตัวในสังคมโลกยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ขณะที่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 กล่าวถึง “การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ” ซึ่งนิยามของสหประชาชาติที่มีต่อการพัฒนาเพื่อสร้างสังคมสงบสุข (Peace) คือ “*ปลอดอาชญากรรม ลดความรุนแรง ปราศจากการทุจริต*” มุ่งสร้างสังคมแห่งความปลอดภัยให้กับทุกคน เพื่อให้สังคมมีความสุขได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2566) สำหรับประเทศไทยมีการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 16 ด้านส่งเสริมสันติสุข อาทियุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) ที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เกราะขีปนาวุธ และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.) เช่นเดียวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่กล่าวถึงแนวทางแห่งสันติสุขเอาไว้ว่าคนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่กล่าวถึงการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขไว้ว่า ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลัก ได้แก่ การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ และการมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม เพื่อให้คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) จะเห็นได้ว่าโลกในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะของพลเมืองโลก เช่น การเคารพในความหลากหลายและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน กำลังเผชิญกับความขัดแย้งและความไม่สงบในหลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับรายงานดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) ประจำปี 2024 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความสงบสุขทั่วโลกลดลงจากเดิม ซึ่งสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งความขัดแย้งในภูมิภาคยุโรปและตะวันออกกลางล้วนแสดงถึงปัญหาความรุนแรงที่ยังคงดำเนินอยู่ โดยอรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ (2559) ระบุว่า รากเหง้าที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและสงครามในโลกทุกวันนี้ เป็นผลต่อเนื่องมาจากเหตุการณ์ในอดีต หรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน

นับตั้งแต่ยุคสมัยการเกิด “รัฐชาติ” ในสภาวะที่ยังไม่มี “ชาติ” และอาจรวมถึงความแตกต่างกันทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในปัจจุบัน ก็ยังเป็นสาเหตุแห่งความขัดแย้งที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากอุณหภูมิโลกที่เปลี่ยนแปลงสามารถส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ทั้งปัญหาด้านทรัพยากร ปัญหาภัยพิบัติ ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐานที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้มาใหม่และกลุ่มเจ้าถิ่นเดิม (Helen, 2018) สอดคล้องกับรายงานวิกฤตการณ์อาหารโลก ฉบับปี 2567 พบว่า ประชากรเกือบ 282 ล้านคนใน 59 ประเทศและเขตแดน ประสบปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหาร เผชิญความหิวโหยฉับพลัน ซึ่งเป็นผลมาจากความขัดแย้งทั้งกรณีสงคราม สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง และผลกระทบทางเศรษฐกิจ (แพรวพรรณ ศิริเลิศ, 2024) ขณะที่ประเทศไทยย่อมได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาทิ กรณีความขัดแย้งทางเศรษฐกิจระหว่างสหรัฐอเมริกา กับจีน ทำให้ไทยเผชิญความท้าทายในการรักษาสมดุลความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน การประสบปัญหาความขาดแคลนวัตถุดิบและการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนความท้าทายจากการส่งออกสินค้าต่าง ๆ (ณัฐพร ศรีทอง, 2566) หรือแม้กระทั่งปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในสังคมไทยต่างมีสาเหตุจากความไม่ลงตัวกันทางความเห็นทางการเมือง การไม่ยอมรับในความเห็นของผู้อื่น การไม่ยอมรับในอำนาจของอีกฝ่ายและเรื่องผลประโยชน์ (กรรณา มจุลารังสรรค์, 2563) สอดคล้องกับสูตรรัตน์ ตันติวิวัฒน์ (2567). ที่กล่าวถึงความขัดแย้งในมุมมองพฤติกรรมศาสตร์ว่าหมายถึง การกระทำที่ไม่สอดคล้องกันของเป้าหมายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่ลงรอยกันทั้งจากปัจจัยภายในบุคคล เช่น การรับรู้ อารมณ์ ความคิด ความต้องการ และปัจจัยภายนอกบุคคล เช่น วัฒนธรรม ผลประโยชน์ บทบาท การสื่อสาร เป็นต้น

แม้ดัชนีสันติภาพของไทยแม้จะขยับขึ้นมา 11 อันดับจากปีที่ผ่านมา (ปี 2024 อยู่ในอันดับที่ 75 จากทั้งหมด 163 อันดับ) และภาพรวมด้านสังคมสงบสุข (Peace) จะมีแนวโน้มไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น (สำนักงานกิจการยุติธรรม, ม.ป.ป.) แต่สังคมไทยโดยทั่วไปยังพบเห็นความขัดแย้งในหลากหลายรูปแบบ และใช้วิธีการจัดการความขัดแย้งด้วยความรุนแรงอยู่เสมอ ดังนั้น การส่งเสริมคุณลักษณะของผู้ที่ตระหนักรู้และปฏิบัติตนอย่างมีจิตสำนึกในฐานะสมาชิกของสังคมโลก การมีพฤติกรรมที่เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม การยอมรับในความเท่าเทียมและสิทธิมนุษยชน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสังคม ตลอดจนใช้วิธีการที่ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น จำต้องอาศัยการจัดการศึกษามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขนี้ให้เกิดขึ้น

สถานการณ์ดังที่กล่าวมานั้น แสดงให้เห็นถึงความท้าทายที่สำคัญทั้งความขัดแย้งระหว่างประเทศและภายในประเทศ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และวิกฤตการณ์ด้านอาหารที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงรายงานดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) ประจำปี 2024 ที่บ่งบอกถึงการลดลงของความสงบสุขทั่วโลก ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจและทักษะที่สำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมโลก โดยการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ควรให้แก่นความรู้ที่เป็นพื้นฐานจำเป็นและสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย รวมทั้งบ่มเพาะทักษะที่จำเป็นไว้เป็นเครื่องมือติดตัวให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้กับองค์ความรู้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Silander, 2015) ทั้งนี้เป้าหมายการเรียนรู้ในโลก

ที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลง ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์แห่งการเรียนรู้ โดย Darling-Hammond (2010 อ้างถึงใน นงลักษณ์ มโนวัลย์เลา และคณะ, 2564) ได้เสนอเป้าหมายการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน อาทิ ความสามารถในการสื่อสารให้เข้าใจ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการทำงานเป็นทีม การมีความพร้อมที่จะแก้ปัญหา เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon Base Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่พบเจอในชีวิตจริงและใช้ปรากฏการณ์เป็นจุดเริ่มต้น ที่จะทำให้ผู้เรียนได้ใช้ข้อมูลทักษะวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนมุมมองที่หลากหลายในการแก้ปัญหาหรือสร้างคำอธิบาย ซึ่งบ่อยครั้ง จำเป็นต้องใช้ความรู้ข้ามศาสตร์วิชาแบบสหวิทยาการ (นงลักษณ์ และคณะ, 2564) และยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมได้ โดยใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ทำการศึกษาได้อย่างรอบด้านทุกแง่มุม (Sitander, 2015) สอดคล้องกับ Deahler & Folsom (2016) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานผู้เรียนจะได้ประยุกต์ใช้ความรู้และความคิดรวบยอดของแต่ละศาสตร์ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ โดยเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์จริงที่หลากหลายทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก จะทำให้นักเรียนเชื่อมโยงระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและปรากฏการณ์ระดับโลก ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสามารถแก้ไขปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งส่งเสริมการสร้างความเป็นพลเมืองโลกที่สามารถอยู่กันเป็นสังคมอย่างสันติสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรานนท์ คลังสีดา วรนากุล (2565) พบว่า หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักศึกษามีระดับทักษะพลเมืองดิจิทัลสูงขึ้นในระดับมาก และสอดคล้องกับหัตสวนัส เพ็งสันเทียะ (2563) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีคะแนนความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน เช่นเดียวกับ พิพัฒน์พงษ์ ดำมาก (2564) ผลการวิจัย นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน มีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยเลือกศึกษานักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีอายุระหว่าง 14 - 15 ปี เนื่องจากสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาทักษะ ความรู้ และค่านิยมของผู้เรียน เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งหลักสูตร Education for Global Citizenship ของ Oxfam ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนช่วงอายุ 14 - 16 ปี ในด้านความยุติธรรมทางสังคม สิทธิมนุษยชน สันติภาพ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจ ความเชื่อมโยงระหว่างความขัดแย้งกับสันติภาพ ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน อีกทั้งยังส่งเสริมให้พวกเขามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเชิงประชาธิปไตย และมีบทบาทในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและยั่งยืน (Oxfam, 2015) อีกทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นช่วงชั้นที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะ ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณคิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหา มีทักษะ ในการดำเนินชีวิตมีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ความคิดความดีงามและมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุขต่อไป

คำถามการศึกษา

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นอย่างไร

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ได้อย่างไร

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังต่อไปนี้

- 1) ด้านหลักสูตรและเนื้อหา
- 2) ด้านการจัดการเรียนรู้
- 3) ด้านผู้เรียน
- 4) ด้านครูผู้สอน
- 5) ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้
- 6) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 7) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขอบเขตเนื้อหาตามองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Silander, 2015a) ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นองค์รวม (Holisticity) ปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีลักษณะยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนได้ เอื้อต่อการบูรณาการเนื้อหาสาระรายวิชา

องค์ประกอบที่ 2 ตามสภาพจริง (Authenticity) ปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมและโลก

องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องกับบริบท (Contextuality) ปรากฏการณ์ที่นำมาจัดการเรียนรู้สะท้อนถึงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry Learning) การเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยคำถามหรือปัญหาที่กระตุ้นความอยากรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ลงมือสืบเสาะค้นหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่ได้จากเรียนรู้ออกมาในรูปแบบของชิ้นงาน เช่น โปสเตอร์ คลิปวิดีโอ คณิตศาสตร์ โครงงาน ละคร หรือนิทรรศการ เป็นต้น โดยมีเป้าหมายคือประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาหรือสร้างองค์ความรู้เพื่อไว้ปรับใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งผู้ให้ข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ดังนี้

2.1. กลุ่มที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2567 ได้แก่ โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ โรงเรียนพิบูลธรรมเวท โรงเรียนท่าเสาพิทยาคม และโรงเรียนห้วยยาววิทยาคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Base Selection) เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา

2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Base Selection) และมีเกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง

2.2. กลุ่มที่ 2 พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 36 คน

2) คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Base Selection) และมีเกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง

3. ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ได้แก่ โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ โรงเรียนห้วยยาววิทยาคม โรงเรียนท่าเสาพิทยาคม และโรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2567 – เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2568

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนมีความเป็นพลเมืองโลกที่สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข
2. ครูผู้สอนได้ทราบถึงสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ครูผู้สอน ได้แนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน
4. สถานศึกษานำผลการศึกษาค้นคว้านี้ไปศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การนำสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันมาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะได้ศึกษาจากหลายมุมมองและบูรณาการความรู้ข้ามสาระวิชา ทำให้การเรียนรู้มีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และพัฒนาทักษะผ่านกระบวนการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยมีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นองค์รวม (Holisticity) ปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีลักษณะยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนได้ เอื้อต่อการบูรณาการเนื้อหาสาระรายวิชา

องค์ประกอบที่ 2 ตามสภาพจริง (Authenticity) ปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมและโลก

องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องกับบริบท (Contextuality) ปรากฏการณ์ที่นำมาจัดการเรียนรู้สะท้อนถึงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry Learning) การเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยคำถามหรือปัญหาที่กระตุ้นความอยากรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ลงมือสืบเสาะค้นหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่ได้จากเรียนรู้ออกมาในรูปแบบของชิ้นงาน เช่น โปสเตอร์ คลิปวิดีโอ คณิตศาสตร์ โครงงาน ละคร หรือนิทรรศการ เป็นต้น โดยมีเป้าหมายคือประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาหรือสร้างองค์ความรู้เพื่อไว้ปรับใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

2. ความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง บุคคลที่ตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก มีจิตสำนึกต่อประเด็นระดับโลกและระดับท้องถิ่น เคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม รวมถึงใช้แนวทางสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขและยั่งยืน โดยมีตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรมของความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนี้

1) การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก คือ การศึกษาและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก รวมถึงสามารถคิดไตร่ตรองก่อนลงมือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสังคมโลก

2) การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ การเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และหลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมที่เป็นการเหยียดเชื้อชาติ ศาสนา และเพศสภาพ

3) การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม คือ การให้ความเคารพต่อศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้อื่น แสดงความสนใจในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน เช่น สิทธิในการมีชีวิต สิทธิคุณภาพชีวิตที่ดี ฯลฯ เป็นต้น รวมถึงสนับสนุนแนวทางที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

4) การทำงานร่วมกับผู้อื่น คือ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ปรับตัว และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มเมื่อทำงานร่วมกัน ตลอดจนสนับสนุนหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่ช่วยแก้ไขปัญหาทางสังคม

5) การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา คือ การจัดการความขัดแย้งโดยใช้สันติวิธี เน้นการพูดคุย การไกล่เกลี่ย และการประนีประนอมเพื่อหาทางออกที่เป็นธรรมสำหรับทุกฝ่าย หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำหรือการกระทำที่สร้างความขัดแย้ง และมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ร่วมกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่มีอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- 1.1 วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตร
- 1.2 สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด
- 1.3 สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน
- 1.4 การจัดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

- 2.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 2.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

3. ความเป็นพลเมืองโลก

- 3.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองโลก
- 3.2 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลก

4. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

- 4.1 แนวคิดการอยู่ร่วมกัน
- 4.2 ความหมายของคำว่าสันติสุข
- 4.3 ความหมายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- 4.4 คุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.1 วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ระบุวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งถือเป็นกำลังหลักของชาติให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกายความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และมีทักษะพื้นฐาน รวมถึงเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานที่เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยหลักสูตรดังกล่าวมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่

- 1) เป็นหลักสูตรเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล
- 2) เป็นหลักสูตรเพื่อประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษ้อย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
- 3) เป็นหลักสูตรที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 4) เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น
- 5) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 6) เป็นหลักสูตรที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีเป้าหมายที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ซึ่งเป้าหมายที่กำหนดจุดหมายให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
- 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
- 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในพิธี และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

1.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการได้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและการส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถด้านทักษะการคิดแบบต่างๆ อาทิ การคิดวิเคราะห์การคิดสังเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการคิดอย่างมีระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้และ และสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม อย่างเหมาะสม

3) ความสามารถในการแก้ปัญหา สามารถการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต สามารถนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้ง อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อ ส่วนตนและส่วนรวม

5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สามารถเลือกและใช้เทคโนโลยีและมีทักษะ กระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

1.3 สารการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัว ตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดี ของประเทศ และสังคมโลก ทั้งนี้การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยมีการกำหนดสาระต่าง ๆ ดังนี้

สาระที่ 1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3) เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4) ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5) ภูมิศาสตร์

สำหรับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าในระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การดำเนินการวิจัยนี้มีความเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และดำเนินชีวิตในสังคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขเมื่อ พ.ศ.2566 โดยกำหนดตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข		
3	ส 2.1 ม.3/1 อธิบายความแตกต่างของการกระทำ ความผิด ระหว่างคดีอาญา และคดีแพ่ง ส 2.1 ม.3/2 มีส่วนรวมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่น ตามหลักสิทธิมนุษยชน ส 2.1 ม.3/3 อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับ วัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง	ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในประเทศและสังคมโลก
มาตรฐาน ส 2.2 เข้าในระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		

กลุ่มที่	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
4	ส 2.2 ม.3/2 วิเคราะห์ เปรียบเทียบระบอบการปกครองของไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย	ม 2.2 ม.3/1 อธิบายระบอบการปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน
	ส 2.2 ม.3/3 วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	ม 2.2 ม.3/4 วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทยและเสนอแนวทางแก้ไข

1.4 การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ มีหลักการสำคัญคือการยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

Hough, & Duncan (1970 อ้างถึงใน ขชล บัวศรี, 2565) อธิบายถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้ ว่าหมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักการและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเอง อย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นประเด็นในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจใน จุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนเลือกเนื้อหาได้เหมาะสม สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถ วิเคราะห์ผลได้

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

กุลิสร่า จิตรขญาวณิช (2562) กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ จนสิ้นสุดการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเกิดทักษะหรือสมรรถนะต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ฐากร สิทธิโชค (2564) การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องอาศัยทักษะ เทคนิค วิธีการ กลวิธี วิทยาเขต และรูปแบบต่าง ๆ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา จนผู้เรียนได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ครูผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาศัยทักษะ เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงมีการวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านอารมณ์สังคม

2. การจัดการเรียนรู้โดยปรากฏการณ์เป็นฐาน

2.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ได้รับการประกาศใช้อย่างเป็นทางการโดยระบุในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของฟินแลนด์ในปี ค.ศ. 2014 ด้วยแนวคิดที่ว่าความรู้ในชีวิตจริงเป็นศาสตร์แบบองค์รวม ไม่ได้แยกออกเป็นวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษา เทคโนโลยี ฯลฯ (พงศธร มหาวิจิตร, 2564) ทำให้ฟินแลนด์เป็นประเทศเริ่มแรกของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ได้ผ่านการพัฒนาและทดลองใช้ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนผ่านกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และสร้างสรรค์ชิ้นงานตามความสนใจของผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม โดยผู้เรียนมีบทบาทหลักในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ได้สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ภายใต้แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ในตนเองของผู้เรียน อาศัยความรู้ในสาระวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการ ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ นำไปสู่ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง และเป็นองค์ความรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน (ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นุกุลธรรม, 2564)

ประเทศฟินแลนด์ ได้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยพัฒนานโยบายของประเทศภายใต้บริบทใหม่ของปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีทักษะใหม่ ๆ ให้กับนักเรียน ทำให้ประเทศฟินแลนด์มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา และในหลักสูตรการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเข้ามาในหลักสูตรปัจจุบัน (Vasileios Symeonidis & Johanna F. Schwarz, 2017 อ้างถึงใน สุชานันท์ วรพัฒนานนท์, 2565) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของเทคโนโลยีแบบหักศอก กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้แบบองค์รวม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบค้นโดยใช้เครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัยเชื่อมโยงกับบริบทโลกยุคใหม่ (นงลักษณ์ มโนวัลย์เลา และคณะ, 2564)

สิ่งที่น่าสนใจในระบบการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ เริ่มต้นจากการที่ประเทศฟินแลนด์มีผลคะแนนสูงสุดของการทดสอบระดับนานาชาติ เพื่อประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment ;PISA) สำหรับเด็กนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี ในด้านความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ และความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีปัจจัยเบื้องหลังความสำเร็จในหนังสือ “บทเรียนฟินแลนด์” ได้แก่ 1) ประเทศฟินแลนด์จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เด็กทุกคนในประเทศได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน 2) อาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ไฝ่ฝันของเยาวชนฟินแลนด์ 3) ประเทศฟินแลนด์มีนโยบายที่เข้มแข็งในด้านความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา 4) ประชาชนไว้วางใจโรงเรียน และ 5) ระบบการศึกษาฟินแลนด์มีความเป็นผู้นำที่ยั่งยืนและความมั่นคงทางการเมือง (Sahlberg, 2011 อ้างถึงใน อรพรรณ บุตรกัตถัญญ, 2561)

2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่าได้มีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศให้ความหมายไว้อย่างมากมาย ดังนี้

Silander (2015) เป็นการนำปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ โดยศึกษาในหลากหลายมุมมอง และเป็นการศึกษาที่อาศัยข้อมูลและทักษะต่าง ๆ แบบข้ามสาระวิชา

Daehler & Folsom (2016) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ในแต่ละรายวิชา ความคิดรวบยอด รวมถึงการฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ ผู้เรียนจะได้รับองค์ความรู้ใหม่และทักษะใหม่ ๆ และได้ฝึกการประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ

พงศธร มหาวิทยาลัย (2560) กล่าวถึง การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การเรียนรู้ในกลุ่มพหุวิทยาการแบบ Topical Learning (Topic-Based Learning) และ Thematic Learning (Theme-Based Learning) ที่เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาหัวข้อหรือประเด็นเรื่องแบบองค์รวม มากกว่าการแยกเป็นรายวิชา เพื่อให้มีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและเสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้แก่นักเรียน

อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การสำรวจมุมมองที่หลากหลายในเชิงสหวิทยาการของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยใช้เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้และพัฒนาของผู้เรียนจากการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างวิชาภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง

นงลักษณ์ มโนวัลย์เลา และคณะ (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง เป็นการเรียนรู้ในกลุ่มพหุวิทยาการที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยผู้เรียนต้องบูรณาการความรู้ศาสตร์ต่าง ๆ ตลอดจนทักษะ แหล่งเรียนรู้ เครื่องมือ และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมมาใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์ในแง่มุมรอบด้าน จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน

กชกร แผงเมืองคุก (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การนำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริง มาเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนเรียนรู้จากการสังเกตปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ นำไปสู่การตรวจสอบด้วยมุมมองที่หลากหลาย เน้นการศึกษาแบบองค์รวม บูรณาการข้ามรายวิชาในบริบทหรือเรื่อง (Theme) ที่เชื่อมโยงกัน เพื่อให้มีการเรียนรู้สัมพันธ์กับชีวิตจริงและเสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้แก่นักเรียน

พิมพ์ผกา ศิริหล้า (2565) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การเรียนรู้โดยอาศัยสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ รอบตัว มาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้โดยผู้เรียน เป็นการตั้งประเด็นคำถามถึงสถานการณ์ที่สนใจ โดยใช้แนวคิดพื้นฐานในการแก้ไขปัญหา ผ่านการค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ด้วยการเรียนรู้แบบสหวิทยาการให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้แบบองค์รวม

วรานนท์ คลังสีดา วรนากุล (2565) กล่าวว่า เป็นการเน้นกระบวนการเรียนรู้ นำเอา ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน มาผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เปิดกว้างให้ผู้เรียนมี อิสระวิสัยในการคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการจัดการ การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การนำสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันมาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะได้ศึกษาจากหลายมุมมองและบูรณาการความรู้ข้ามสาระวิชา ทำให้การเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และพัฒนาทักษะผ่านกระบวนการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

2.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่อาศัย ปรากฏการณ์ในชีวิตจริง มาเป็นแกนเรื่องของบทเรียน และใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบโดยใช้ ปัญหาเป็นฐานเป็นเครื่องมือ ครูผู้สอนต้องมีความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเองจากการมีประสบการณ์ แล้วพยายามเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ มีแง่มุมที่หลากหลายท้าทาย สติปัญญา รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ตลอดจนกระตุ้นการมี ส่วนร่วมในการเรียนรู้ (พงศธร มหาวิจิตร, 2564) นอกจากนี้การประเมินผู้เรียนจะไม่ได้เน้นที่ การประเมินผลการเรียนรู้ แต่จะให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการประเมิน ความสามารถในการกระบวนการคิด ทักษะในศตวรรษที่ 21 มุมมอง ความพึงพอใจ และเจตคติที่ดีของ ผู้เรียน เป็นการประเมินที่ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงตัวและพัฒนาระหว่างทาง ซึ่งจะช่วยให้ ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนากการสร้างความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าถึงโลกแห่งความเป็นจริง (อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2564)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน Daehler, K. & Folsom, J. (2016). ระบุว่าจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเป็น แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ได้ในบริบทที่หลากหลาย ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอน ดังนี้

1) เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ โดยปรากฏการณ์ที่คัดเลือกควรสอดคล้องกับ ประสบการณ์และเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นจริง รวมถึงมีความเหมาะสมกับบริบทและ ระดับชั้นของผู้เรียน เป็นปรากฏการณ์จริงที่มีความน่าสนใจ ผู้เรียนและครูผู้สอนมีแรงกระตุ้นใน การค้นหาคำตอบ

2) วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ ครูผู้สอนพิจารณาว่าผู้เรียนจะเรียนรู้อะไร จากกิจกรรมและการเรียนรู้นั้นนำไปใช้กับปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างไร หากปรากฏการณ์ที่คัดเลือก มานั้น ไม่มีประเด็นสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนมองหากิจกรรมใหม่ที่นักเรียนสามารถทำได้ หรือเลือกใช้วิธีการเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหา เช่น วิดีทัศน์ การนำเสนอภาพนิ่ง การบรรยาย การอ่านบทความที่มอบหมาย หรือการเชิญวิทยากรจากภายนอก

3) วางแผนลำดับของกิจกรรม เริ่มต้นจากการสำรวจปรากฏการณ์ที่ศึกษาและ อภิปรายร่วมกับผู้เรียน เพื่อสำรวจแนวคิดและตั้งคำถาม ให้นักเรียนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น

เพื่อให้เข้าถึงปรากฏการณ์ และกระตุ้นผู้เรียนให้ระบุสิ่งที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์นั้น ๆ ส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ และการสรุปสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมไปสู่ความเข้าใจปรากฏการณ์

4) วางแผนตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน โดยครูผู้สอนสามารถวัดและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การทำโปสเตอร์ การเขียนอธิบาย การนำเสนอ ปากเปล่า การนำเสนอภาพนิ่ง ฯลฯ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง

Khoiro Islakhiyah, Sutopo Sutopo and Lia Yuliaty. (2017) ได้ระบุกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไว้ 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สังเกตปรากฏการณ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นความอยากรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดที่เป็นนามธรรมง่ายขึ้น

2) เขียนคำอธิบายเบื้องต้น เป็นการสร้างคำอธิบายข้อสรุปชั่วคราว เพื่อให้ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดที่ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมขั้นสังเกตปรากฏการณ์ ซึ่งนักเรียนจะสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์จากทฤษฎีหรือประสบการณ์เดิม

3) ขั้นตรวจสอบ เป็นการทดลองการดำเนินการเพื่อตรวจสอบปรากฏการณ์ และสรุปผลจากการค้นพบที่ได้จากการทดลอง นักเรียนจะได้รับประสบการณ์โดยตรงและทำงานร่วมกันเพื่อตรวจสอบความจริงของ คำอธิบาย ที่พวกเขารวบรวมได้โดยการใช้การเรียนรู้ตามประสบการณ์ของนักเรียน

4) รวบรวมคำอธิบายขั้นสุดท้าย กิจกรรมในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะจับคู่ระหว่างคำอธิบายเบื้องต้นและหลักฐานที่ได้จากการทดลอง นักเรียนจะได้ฝึกการใช้เหตุผลโดยการรวบรวมคำอธิบายและโต้แย้งด้วยหลักฐาน ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อเป็นการปรับปรุงแนวคิดหรือคำอธิบายของนักเรียน

5) ให้เหตุผล กิจกรรมในขั้นนี้ฝึกให้นักเรียนโต้แย้งอย่างมีเหตุผล นักเรียนเรียนรู้ที่จะวิพากษ์วิจารณ์และประเมินข้อมูล หลักฐานที่ได้จากการค้นพบ

มุกิตา ย่องไทยสง (2566). ได้ระบุขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นสังเกตปรากฏการณ์ โดยเริ่มจากการสังเกตปรากฏการณ์ที่ครูนำเสนอ นักเรียนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวและมีสำคัญต่อการดำเนินชีวิต นักเรียนจะได้สังเกตปรากฏการณ์ร่วมกันภายในกลุ่มจากมุมมองที่หลากหลายและแตกต่างกัน

2) ขั้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ นักเรียนร่วมกันทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ โดยนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ร่วมกันภายในกลุ่ม โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำและกระตุ้นนักเรียน รวมทั้งมีการสืบค้นความรู้จากอินเทอร์เน็ต

3) ขั้นจัดการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านการสืบค้น ค้นคว้า อภิปราย

วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม และลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ โดยใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาปรากฏการณ์เพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหา

4) ขั้นประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้จากการนำเสนอผลการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน ซึ่งได้จากการที่นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ นำเสนอปากเปล่า หรือแสดงออกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อสะท้อนองค์ความรู้หรือวิธีการแก้ปัญหาและสามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้

ทศวนัส เฟื่องสันเทียะ (2563) ระบุว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยนำปรากฏการณ์ในสังคมที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) สังเกตปรากฏการณ์ โดยการสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่ครูนำเสนอ ซึ่งนักเรียนจะได้สังเกตร่วมกันในกลุ่ม จากนั้นมองที่หลากหลายแตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรากฏการณ์

2) ตั้งคำถามหรือปัญหา เป็นการศึกษาร่วมกันภายในกลุ่มของนักเรียนจากการตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาที่สนใจร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดคำถามให้ครอบคลุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำและกระตุ้นนักเรียน

3) ลงมือปฏิบัติการเพื่อหาคำตอบ นักเรียนใช้กระบวนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผ่านการสืบค้น ค้นคว้า อภิปราย วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม และลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ โดยใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาเพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหา

4) ตรวจสอบความเข้าใจ นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนคำอธิบาย ออกแบบสไลด์นำเสนอ สรุปในรูปแบบโปสเตอร์ นำเสนอปากเปล่า หรือแสดงออกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อสะท้อนองค์ความรู้หรือวิธีการแก้ปัญหาและสามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยครูและนักเรียนร่วมกันประเมินสรุปองค์ความรู้ที่ได้

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวทางสำคัญ คือ

1) การสังเกตปรากฏการณ์ โดยผู้เรียนสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม รวมถึงมีความเหมาะสมกับบริบทและระดับชั้นของผู้เรียน เป็นปรากฏการณ์จริงที่มีความน่าสนใจ

2) การค้นคว้าและวิเคราะห์ โดยผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านการสืบค้น ค้นคว้า อภิปราย วิพากษ์ วิเคราะห์ปัจจัยและผลกระทบของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

3) การสร้างองค์ความรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ อาศัยการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม

4) การนำเสนอและสะท้อนผลการเรียนรู้ โดยผู้เรียนนำเสนอผลการสร้างองค์ความรู้ผ่านรูปแบบ ต่าง ๆ เช่น การทำโปสเตอร์ การนำเสนอปากเปล่า หรือแสดงออกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อสะท้อนองค์ความรู้หรือวิธีการแก้ปัญหาและสามารถประยุกต์ใช้สิ่งได้ที่เรียนรู้

3. ความเป็นพลเมืองโลก

3.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองโลก

Ingebritsen (2007) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองโลก คือ การที่พวกเขาเข้าใจและเคารพในการเรียนรู้จากความแตกต่างทางวัฒนธรรม พวกเขาตระหนักถึงการเชื่อมโยงกันและความไม่เสมอภาคที่กำหนดรูปแบบการดำเนินชีวิตในโลก และพวกเขาคิดและมีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นสมาชิกของโลก และชุมชนท้องถิ่น รวมถึง 1) มีความรู้อย่างน้อยหนึ่งภาษาและหนึ่งวัฒนธรรม 2) ตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยกันในสังคม 3) การเคารพสถานที่และวัฒนธรรมอื่น 4) ความรู้ในการวิจารณ์เกี่ยวกับประเด็นและปัญหาข้ามชาติ

Oxfam (2015) อธิบายว่า ความเป็นพลโลก (Global Citizenship) หมายถึง ความเข้าใจ ความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาความยุติธรรมและความไม่เท่าเทียมกัน ความต้องการและความสามารถในการทำงานอย่างตั้งใจปฏิบัติ รวมถึงความตระหนักในเอกลักษณ์และคุณค่าของโลกปกป้องอนาคตของโลกเพื่อประชากรรุ่นต่อไป พลเมืองโลก เป็นวิสัยทัศน์ และพฤติกรรมซึ่งมุมมองเกี่ยวกับชีวิตที่เป็นความเชื่อที่พวกเราสามารถสร้างความแตกต่าง

Unesco (2016) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) หมายถึง การมีสำนึกในความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่กว้างขวาง เกินกว่าขอบเขตของประเทศชาติ ซึ่งเน้นความเป็นมนุษย์ร่วมกันและความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลในท้องถิ่น และระดับโลก โดยอยู่บนพื้นฐานคุณค่าอันเป็นสากล เช่น สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย การไม่เลือกปฏิบัติ และความหลากหลายมุ่งสู่เป้าหมายที่จะสร้างการกระทำของพลเมืองที่ส่งเสริมอนาคตและโลกที่ดีกว่า

แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล (2554 อ้างถึงใน ปาจริย์ รัตนานุสนธิ, 2556) ให้ความหมายว่า ความเป็นพลโลก (World Citizen) คือการที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติในการอยู่ร่วมกันของประชาคมโลก โดยเข้าใจถึงความหลากหลาย ความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคม การพึ่งพาซึ่งกันและกัน สันติภาพ และปัญหาความขัดแย้ง รวมถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้การคิดเชิงสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อสังคมและโลก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2561) ให้ความหมายว่า ความเป็นพลเมืองโลก หมายถึง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ (Knowledge) การรู้และรู้เท่าทัน (Literacy) ทักษะ (Skills) และค่านิยมและทัศนคติ (Values & Attitudes)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) คือ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ และสถาบัน การมีบทบาทที่เกี่ยวข้องในฐานะสมาชิกของสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และระดับโลก ตลอดจนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคมที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และอุดมการณ์ประชาธิปไตย

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานศึกษา (2565) ระบุว่า ความเป็นพลโลก คือ พลเมืองที่มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่กว้างขวางขึ้นและการเป็นมนุษยชาติร่วมกัน เน้นพึ่งพาอาศัยกันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก

สิริวรรณ ศรีพหล (2554) ให้ความหมายว่า ความเป็นพลเมืองโลก หมายถึง การเป็นพลเมืองดีของสังคมโลกนอกเหนือจากการเป็นพลเมืองดีของประเทศที่ตนอาศัยอยู่

นันทนา ชมชื่น (2563) ให้ความหมายว่า ความเป็นพลเมืองโลก คือ การเป็นพลเมืองดีของสังคม ตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างท้องถิ่น และระดับโลก ซึ่งต้องค้นหาให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของท้องถิ่น ไปสู่ระดับนานาชาติ เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมนุษย์ และมีความสามารถในการตระหนักรู้ ไม่เพียงแต่มีความตระหนักรู้ในตนเอง แต่ยังตระหนักรู้เชื่อมโยงกับปัญหาระหว่างท้องถิ่นและระดับโลก

สรุปได้ว่า ความหมายของความเป็นพลเมืองโลก หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ และคิดอย่างมีวิจารณญาณในฐานะที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก โดยบุคคลเหล่านี้จะต้องมีความตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนกันในสังคมตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก มีการเคารพซึ่งสิทธิมนุษยชน เคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีอย่างหลากหลาย เคารพต่อความเท่าเทียมและความยุติธรรมในสังคม มีสำนึกของอุดมการณ์ประชาธิปไตย มีความรู้สึกถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกันทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนมีความตระหนักถึงการกระทำของตนเองที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมระดับต่าง ๆ และร่วมรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมทุกระดับ

2.2 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลก

จากการสืบค้นและศึกษาพบว่า มีหน่วยงาน องค์กร และนักวิชาการ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ดังนี้

Michaelis (1992 อ้างถึงใน กัมพล วงศ์สถาน, 2563) กล่าวว่า พลเมืองโลก ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) ให้ความสำคัญกับพหุวัฒนธรรม
- 2) รู้ระบบโลก
- 3) ยึดมั่นสันติภาพ
- 4) เรียนรู้การติดต่อสื่อสาร และ
- 5) พึ่งพาอาศัยกันและกัน

Cogan และคณะ (1998 อ้างถึงใน ปาจริย์ รัตนานุสนธิ์, 2556) เสนอคุณลักษณะความเป็นพลโลก 8 ประการ ดังนี้

- 1) ความสามารถในการมองเห็นและเข้าถึงปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมโลก
- 2) ความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นในเชิงความร่วมมือและความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ทางสังคม
- 3) ความสามารถที่จะเข้าใจ ยอมรับ เห็นคุณค่าและเปิดกว้าง สำหรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 4) ความสามารถที่จะคิดเชิงวิพากษ์ และคิดอย่างเป็นระบบ

- 5) ความมุ่งมั่นที่จะทำให้ความขัดแย้งหมดไปด้วยสันติวิธี
- 6) ความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนการดำเนินชีวิตและนิสัยการบริโภคเพื่อที่จะดูแลปกป้องสิ่งแวดล้อม
- 7) ความสามารถที่จะสำนึกและต้องการสิทธิมนุษยชน
- 8) ความมุ่งมั่นและความสามารถที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับสากล

Oxfam (2015) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลกไว้ ดังนี้

- 1) ตระหนักถึงโลกกว้างและตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองโลก
- 2) เคารพในคุณค่าของความหลากหลาย
- 3) เข้าใจระบบการทำงานของโลก
- 4) ต่อด้านความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคม
- 5) มีส่วนร่วมกับชุมชนในระดับท้องถิ่นไปสู่ระดับโลก
- 6) มีความตั้งใจลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างความเท่าเทียมและความยั่งยืนของโลก
- 7) มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) กล่าวถึงความเป็นพลเมืองโลกเอาไว้ว่า "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยจะมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหในทุก ๆ ระดับ อยู่ในครอบครัวก็เป็น "พลเมืองของครอบครัว" อยู่ในชุมชนก็เป็น "พลเมืองของชุมชน" อยู่ในโรงเรียนก็เป็น "พลเมืองของโรงเรียน" อยู่ในมหาวิทยาลัยก็เป็น "พลเมืองของมหาวิทยาลัย" อยู่ในประเทศหรือในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาของประเทศก็เป็น "พลเมืองของประเทศ" และในการเป็น "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยนั้น มิได้สิ้นสุดแค่การเป็นพลเมืองของประเทศตามที่คนจำนวนมากเข้าใจเท่านั้น เพราะทุกประเทศก็ต้องสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ ในโลก และปัญหาของโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างสันติภาพถาวร ปัญหาทรัพยากร ปัญหาโลกร้อน จำเป็นที่ทุกประเทศในโลกต้องช่วยกันแก้ไข "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเป็น "พลเมืองโลก (world citizen)" ด้วย จึงจะเกิดการร่วมกันแก้ปัญหาของมนุษยชาติ และเกิดสันติภาพถาวรขึ้นมาได้อย่างแท้จริง สำหรับคุณสมบัติของ "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตย ปริญญา เทวานฤมิตร (2555) ได้กล่าวโดยสรุปรวม 3 ข้อ คือ 1) เคารพกติกา 2) เคารพผู้อื่น (เคารพสิทธิ เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค) และ 3) รับผิดชอบต่อสังคม (รับผิดชอบต่อสังคมและพึ่งตนเอง)

ณัฐภรณ์ หลาวทอง (2546) นำเสนอคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลก ผ่านผลงานวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานนักสากลตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย ผลการวิจัยสรุปว่า องค์ประกอบ ของสำนักสากล ซึ่งหมายถึงทัศนคติในการมองโลกด้วยมุมมองที่กว้างไกล ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ทรัพยากร และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เห็นว่าทุกประเทศต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และถือว่ามนุษย์ทุกคนในโลกต่างเป็นหนึ่งในสมาชิกของพลเมืองโลก มีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคกัน แบ่งองค์ประกอบเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นความรู้สึกชื่นชมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น ๆ ไม่มองว่าวัฒนธรรมของตนเองเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่สุดเพียงอย่างเดียว สนใจเรียนรู้ในประเด็นต่างๆทางวัฒนธรรมหรือภาษาต่างประเทศ มีความต้องการที่จะติดต่อสัมพันธ์กับคนต่างชาติหรือต่างวัฒนธรรม

2) การใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก เป็นความรู้สึกใส่ใจและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกทั้งประเด็นปัญหาที่ประสบอยู่ในปัจจุบันและประเด็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ทรัพยากรและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3) การพึ่งพาอาศัยและการอยู่ร่วมกันโดยสันติเป็นความรู้สึกถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของมวลมนุษยชาติ ที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัย ร่วมมือ และเข้าไปช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระหว่างนานาชาติ และเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันโดยสันติ

4) การเป็นสมาชิกพลโลกเป็นความรู้สึกที่เห็นว่าตนเองมีฐานะเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคมโลก นอกเหนือจากการเป็นสมาชิกของสังคมและประเทศของตน ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองที่ดี มีความเห็นวามมนุษย์ทุกชาติ ทุกภาษา มีความเสมอภาคกัน มีศักดิ์ศรีความเท่าเทียมกัน รู้สึกถึงคุณค่าเพื่อนมนุษย์ และเคารพในสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์คนอื่น ๆ

สิริวรรณ ศรีพล (2547 อ้างถึงใน ศราวุฒิ สุภายอง, 2555). ได้กล่าวถึง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ดังนี้

1) ตระหนักในความหลากหลาย ในเรื่องของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ความเชื่อ สภาพแวดล้อมของพลเมืองในภูมิภาคอื่นๆของโลก

2) ตระหนักว่าพลเมืองในภูมิภาคต่างๆของโลกต่างก็มีความต้องการพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน

3) ตระหนักว่าโลกของเราจะอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

4) ตระหนักว่าบทบาทหรือหน้าที่ของพลเมืองในภูมิภาคหนึ่ง หรือของประเทศใดประเทศหนึ่ง ย่อมส่งผลกระทบไปยังพลเมืองในภูมิภาคอื่นๆของโลกทั้งหมด

5) มีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ถูกต้องว่าสิ่งต่างๆหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ของโลกย่อมมีการเปลี่ยนแปลงได้

6) มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องตลอดจนมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกและพร้อมที่จะแก้ไขความขัดแย้งด้วยวิธีสันติ ทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติและระดับโลก

7) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างประสานสัมพันธ์และยามมีประสิทธิภาพ

8) เป็นผู้มีเหตุผล มีความยุติธรรมและซื่อสัตย์

9) เป็นผู้ที่ยอมรับความแตกต่างและความคล้ายคลึงกัน

10) เป็นผู้ที่มีความสนใจและใฝ่รู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ

11) เป็นผู้ที่มีทัศนคติกว้างในการมองโลก

12) เป็นผู้ที่มีความสำนึกอันเหมาะสมในเรื่องรอบตัวและมีความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อม

13) เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ยอมรับ ในการปฏิบัติตามกติกา และกฎเกณฑ์ของสังคมรวมทั้งยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

14) เป็นผู้รู้จักแสวงหา และใช้แหล่งความรู้ตลอดจนสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง

15) เป็นผู้รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

16) เป็นผู้ที่มีการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพภายในสังคม

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2548 อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ วันงาม, 2565) ได้มีการระบุถึงคุณสมบัติของเยาวชนในสังคมโลกควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.) ได้รับความเคลื่อนไหวของสังคมอย่างกว้างขวาง ไม่เพียงสังคมที่ตนอยู่ แต่ต้องรับรู้ไปถึงสังคมภายนอกด้วย และจะต้องมีสำนึกในการเป็นสมาชิกของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ พร้อมอุทิศตนเพื่อให้สังคมมีความเจริญงอกงามยิ่งขึ้น

2.) รู้จักความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม เปิดใจยอมรับ มองเห็นข้อดีข้อสังเกต ความเหมือน ความต่าง ซึ่งเป็นความคิดเชิงเปรียบเทียบที่จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาสังคม

3.) พร้อมทั้งจะร่วมสร้างอนาคตที่วางไว้บนพื้นฐานการเคารพสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.) ไม่หวั่นเกรงต่อการรับผิดชอบในผลลัพธ์ที่สืบเนื่องจากสิ่งที่ตนเป็นต้นเหตุ สถาบันพระปกเกล้า (2555). กล่าวในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการสถาบันพระเกล้า ครั้งที่ 13 ประจำปี 2554 เล่มที่ 2 ถึงสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมืองและพลโลกในศตวรรษที่ 21 ว่าควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) มีความสามารถในการเล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และมีจิตเจตนาดีที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม

2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่จะสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อีกทั้งต้องร่วมรับผิดชอบสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานโดยระลึกอยู่เสมอว่าเป็นหน้าที่ที่ตนต้องรับผิดชอบ

3) มีความสามารถที่จะคิดอย่างวิเคราะห์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์และเป็นระบบ

4) มีความเต็มใจที่จะแก้ไขข้อขัดแย้งโดยสันติวิธี

5) มีความเต็มใจที่จะเปลี่ยนวิถีดำรงชีวิตและนิสัยบริโภคเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

6) มีจริยธรรมคุณธรรม

7) มีความรู้ทั่วไปในการดำรงชีวิตและความรู้เฉพาะในการประกอบอาชีพ

8) มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมโดยอาศัยทักษะการคิดขั้นสูง

9) มีทักษะในการแก้ปัญหา ตลอดจนมีทักษะในการสื่อสารให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เจริญงอกงามให้แก่สังคม

10) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเท่าทันและระแวดระวัง

11) มีทักษะอาชีพและทักษะชีวิตซึ่งประกอบด้วยการปรับตัวและการยืดหยุ่น การกำกับตนเองและการริเริ่ม การทำงานข้ามกลุ่ม สังคมและวัฒนธรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และ ผลผลิต และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและส่วนรวม และภาวะผู้นำในการแนะและนำผู้อื่น

ปาจารย์ รัตนานุสนธิ์ (2556). ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกจำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

- 1) ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 2) ใส่ใจประเด็นสำคัญและปัญหาโลก
- 3) การวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล เหตุการณ์โลก
- 4) การมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นพลเมืองดีของประเทศ
- 5) เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น
- 6) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 7) ยอมรับแนวคิดทางการเมืองของแต่ละสังคม
- 8) ให้ความร่วมมือการส่งเสริมสันติภาพและความเท่าเทียมกัน
- 9) ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในฐานะพลเมืองและในฐานะ

พลโลก

- 10) มีความเต็มใจและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเมืองในระดับต่าง ๆ
 - 11) การสร้างงานสร้างประโยชน์ให้สังคม
 - 12) ยอมรับมาตรฐานและคุณค่าในความหลากหลาย
- จिरายูส์ ทรงเดชะ (2563) ได้ระบุถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ดังนี้
- 1) ตระหนักรู้ในบทบาทพลเมืองโลก
 - 2) เคารพและเห็นคุณค่าของความแตกต่าง
 - 3) การต่อต้านความไม่ยุติธรรมในสังคม
 - 4) การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม
 - 5) สนับสนุนความเท่าเทียมกันอย่างยั่งยืน
 - 6) การรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2565) พลโลกศึกษา กล่าวถึง คุณลักษณะสำคัญของผู้เรียน 3 ประการ ที่สัมพันธ์กับพลโลกศึกษาและสัมพันธ์กับคุณลักษณะของพลโลกศึกษา ดังนี้

1.) ความรอบรู้ที่จะเข้าใจและมีวิจาร์ณญาณ

ความรู้เกี่ยวกับระบบการปกครองของโลก โครงสร้างและประเด็น เข้าใจความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างโลกและท้องถิ่น ความรู้และทักษะความฉลาดรู้ด้านพลเมือง การสืบสอบอย่างมีวิจาร์ณญาณและวิเคราะห์ ด้วยการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้

ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับโลกประเด็นระดับโลก ระบุแค่โครงสร้างการทำงานรวมทั้งการเมืองประวัติศาสตร์และเศรษฐกิจ เข้าใจเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกและกลุ่มความรับผิดชอบต่อสังคมและเข้าใจ ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ทั้งในประเด็นระดับท้องถิ่นประเทศและประชาคมโลกโครงสร้างและกระบวนการผู้เรียนพัฒนาทักษะ และการสืบสอบอย่างมีวิจาร์ณญาณ ความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อและเข้าใจว่าข้อมูลข่าวสารมีพิธีการสร้างสื่อและสื่อสารอย่างไรพัฒนาความสามารถที่จะเข้าถึงประเด็นเกี่ยวกับโลก (เช่น โลกาภิวัตน์ ความพึ่งพาอาศัยกัน การอพยพพลัดถิ่น สันติภาพและความขัดแย้ง การพัฒนาที่ยั่งยืน) โดยการสืบเสาะที่มีการวางแผนงาน การวิเคราะห์ข้อมูล และสื่อสารข้อค้นพบ ประเด็นสำคัญคือการใช้ภาษาที่มีความเฉพาะทางมากขึ้น

ความฉลาดรู้อย่างมีวิจารณญาณที่กำกับโดยภาษาอังกฤษและผู้ที่ไม่ชำนาญภาษาอังกฤษใช้ในการเข้าถึงข้อมูลเน้นการพัฒนาความรู้ทางการเมืองอย่างมีวิจารณญาณและเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อที่ส่งเสริมให้กระทำในฐานะพลเมืองที่มีเป้าหมายชัดเจน

2) การเชื่อมโยงทางสังคมและเคารพในความหลากหลาย

เข้าใจเรื่องอัตลักษณ์ความสัมพันธ์และการเป็นเจ้าของเข้าใจและแบ่งปันคุณค่าร่วมของความเป็นมนุษย์พัฒนาและชื่นชมเคารพในความแตกต่างและหลากหลายเข้าใจความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างความแตกต่างหลากหลายและการอยู่ร่วมกัน

ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ และการอยู่ในความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน (ตัวอย่าง: ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนท้องถิ่น และประเทศ) ที่จะเป็นพื้นฐานความเข้าใจความสัมพันธ์ในมิติของโลก พัฒนาความเข้าใจของความแตกต่างและความหลากหลาย (ตัวอย่าง: วัฒนธรรม ภาษา เพศ เพศสภาพ ศาสนา) ความเชื่อและคุณค่าที่มีอิทธิพลต่อโลกทัศน์ของผู้คนที่ทำให้แตกต่างกันผู้เรียนพิจารณาปัจจัยร่วมที่นำไปสู่ความแตกต่างเหตุผลและผลกระทบของการไม่เท่าเทียมและการแบ่งแยกผู้เรียนพิจารณาปัจจัยร่วม ที่นำไปสู่ความแตกต่างและพัฒนาความรู้ทักษะคุณค่าและเจตคติที่จะเคารพความแตกต่างและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

3. ความรับผิดชอบอย่างมีคุณธรรมและการมีส่วนร่วม

บนพื้นฐาน แนวทางของสิทธิมนุษยชน ครอบคลุมเจตคติและค่านิยมของการเอื้ออาทรต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมความรับผิดชอบและการเปลี่ยนแปลงระบบบุคคลและระดับสังคม พัฒนาทักษะสำหรับการมีส่วนร่วมในชุมชนและการมีส่วนร่วมช่วยเหลือเพื่อโลกที่ดีกว่า ผ่านการรับปฏิบัติการอย่างรับรู้ มีคุณธรรมและมีสันติภาพ

ผู้เรียนสืบสอบความเชื่อและความเข้าใจของตนเองและของผู้อื่นเข้าใจเรื่องความคิดและความเชื่อที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองและทางสังคมในระดับท้องถิ่นประเทศภูมิภาคและประชาคมโลก และท้าทายสำหรับรัฐบาลที่ตรงข้ามหรือเป็นคู่ขัดแย้งทั้งความเชื่อและค่านิยมผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความเป็นธรรมทางสังคมในบริบทท้องถิ่น ประเทศภูมิภาคและประชาคมโลก และกลไกที่ส่งผลกระทบเชื่อมโยงถึงการลงคะแนนทางจริยธรรม (ตัวอย่าง: การเชื่อมโยงเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ สิทธิบริโภคนิยาม โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ การค้าที่เป็นธรรม การอพยพพลัดถิ่น ความยากจนและความมั่งคั่ง การพัฒนาที่ยั่งยืน การก่อการร้าย สงคราม) ผู้เรียนได้รับการคาดหวังว่าจะสะท้อนความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เชื่อมโยงกับความรับผิดชอบทางการเมืองและสังคมและผลกระทบที่กว้างขึ้น ฉากทางเลือกและการตัดสินใจผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ทักษะ เจตคติ และค่านิยมที่จะเอื้ออาทรต่อผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม และการลงมือกระทำในฐานะพลเมืองซึ่งรวมถึงความเมตตากรุณา ความเห็นอกเห็นใจ การมีส่วนร่วมสานเสวนาการประกอบการทางสังคม และการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับโอกาสในการมีส่วนร่วมทั้งในระดับท้องถิ่นประเทศและประชาคมโลกตัวอย่างเช่นการกระทำในระดับบุคคลและ ระดับการร่วมมือกันที่จะเสนอประเด็นเกี่ยวกับโลกและความยุติธรรมทางสังคม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ผู้วิจัยได้สังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกโดยคุณลักษณะที่มีการกล่าวถึงมากกว่าครึ่งหนึ่งได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก

คุณลักษณะ ความเป็น พลเมืองโลก	Michaelis	Cogan และคณะ	Oxfam	ปริญญา	ณัฐกรณ์	สิริวรรณ	กษมา	ปาจริย์	จิรายุส์	สถาบันพระปกเกล้า	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา	รวมจำนวนการกล่าวถึง
ตระหนักถึง บทบาท และการกระทำ ของตน ในฐานะสมาชิก ของสังคมโลก	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
เคารพในความ หลากหลาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	10
ตระหนักในสิทธิ มนุษยชน และความ ยุติธรรม	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	9
ทำงานร่วมกับ ผู้อื่น และมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของ สังคม	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
ร่วมแก้ไขปัญหา อย่างสันติ	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	8

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้ รวม 5 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ตระหนักถึงบทบาทและการกระทำของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 2) เคารพในความหลากหลาย 3) ตระหนักในสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม 4) ทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม 5) ร่วมแก้ไขปัญหายอย่างสันติ

4. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4.1 แนวคิดการอยู่ร่วมกัน

อริสโตเติล (Aristotle) นักปรัชญาชาวกรีกกล่าวว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” หมายถึงมนุษย์จะมีชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันในหมู่มวลสมาชิก ซึ่งอาจเป็นชาติเดียวกัน นับถือศาสนาและพูดภาษาเดียวกัน หรือมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งมนุษย์โดยสภาพสภาพธรรมชาติจะต้องมีชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ติดต่อกันสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างอิสระตามลำพังผู้เดียวได้ จึงต้องรวมกลุ่มกันอยู่เป็นหมู่เป็นพวก เป็นกลุ่มเป็นก้อน เริ่มจากสังคมเล็ก ๆ ระดับครอบครัว ต่อมาเมื่อมนุษย์มีจำนวนมากขึ้นรวมกันเป็นเผ่าเป็นกลุ่มชนและสุดท้ายเผ่าที่มีสายพันธุ์เดียวกันก็รวมเข้าด้วยกันกลายเป็นกลุ่มชนใหญ่ขึ้น กลายเป็นรัฐ เป็นประเทศ การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันเพื่อแลกเปลี่ยนปัจจัยในการดำรงชีวิต บางครั้งมนุษย์ก็มีความต้องการที่จะทำอะไรตามใจตนเอง ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ จนเกิดความขัดแย้งวุ่นวายได้ มนุษย์จึงต้องสร้างกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อควบคุมความประพฤติสมาชิกในสังคมให้เป็นไปในทำนองเดียวกัน (จักรกฤษ ณ นคร. 2554)

ดำรง ฐานดี. (2543). กล่าวถึงสาเหตุว่า ทำไมมนุษย์จึงต้องมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ได้มีนักปราชญ์หลายท่านพยายามอธิบายปรากฏการณ์ และได้ลงความเห็นไว้ว่า

ประการแรก มนุษย์ มีระยะแห่งการเป็นทารกนานและช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ใน ระยะเริ่มต้นของชีวิต นำเสนอดังกล่าวนี้นี้แตกต่างไปจากสัตว์อื่น ๆ เมื่อคลอดออกมาแล้ว ก็สามารถเดินและหาอาหารได้ด้วยตนเอง แม้ว่าสัตว์บางชนิดจะต้องได้รับการอุ้มชูสักระยะหนึ่งก็ตาม แต่ช่วงเวลานั้นไม่นานนักเมื่อเปรียบเทียบกับมนุษย์ ความจำเป็นที่ต้องมีการเลี้ยงดูทารกเป็นเวลานานนี้เองทำให้มนุษย์จำเป็นต้องใช้ชีวิตร่วมกันและสร้างแบบแผนความสัมพันธ์ในรูปของครอบครัวจึงเกิดขึ้น รวมทั้งมีเครือญาติ เพื่อนบ้าน และความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ

ประการที่สอง มนุษย์มีความสามารถทางด้านสมอง สามารถคิดค้นและควบคุมธรรมชาติได้ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่มนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เพราะการควบคุมธรรมชาตินั้นมนุษย์คนเดียวไม่สามารถที่จะกระทำได้ ต้องอาศัยความร่วมมือและแบ่งงานกันทำกับคนอื่น ๆ ในสังคม เนื่องจากแต่ละคนมีความสามารถจำกัดเฉพาะตัว ฉะนั้น เมื่อรวมคนหลายคนเข้าด้วยกันแล้วพวกเขาก็จะสร้างความสะดวกสบายให้แก่ชีวิตและสนองความต้องการทางชีวภาพของพวกเขาเองและสังคม

ประการที่สาม มนุษย์มีความสามารถสร้างวัฒนธรรม รวมทั้งสร้างการติดต่อสื่อสารศาสนา ค่านิยม ฯลฯ วัฒนธรรมเหล่านี้จำเป็นต้องส่งผ่านไปยังคนรุ่นหลัง ดังนั้น มนุษย์ต้องมาอาศัยอยู่ร่วมกันเพื่อรับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม อนึ่ง วัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นมิได้สร้างเพียงเพื่อตอบสนองความต้องการในแง่ปัจจัยสี่เท่านั้น แต่มนุษย์ยังมีความต้องการนอกเหนือไปจากสิ่งที่เป็นต่อชีวภาพ เช่น ความรักความอบอุ่น ความเป็นเพื่อนฝูง การจัดระเบียบทางสังคม ความคิดความเชื่อศาสนา ค่านิยม ด้วยเหตุนี้การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจึงเป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำต่อเนื่องกันไม่ขาดระยะ ทำให้มีความจำเป็นที่มนุษย์ต้องมาอยู่ร่วมกันตลอดไป

นุชรี บัวโค (2562) กล่าวว่า มนุษย์ จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเพื่อพึ่งพาอาศัยแบ่งปันกัน ดังนั้น มนุษย์ต้องการเพื่อน ต้องการกลุ่ม หรือต้องการพบปะผู้คน การอยู่รอดของสังคม

ส่งผลต่อการอยู่รอดของบุคคลในสังคมนั้น ๆ มนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันซึ่งประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ เรียกว่า ทักษะทางสังคม เพื่อให้เกิดการยอมรับและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

จากการที่ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันนั้น พบว่า มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ด้วยธรรมชาติของมนุษย์มีระยะเวลาของการเป็นทารกที่ยาวนาน ประกอบกับมนุษย์มีความสามารถทางด้านสมองที่จะสามารถคิดค้นและหาทางควบคุมธรรมชาติ ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากมนุษย์ด้วยกัน มีการแบ่งหน้าที่แบ่งงานกันทำจึงจะสำเร็จ นอกจากนี้ มนุษย์ยังสามารถสร้างสรรค์วัฒนธรรมของตน เกิดการเจรจา แลกเปลี่ยน หรือถ่ายทอดวัฒนธรรมของตนไปยังกลุ่มคนรุ่นถัดไป การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเพื่อความอยู่รอดนั้น มักเริ่มในระดับสังคมระดับเล็ก เช่น ครอบครัว ก่อนจะมีการรวมกลุ่มขนาดใหญ่ขึ้นเป็นระดับชุมชน เมือง ประเทศ หรือแม้กระทั่งระดับโลก ด้วยเหตุที่มนุษย์มีการรวมกลุ่มกันเป็นสังคมใหญ่ย่อมมีความหลากหลายทางความคิด จนบางครั้งส่งผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เนื่องจากมนุษย์มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ โดยสุตารัตน์ ตันติวิวัฒน์ (2567). ได้นิยามความหมายของความขัดแย้งในมุมมองของพฤติกรรมศาสตร์ว่า หมายถึง การกระทำที่ไม่สอดคล้องของเป้าหมายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่ลงรอยกันทั้งจากปัจจัยภายในบุคคล เช่น อารมณ์ การรับรู้ ความคิด ความต้องการ และปัจจัยภายนอกบุคคล เช่น วัฒนธรรม ผลประโยชน์ การสื่อสาร บทบาท เป็นต้น สอดคล้องกับบุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และเหมือนขวัญ เรณูมาศ (2560) ที่กล่าวถึงความขัดแย้งว่า มักมีคุณลักษณะบางประการอยู่ร่วมกันหรือใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เป็นสถานการณ์ที่เกิดความขัดกัน ไปด้วยกันไม่ได้ในเรื่องของเป้าหมาย ค่านิยม การแสดงความเชื่อ การยิงผลประโยชน์ การไม่ลงรอยกันด้านความต้องการ ความสนใจ การรับรู้ การตีความ และการแสดงความรู้สึกด้านลบ และยังหมายถึงสถานการณ์ที่คนสองคน หรือมากกว่านั้นมีการปฏิบัติที่สื่อถึงการบั่นทอน เกลียดชัง และมีพฤติกรรมข่มขู่ไม่เป็นมิตร ขณะที่สาเหตุของความขัดแย้งสามารถแบ่งออกเป็น 5 สาเหตุหลัก ได้แก่ ความขัดแย้งจากข้อมูล ความขัดแย้งจากผลประโยชน์ ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ ความขัดแย้งจากค่านิยม (ญาณศรีณ์ วิจิตรธาดารัตน์, 2562) โดยจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในโลกอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันก็เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่ ส่งผลให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรงน้อยลง และระยะเวลาที่ใช้ไปกับสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ การกลั่นแกล้งทางสังคมออนไลน์ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการหลอกลวงผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถทำได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรงและความเสียหายทั้งร่างกายและทรัพย์สินได้โดยง่าย (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, ม.ป.ป.) จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างกฎเกณฑ์หรือส่งเสริมทักษะทางสังคมต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความสันติสุขในสังคมที่หลากหลาย

4.2 ความหมายของคำว่าสันติสุข

คำว่า สันติสุข มาจากคำว่า “สันติ” กับ “สุข” มารวมกัน โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “สันติ” หมายถึง ความสงบ เช่น อยู่ร่วมกันโดยสันติ และคำว่า “สุข” หมายถึง ความสบายกายสบายใจ เช่น ขอให้มีความสุข เกิดมาก็มีความสุขบ้าง ทุกข์บ้าง, มักใช้เข้าคู่กับคำ เช่น ขอให้อยู่เย็นเป็นสุข ขอให้เป็นสุข ๆ นะ ขณะเดียวกันยังมีความหมายของคำว่า “สันติสุข” หมายถึง ความสุขที่เกิดจากความสงบ เช่น รัฐบาลบริหารประเทศเพื่อสันติสุขของประชาชน สำหรับคำว่า “สันติสุข” ในภาษาอังกฤษอ้างอิงจาก Cambridge Dictionary (2024) ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำว่า “Peace” เนื่องจากมีความหมาย 2 ลักษณะ ความหมายที่หนึ่ง Peace (n.) หมายถึง No Violence (freedom from war and violence, especially when people live and work together happily without disagreement) กล่าวคือ การปราศจากความรุนแรง (เป็นอิสระจากสงครามและความรุนแรงโดยเฉพาะเมื่อผู้คนอาศัยและทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขปราศจากความขัดแย้ง) ความหมายที่สอง Peace (n.) หมายถึง Clam (*the state of not being interrupted or annoyed by worry, problems noise or unwanted actions*) กล่าวคือ ความสงบ (ภาวะที่เกิดขึ้นโดยปราศจากการถูกขัดจังหวะหรือการถูกรบกวนด้วยความกังวล ปัญหาเสียงรบกวน หรือการกระทำที่ไม่พึงประสงค์)

โยฮัน กัลป์ตุง (1967 อ้างถึงใน พัทธธีรา นาคุไรรัตน์, 2558) บิดาของวิชาการสันติภาพในโลกปัจจุบัน ได้เสนอว่าสันติภาพแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ สันติภาพเชิงลบ คือ สภาวะที่ปราศจากความรุนแรงทางตรง (การฆ่า การทำร้ายร่างกาย) ไม่มีการทำร้ายกัน สังคมมีความสงบ หรือสังคมที่มีความเป็นปกติสุข และ สันติภาพเชิงบวก คือ สภาวะที่สังคมมีความสงบสุข ปราศจากความรุนแรง ผู้คนมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียม มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ได้รับความเคารพ ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ มีความยุติธรรม มีสมดุลทางธรรมชาติ ซึ่งภาวะเช่นนี้เรียกว่า สันติสุข

พัชรี ศีลารัตน์ และคณะ (2560). ให้ความหมายของคำว่า สันติสุข หมายถึง ความสุขที่มีลักษณะแห่งความเจียบ ความสะดวก ความเย็นใจ โดยที่สุขมีหลายระดับ สุขของชาวบ้านอันเกิดจากคาม สุขจากการบวชอันปลอดโปร่งจากคาม สุขทางกาย สุขทางใจ ความระงับดับไปทางกิเลสที่เป็นเหตุให้เกิดความเร่าร้อนวุ่นวุ่นนั้นความสุขสงบระงับสงบกายสงบใจเป็นความสุขที่เกิดจากภาวะแห่งความสงบ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงที่มาเกี่ยวกับความสุขที่ได้มา 2 ทาง คือ

1) ความสุขภายในเป็นความสุขที่เป็นความสงบสันติที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการณ์ หรือไม่มีปัจจัยภายนอกโดยตรง มักจะเป็นความสุขในระดับจิตและปัญญา

2) ความสุขภายนอกมักจะสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม การมีสติเมื่อรู้ตัวเองก็สามารถกำกับให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา เป็นการทำให้เจริญ 4 ประการ อันก่อให้เกิดประโยชน์สุขอย่างยั่งยืน

จากการศึกษานี้ ผู้วิจัยพบว่า “สันติสุข” เป็นสภาวะที่สังคมมีความสงบสุข ความเย็นใจ ปราศจากความรุนแรง เป็นสภาวะที่ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียม มีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ มีความเคารพ ปราศจากความยุติธรรม เป็นสภาวะความสุขที่เกิดจากภายในจิตใจที่ส่งผลอันดีต่อความสุขภายนอก ที่เชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันในสังคม

4.3 ความหมายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการอยู่ร่วมกันและความหมายของคำว่าสันติสุข มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนี้

สังข์वाल เสริมแก้ว และคณะ (2563). กล่าวว่า การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในรูปของกฎระเบียบหรือกฎหมาย และมีคุณธรรมจริยธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง การเคารพซึ่งกันและกัน ไม่แสดงกิริยาและวาจาดูหมิ่นผู้อื่นและการปฏิบัติตามคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ จะทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโน) อธิบายความหมายถึง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขว่า ต้องอาศัยการยอมรับสถานะศักดิ์ศรีของกันและกัน การอยู่ร่วมกันอย่างมีสันตินั้นไม่ใช่เป็นเรื่องยากแต่ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะปัญหาสำคัญคือการที่คนเพียรพยายามจะสร้างสันติสุขหรือสันติภาพนั้นจะต้องเริ่มจากจิตใจของปัจเจกชนแต่ละคนให้มีความสงบภายในใจเสียก่อน ถ้ายังไม่สงบภายในใจเราจะไม่สามารถสร้างสันติภาพได้ โดยเน้นยุติการเบียดเบียน การประทุษร้ายซึ่งกันและกัน การเบียดเบียนกันทางร่างกายหรือทางทรัพย์สิน การทำลายล้างผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และการโกหกหลอกลวง

พระครูโฆสิตวิวัฒนากุล และคณะ (2563: น. 44-45) กล่าวถึงความหมายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง การอยู่ร่วมกันกับคนหมู่มากที่มีความแตกต่างกันในหลายด้าน อาจมีการกระทบกระทั่งกันเกิดปัญหาขึ้นมาได้ ถึงแม้ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างในสังคมเดียวกันจะมีอยู่ทั่วไป แต่หากเรารู้จักเรียนรู้ความแตกต่าง การเคารพและยอมรับซึ่งความแตกต่างของกันและกัน การมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจและความปรารถนาดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญช่วยให้ประชาชนทุกชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

จากความหมายข้างต้นกล่าวได้ว่า การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันในสังคม โดยเคารพกฎระเบียบ กฎหมาย และปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม เคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลายในสังคม มีน้ำใจ มีความไว้วางใจ และมีความปรารถนาดีต่อกัน ทั้งนี้การปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือจะช่วยให้เกิดความสันติสุขในการอยู่ร่วมกัน

4.4 คุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

หากกล่าวถึง “สันติสุข” มักควบคู่กับความขัดแย้ง ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมชาติที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมและไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายเสมอไป (พัทธธีรา นาคอุไรรัตน์, 2558) ความขัดแย้งเป็นสถานการณ์ปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคมไม่ว่าจะเป็นการคิด การพูด และการกระทำ เนื่องจากมนุษย์มีพื้นฐานการศึกษา สังคม วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะด้วยสาเหตุหรือความขัดแย้งในระดับใดก็ตาม ต้องมีทางออกของการแก้ปัญหาด้วยสันติ (พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปญโญ และคณะ, 2561) และปราศจากความรุนแรง ซึ่งแนวทางการส่งเสริมสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม พบว่า ศาสนาทุกศาสนาที่เกิดขึ้นบนโลก มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ “ความสงบสุข” ของมนุษยชาติ อาทิ พระพุทธศาสนา ปรากรูหลักอหิงสธรรม คือ การไม่เบียดเบียน

หรือปฏิบัติการไร้ความรุนแรง โดยมีการส่งเสริมให้สังคมเข้าใจหลักอหิงสธรรม เพื่อจัดการปัญหาความขัดแย้งทางสังคมของมนุษย์ เพราะอหิงสธรรม เป็นการใช้เหตุผลไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาให้เกิดความสามัคคีปรองดองกัน โดยพระมหาพิลัษฐ วิสิฐฐปณโณ (2561) ได้นำเสนอหลักอหิงสธรรมที่เป็นพื้นฐานของบุคคลที่สามารถนำมาปฏิบัติ ได้แก่ หลักพรหมวิหาร อันประกอบด้วย 1) เมตตา คือ ความรักใคร่ ปรารถนาดีอย่างให้ผู้อื่นมีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์ 2) กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ 3) มุทิตา คือ ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง และ 4) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง อันจะทำให้ชีวิตดำรงที่พิจารณาด้วยปัญญา นอกจากนี้ การอยู่ร่วมกันอย่างไม่เบียดเบียน ปฏิบัติต่อกันตามหลัก มรรค 8 คือ ความเห็นที่ถูกต้อง ความคิด คำพูด ความพยายาม การกระทำ อาชีพ สติ สมาธิที่ถูกต้อง จะก่อให้เกิดสังคมที่ไม่เบียดเบียนชนเผ่าทำลายกัน เป็นสังคมที่คนในสังคมอยู่เย็นเป็นสุข สอดคล้องกับศาสนาคริสต์ที่เน้น “เมตตาธรรม” และการมี “ภารดรภาพ” คือ ความรู้สึกเป็นพี่น้องกัน (เอื้อน เล่งเจริญ, ม.ป.ป.) ขณะที่ศาสนาอิสลาม ปรากฏหลักคำสอนที่เอื้อต่อวิถีทางสันติวิธีและการสร้างสันติภาพผ่านพิธีกรรมทางศาสนา โดยมีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพและสันติวิธีในวิถีอิสลามหลายประการ ได้แก่ 1) เพิ่มความสมานฉันท์ขึ้นในชุมชน 2) ช่วยประสานช่องว่างของความไม่ยุติธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ 3) ปลดปล่อยความทุกข์ทรมานของผู้คนและช่วยปกป้องรักษาชีวิตมนุษย์ 4) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับอำนาจของประชาชนผ่านการมีส่วนร่วมและมีความใจกว้าง 5) สนับสนุนความเท่าเทียมในหมู่มวลสมาชิกของชุมชน 6) สร้างคุณค่าของความอดกลั้นและเคารพต่อความหลากหลาย (สุชาติ เศรษฐมาลินี, 2557)

หากจะกล่าวถึงการมีสันติสุขหรือมีสันติภาพในสังคมนั้นจะต้องเริ่มจากบุคคล สังคม และระหว่างชาติ ซึ่งหมายความว่าไม่มีความขัดแย้งทั้งในระดับบุคคล สังคม และระหว่างชาติ ความขัดแย้งในระดับบุคคลนั้นเริ่มจากจิตใจของแต่ละบุคคลซึ่งส่วนหนึ่ง เกิดจากการไม่ได้รับความพอใจในปัจจัยสี่ การไม่ได้รับความรัก ไม่มีความมั่นคงในความเชื่อหรือศรัทธาที่ตนเอง เคยยึดมั่น ความขัดแย้งในด้านความคิดหรือในเชิงวิชาการ การไม่สามารถปรับตัวเอง ตลอดจนค่านิยมต่อการดำรงชีวิตในสังคม การขาดตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการไม่ยอมรับผู้อื่น มีการถือเราถือเขายึดถือในปัจเจกบุคคลแยกตัวเองจากผู้อื่นหรือกลุ่มอื่น สิ่งเหล่านี้ส่งผลไปยังความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับสังคม และระดับระหว่างชาติ การจะสร้างสันติภาพจึงต้องอาศัยกระบวนการศึกษาโดยให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตสังคม และโลก ฝึกให้ดำรงอยู่กับผู้อื่น และเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทั้งตนเอง และเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (วลัย อารุณี, 2530)

ทั้งนี้ การที่ผู้คนปฏิบัติต่อกันด้วยเมตตาไมตรี ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนกัน รักษาศีล และสำรวมกายวาจาเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของผู้อื่น การมีศีลถือเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้เกิดความสงบสุขในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการสร้างสันติภาพอย่างแท้จริง จึงต้องพัฒนาจิตใจให้มีเท่าที่ปรารถนาดี เห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความอดทนเข้มแข็ง ใฝ่รู้และมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย ทั้งนี้ การพัฒนาปัญญาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นจากความรู้และความเข้าใจ ไม่ใช่ทำตามกระแสความอยาก เมื่อมนุษย์พัฒนาตนทั้งในด้านศีล จิต และปัญญาแล้ว ย่อมนำไปสู่สันติภายใน ซึ่งเป็นแนวทางให้เกิดสันติสุขภายในใจ และแผ่ขยายออกไปสู่สังคมและโลกในที่สุด (พระมหาภุชยะ ตรีโณ, 2551) หากยึดมั่นใน

วิถีทางแห่งเหตุผล ซึ่งมนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล การเกิดสงครามมักมีสาเหตุจากความเขลา ความกลัว ฯลฯ ดังนั้น การทุ่มเทพยายามใช้วิถีทางแห่งการศึกษาเพื่อสร้างคนให้มีความเป็นมนุษย์ คือ มีเหตุผล มีความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยใช้ขบวนการของเหตุผลโดยวิชัย ตันศิริ (2530) ได้เสนอหลักการสำคัญของนโยบายการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดี มีวัตถุประสงค์สำคัญ เช่น

1) ก่อให้เกิดความเข้าใจและเคารพ ซึ่งบุคคลทุกชาติ ศาสนา วัฒนธรรม อารยธรรม ค่านิยมและแนวทาง การดำรงชีวิตโดยสอนทั้งวัฒนธรรมและเชื้อชาติของตนและวัฒนธรรมของชาติอื่น

2) ก่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันที่มีมากขึ้นระหว่างบุคคลและชาติต่าง ๆ ทั่วโลก

3) ให้เกิดความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น

4) ตระหนักถึงสิทธิและค่านึงถึงหน้าที่ของบุคคล กลุ่มสังคมและชาติทั้งหลายจะต้องมีต่อกันและกัน

5) การเข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและร่วมมือกันระหว่างชาติ

6) ความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนของตน ประเทศของตนและโลกโดยทั่วไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องถึงการเตรียมการด้านบุคลากรสู่สันติภาพ ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพัฒนาผ่านกระบวนการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้

การเตรียมการด้านบุคลากรสู่สันติภาพ คือ การฝึกฝนนักปฏิบัติการไร้ความรุนแรง เพื่อให้มีความพร้อมในการก้าวเข้าเผชิญปัญหาและการตั้งรับกับการตอบโต้ ไพศาล วงศ์วรวิสิทธิ์ (2533) ได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) การเตรียมทางกายภาพ หมายถึง การเตรียมทางด้านร่างกาย และการแสดงออกที่สัมพันธ์กับหมู่คณะแลพคนภายนอก แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1.1) การฝึกฝนเสริมสร้างทักษะที่เป็นพื้นฐานสำหรับปฏิบัติการ เช่น การเจรจา การรณรงค์เผยแพร่ การชุมนุม การพูดในที่ชุมชน การรักษาความสงบ

1.2) การฝึกฝนร่างกาย ความแข็งแรง และมีทักษะในการป้องกันร่างกายเมื่อถูกกระทำด้วยความรุนแรง

1.3) การฝึกฝนวินัย เพื่อควบคุมแสดงออกทั้งคำพูดและพฤติกรรมให้เป็นไปในทิศทางสงบสันติและให้เกิดความปรักพร้อมในการปฏิบัติการ

1.4) การเสริมสร้างความสัมพันธ์ในหมู่ผู้ร่วมปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2) การเตรียมจิตใจ ได้แก่ การฝึกจิตใจให้เป็นผู้เคารพในชีวิตมนุษย์ มีความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น รู้จักให้อภัยในสัจจะและความดีงาม มีใจเปิดกว้าง พร้อมรับฟัง

ผู้อื่น กล้าหาญ มีความยับยั้งชั่งใจสามารถอดกลั้นต่อความโกรธ เอาชนะความกลัวและอคติภายในตน พร้อมจะเผชิญความทุกข์ยาก มีจิตใจเกื้อกูลแก่การทำงานเป็นหมู่คณะ

3) การเตรียมเตรียมความคิด คือ มีความเข้าใจแจ่มแจ้งในจุดหมายหลักการและขั้นตอนปฏิบัติการรวมทั้งบทบาทหน้าที่และข้อตกลงมองสถานการณ์เฉพาะหน้าออกสู่ทางแก้ เพื่อประสบปัญหา และสามารถตัดสินใจได้ทันที่หากเผชิญภัย

พระเมธีวชิรบัณฑิต (หรรษา ธมฺมหาโส) (ม.ป.ป.) กล่าวถึงการพัฒนาให้สันติเกิดขึ้นในจิตใจและสังคม ต้องผ่านกระบวนการศึกษาและพัฒนา 3 ด้าน เรียกว่า ไตรสิกขา ดังนี้

1) ศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรม ได้แก่ กายและวาจาปกติ หนักแน่นไม่หวั่นไหว ดุจศิลา มีศักยภาพและทักษะในการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ทั้งการสื่อสาร การเป็นผู้นำ การไกล่เกลี่ยสมานใจคน การเป็นนักจิตอาสาช่วยเหลือคนอื่น เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำงานเป็นทีม และการออกแบบและสร้างกระบวนการยุติธรรมในสังคม

2) ศึกษาเพื่อพัฒนาจิตใจ ได้แก่ การศึกษาเพื่อพัฒนาจิตใจให้สงบ จนเกิดการตื่นรู้ภายในแล้วออกไปสร้างสังคมแห่งการตื่นรู้

3) ศึกษาเพื่อพัฒนาปัญญา ได้แก่ การสร้าง mindset และพัฒนาระบบคิดโดยการเปลี่ยนกระบวนทัศน์และมุมมองใหม่ เพื่อให้สามารถบ่มเพาะปัญญาสันติแล้วออกไปปรับใช้ผู้อื่นด้วยการเสริมสร้างชุมชนและสังคมสันติสุข

อีกทั้งยังได้กล่าวถึงเป้าหมายของสันติศึกษา คือ การมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นวิศวกรสันติภาพ ตามหลักภาวนา 4 ได้แก่

1) สร้างกายภาพ ได้แก่ เห็นคุณค่าและรักษาฟื้นฟูธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตระหนักรู้และมีทักษะการพัฒนาอาชีพการเป็นอยู่ เพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนให้สามารถดำรงชีพได้อย่างมีความสุข

2) สร้างพฤติกรรม ได้แก่ การมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชน สังคม เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม อย่างสันติสุข รักและไม่เอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ สัตว์ สิ่งแวดล้อม ใส่ใจดูแลชุมชนและสังคม เป็นพลเมืองโลกที่ดี

3) สร้างจิตภาพ ได้แก่ การเป็นคนที่มีจิตใจที่ดีงามพร้อมที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ มีสติตื่นรู้ เพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งการตื่นรู้ จิตใจมั่นคงพร้อมที่จะเผชิญหน้า และจัดการกับสถานการณ์ความขัดแย้งและรุนแรงอย่างมีสติ ชันติ และสันติ

4) สร้างปัญญาภาพ ได้แก่ การมีปัญญาเพื่อสันภาพ มีทักษะสามารถนำเสนอแผนที่ความขัดแย้ง แล้วออกแบบกระบวนการสร้างสันติภาพในครอบครัว ชุมชน องค์กรและสังคม เพื่อให้กลุ่มคนต่าง ๆ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ขณะที่ บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และเหมือนขวัญ เรณูมาศ (2560) ได้เสนอแนวทางแห่งสันติวิธี ตามหลักการไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งถือว่าเป็นตัวก่อให้เกิดความแตกแยก แนวทางสามารถแบ่งเป็น 8 ประการ ได้แก่ 1) ปฏิเสธการใช้ความรุนแรงอย่างสิ้นเชิง 2) โจมตีที่ปัญหา ไม่โจมตีที่ตัวบุคคล 3) สร้างความสัมพันธ์อันดี 4) ไม่มุ่งเอาชนะกัน แต่สร้างความร่วมมือกัน 5) ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย 6) มองทุกคนมีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน 7) เน้นทั้งเหตุผลและความรู้สึก 8) กล้าและสร้างสรรค์

นอกจากนี้ โยฮัน กัลป์ตุง (1967 อ้างถึงในพัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์, 2558) บิดาของวิชาการสันติภาพในโลกปัจจุบัน ได้เสนอว่าสันติภาพแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ สันติภาพเชิงลบ คือ สภาวะที่ปราศจากความรุนแรงทางตรง (การฆ่า การทำร้ายร่างกาย) ไม่มีการทำร้ายกัน สังคมมีความสงบ หรือสังคมที่มีความเป็นปกติสุข และ สันติภาพเชิงบวก คือ สภาวะที่สังคมมีความสงบสุข ปราศจากความรุนแรง ผู้คนมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียม มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ได้รับความเคารพ ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ มีความยุติธรรม มีสมดุลทางธรรมชาติ ซึ่งภาวะเช่นนี้เรียกว่า สันติสุข ด้านองค์การสหประชาชาติให้กล่าวถึงการศึกษาความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship Education) ที่มุ่งสร้างคนให้มีความรับผิดชอบในระดับโลก มีการเคารพความหลากหลาย และส่งเสริมสันติภาพ เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจประเด็นโลก เช่น สิทธิมนุษยชน ความยั่งยืน และการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง มีเป้าหมายเพื่อสร้างโลกที่ยุติธรรมและสงบสุขขึ้น (Unesco, n.d.) โดย Talor O'Conner (2020) เสนอลักษณะพื้นฐานของการเป็นผู้สร้างสันติ ประกอบด้วย 1) การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสันติภาพและความยุติธรรม 2) การมีความเห็นอกเห็นใจต่อมนุษยชาติ 3) การเป็นผู้มีจิตใจแข็งแกร่งและคิดอิสระ 4) การกล้าท้าทายสังคม 5) การวิพากษ์ตนเอง และเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 6) การมีจินตนาการสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับ Noah Shaw (2021) ได้เสนอคุณลักษณะสำคัญ 12 ประการสู่ความเป็นคนที่สงบสุข ได้แก่ 1) ความสามารถในการแก้ปัญหา 2) ความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้ง 3) การมีสติ 4) ส่งผลต่อกฎระเบียบและการควบคุมตนเอง 5) ตระหนักถึงความเป็นมนุษย์ร่วมกัน 6) ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง 7) การจัดการมุมมอง 8) ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 9) ลัทธิสากลนิยมกับค่านิยมทางอำนาจ 10) การปฏิเสธการแก้แค้น 11) มีความเชื่อในประสิทธิภาพของการกระทำโดยสันติ และ 12) มีความหวังเพื่อสันติภาพ

จากการศึกษาเอกสาร บทความ รวมถึงตำราที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ผู้วิจัยได้สังเคราะห์คุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่มีการกล่าวถึงมากกว่าครึ่งหนึ่ง ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

คุณลักษณะ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สุข	โยธิน กัลตุง	พระมหากษัตริย์ ดรุโณ	วิชัย ต้นศิริ	ไพศาล วงศ์วรวิสิทธิ์	พระเมธีวรบรรณิต	บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และหม่อมราชวงศ์ เรณูมาศ	Talor O' Conner	Noah Shaw	รวมจำนวนการกล่าวถึง
เคารพในความ หลากหลาย	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	6
ความเห็นอกเห็นใจและ ความเมตตา	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	5
การสร้างความเข้าใจ และการสื่อสาร	-	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	5
ทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของสังคม	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	5
การแก้ไขความขัดแย้ง อย่างสันติ	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	6
ตระหนักในสิทธิมนุษยชน และความยุติธรรม	✓	-	✓	-	✓	-	✓	✓	5

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์คุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
สำหรับใช้ในงานวิจัยนี้ รวม 6 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) การเคารพและเข้าใจความหลากหลาย
2) ความเห็นอกเห็นใจและความเมตตา 3) การสร้างความเข้าใจและการสื่อสาร 4) การมีส่วนร่วมใน
สังคม 5) การแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติ และ 6) ตระหนักในความยุติธรรมและความเท่าเทียม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกและกรอบคุณลักษณะการอยู่
ร่วมกันอย่างสันติสุขที่ได้ศึกษา มานิยามถึงความหมายของความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่าง
สันติสุข สำหรับใช้ในงานวิจัย ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 เปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกและคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก	คุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
• ตระหนักถึงบทบาทและการกระทำของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก • เคารพในความหลากหลาย • ตระหนักในสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม • ทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม • ร่วมแก้ไขปัญหาอย่างสันติ	• ความเห็นอกเห็นใจและความเมตตา • เคารพในความหลากหลาย • ตระหนักในสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม • ทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม • แก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติ • การสร้างความเข้าใจและการสื่อสาร

จากตารางข้างต้น พบว่าคุณลักษณะ “ความเป็นพลเมืองโลก” และคุณลักษณะ “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข” มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกันอยู่หลายคุณลักษณะ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง บุคคลที่ตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก มีจิตสำนึกต่อประเด็นระดับโลกและระดับท้องถิ่น เคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม รวมถึงใช้แนวทางสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขและยั่งยืน

กล่าวคือ การเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะของพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขจะต้องมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสังคมโลก โดยเริ่มจากการตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของตนเอง ศึกษาและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก รวมถึงสามารถคิดไตร่ตรองก่อนลงมือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสังคมโลก นอกจากนี้ พลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขยังต้องเคารพในความหลากหลาย เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และหลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมที่เป็นการเหยียดเชื้อชาติ ศาสนา และเพศสภาพ

อีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คือ การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม ซึ่งสะท้อนผ่านพฤติกรรมที่ให้ความเคารพต่อศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้อื่น แสดงความสนใจในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน เช่น สิทธิในการมีชีวิต สิทธิคุณภาพชีวิตที่ดี ฯลฯ เป็นต้น รวมถึงสนับสนุนแนวทางที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

อีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ นั่นคือ พลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขควรทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างสรรค์สังคมที่เป็นธรรม โดยสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ปรับตัว และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มเมื่อทำงานร่วมกัน ตลอดจนสนับสนุนหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่ช่วยแก้ไขปัญหาทางสังคม

นอกจากนี้ พลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขต้องสามารถจัดการกับข้อขัดแย้งโดยใช้สันติวิธีเน้นการพูดคุย การไกล่เกลี่ย และการประนีประนอมเพื่อหาทางออกที่เป็นธรรมสำหรับ

ทุกฝ่าย หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำหรือการกระทำที่สร้างความขัดแย้ง และมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ร่วมกัน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิจัยในประเทศ

วรานนท์ คลังสีดา วรณารกุล (2565) ได้ศึกษาและวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะพลเมืองดิจิทัลในรายวิชาชีวิตกับสังคมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีระดับทักษะพลเมืองดิจิทัลสูงขึ้น อยู่ในระดับ 4.48 (ระดับมาก) เนื่องมาจากการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ภายใต้ 5 มิติสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน มาผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ด้วยการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเทคโนโลยีโลกเสมือนผสมผสานโลกแห่งความจริง (Augment Reality: AR) เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีอิสระวิสัยในการคิดด้วยการเรียนรู้แบบพหุมิติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกัน และส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

หัตถ์สนธิ์ เพ็งสันเทียะ (2563) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และ 2) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน 2) ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนมีความแปลกใหม่ นักเรียนมีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความสนุกสนาน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นในการเรียนเป็นอย่างดี รวมทั้งมีพฤติกรรมการแสดงออกทางความคิดมากขึ้น

พิพัฒน์พงษ์ คำมาก (2564) ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผลการวิจัยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

มุกิตา ย่องไทยสง (2566) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 2) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของ

นักเรียนมัธยมศึกษา สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเรียนรู้ความฉลาดรู้การเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้ การเงินเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ พฤติกรรมทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ตามลำดับ โดยมีผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ (1) ความรู้ทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 0.70 คะแนน (2) พฤติกรรมทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 2.20 คะแนน (3) เจตคติทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียน และก่อนเรียนที่ 1.63 คะแนน

นภัทรธณัท มหานาม และชรินทร์ มั่งคั่ง (2566). ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ 2) ผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย จากแบบประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยมีความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม และด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม เมื่อคิดค่าเฉลี่ยโดยรวมมีค่ามากกว่า 3.50 ถือว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยได้

อัสหะมะ หะยฺยูโซะ (2564). ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน 2) เพื่อออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 3) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2 สำรวจปรากฏการณ์ ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สูงกว่าก่อนและระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

วิจัยต่างประเทศ

Khoirotul Islakhiyah, Sutopo Sutopo และ Lia Yulianti (2017). ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง "การอธิบายทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับแสงผ่านการเรียนรู้ที่เน้นปรากฏการณ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods) ที่ใช้โมเดลการทดลองแบบฝังตัว (embedded experimental model) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้คือการสำรวจการพัฒนาคะแนนที่วัดการอธิบายทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนเกี่ยวกับแสงผ่านการเรียนรู้ที่เน้นปรากฏการณ์ โดยให้นักเรียนทำการสืบสวนและอธิบายปรากฏการณ์ที่สังเกตได้ ผลการวิจัยพบวาคะแนนเฉลี่ยในการอธิบายทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จาก 1.39 ในการทดสอบก่อนเรียน เป็น 5.68 ในการทดสอบหลังเรียน โดยมีขนาดผลกระทบ (d-effect size) ประมาณ 3.6 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมีอิทธิพลสูง และมีค่า N-gain เฉลี่ย 0.40 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ การอธิบายทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้เปลี่ยนจากหมวดไม่ถูกต้องไปเป็นหมวดที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่

Marjaana Kangasa and Päivi Rasib (2021). ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารรอบด้านในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของฟินแลนด์ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและทดสอบรูปแบบการสอนสำหรับการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารรอบด้าน (Multiliteracy) รวมถึงศึกษาวิธีการสนับสนุนทักษะดังกล่าวอย่างครอบคลุมในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามสำหรับนักเรียน รายงานแบบลายลักษณ์อักษร และการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผลการวิจัยพบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และนำไปสู่การพัฒนาแบบจำลองการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารรอบด้าน (PLM Model) ทั้งนี้ การเรียนรู้ทักษะการสื่อสารรอบด้านผ่านแนวทางดังกล่าวต้องอาศัยการกระตุ้นความสนใจ และการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนสามารถแสดงทักษะการสื่อสารรอบด้านผ่านงานที่ได้รับมอบหมายได้ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้คือการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนทั้งต่อรายวิชาและทักษะการสื่อสารรอบด้านเอง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด กระบวนการแก้ไขปัญหา และเป็นการส่งเสริมทักษะที่เชื่อมโยงความรู้ที่หลากหลายสาระวิชา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านปรากฏการณ์ที่อยู่รอบตัวและสามารถพบเจอในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะต่าง ๆ อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะพลเมืองดิจิทัล ความฉลาดรู้การเงิน และความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาข้างต้น สามารถเชื่อมโยงกับทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันและประยุกต์ใช้ความรู้ได้ในชีวิตจริง ช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของผู้เรียนได้ ผู้วิจัยจึงนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

6. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ตามจุดมุ่งหมายของการค้นคว้า ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1.1 ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2567 ได้แก่ โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ โรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา โรงเรียนท่าเสาวิทยาคม และโรงเรียนห้วยยาววิทยาคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Base Selection) โดยใช้เกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

- 1) เป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนในรายวิชาสังคมศึกษา
- 2) เป็นครูผู้สอนที่มีเวลาเหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 3) ครูผู้สอนมีความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้วิธีการ

สัมภาษณ์ เชิงลึกรายบุคคล แยกตามโรงเรียน

1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน ได้แก่ โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ โรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา โรงเรียนท่าเสาวิทยาคม และโรงเรียนห้วยยาววิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Base Selection) มีเกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์การเลือก ดังนี้

- 1) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของแต่ละโรงเรียนที่เรียนวิชา
สังคมศึกษา
- 2) มีผลการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับดี (เกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้น
ไป)
- 3) นักเรียนมีความสนใจในสาระวิชาสังคมศึกษา
- 4) นักเรียนเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นหรือสังคม
- 5) เป็นนักเรียนที่มีเวลาเหมาะสมและความเต็มใจในการเข้าร่วม
กิจกรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามเป็นการสัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนที่ได้เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ทั้ง 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ โรงเรียนห้วยยาววิทยาคม โรงเรียนท่าเสาวิทยาคม และโรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร โดยกำหนดเป็นแนวคำถามปลายเปิด มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และหนังสือต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อใช้เป็นแนวทางในสร้างแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก
- 2) สร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นต่าง ๆ และนำคำถามที่ผู้วิจัยคัดเลือกแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 3) นำแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แต่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยนี้ จากนั้นนำมาปรับปรุงข้อคำถามให้ตรงประเด็น และปรับภาษาให้เข้าใจง่าย ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อสรุป ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการศึกษา สืบค้น จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อสรุปข้อเท็จจริงและนำเสนอ โดยมีลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดหมวดหมู่ของคำตอบ ตัดทอนข้อมูลที่มีความซ้ำซ้อน จากนั้นเรียบเรียงภาษา ก่อนนำมาสรุปในเชิงพรรณนา

4. ผลที่ได้รับ

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 36 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Base Selection) โดยใช้เกณฑ์การเลือก ดังนี้

1) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ ที่ได้เรียนรายวิชาสังคมศึกษา

2) เป็นนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูผู้สอน

3) นักเรียนมีเวลาเหมาะสมและมีความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

4) เป็นนักเรียนที่สนใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1.2. คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Base Selection) โดยใช้เกณฑ์การเลือก ดังนี้

1) เป็นคุณครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์

2) มีประสบการณ์สอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3) มีความเต็มใจในการเข้าร่วมสังเกตการณ์สอนและให้ข้อมูลมาสังเกตการสอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 คู่มือกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ” มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

2) ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

3) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4) สร้างคู่มือกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ” ประกอบด้วย

(1) บทนำ

(2) กิจกรรมการเรียนรู้

(3) สื่อการเรียนรู้

(4) การประเมินผล

5) นำคู่มือกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ” ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและขอข้อเสนอแนะในส่วนที่บกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

6) จัดทำคู่มือกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ” และนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.2 แนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ให้ข้อมูลความรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยส่งแนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วมให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม

2.3 แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามเป็นการสัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ คุณครูที่ร่วมสังเกตการณ์ โดยกำหนดเป็นแนวคำถามปลายเปิด มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และหนังสือต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อใช้เป็นแนวทางในสร้างแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก

2) สร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นต่าง ๆ และนำคำถามที่ผู้วิจัยคัดเลือกแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แต่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยนี้ จากนั้นนำมาปรับปรุงข้อคำถามให้ตรงประเด็น และปรับภาษาให้เข้าใจง่าย ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการค้นคว้าข้อที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปจากจุดมุ่งหมายการค้นคว้าข้อที่ 1 ที่เป็นบันทึกละเอียดแบบพรรณนาซึ่งเป็นแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และร่วมแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดหมวดหมู่และสรุปประเด็นสำคัญตามจุดมุ่งหมายการวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

การตรวจสอบข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยอาจารย์ที่ปรึกษางานค้นคว้าอิสระเพื่อให้เกิดความถูกต้องด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน อาศัยใช้การสังเกตควบคู่กับการซักถาม และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร หรือทำการซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อความถูกต้องและความเหมาะสม เมื่อข้อมูลมีความถูกต้องแล้ว หลังจากนั้นจึงจำแนกข้อมูลออกเป็นประเภทหรือแบ่งไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในวิจัย

ภาพ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีที่หลากหลาย ประกอบด้วย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์ข้อสรุปข้อมูลจากการบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียดหรือพรรณนา (Analytical Description) สำหรับผลการศึกษาวิจัยสามารถแบ่งได้ 2 ประเด็นตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ดังนี้

ผลการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร โดยรวมพบว่า การจัดการเรียนรู้ยังคงมีลักษณะ การเรียนการสอนแบบบรรยายโดยครูผู้สอนเป็นหลักหรือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง อาศัยเนื้อหาจากตำราเรียน และยังคงขาดสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบประเด็นสำคัญตามขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

1. กลุ่มครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีปรากฏในทุกสาระ โดยเฉพาะในสาระที่ 2 "หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม" ซึ่งมีความสอดคล้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังรายละเอียดข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

“...ก็เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลกนั่นก็คือในสาระสังคมศึกษาหน้าที่พลเมือง นอกจากจะจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้วนะ...”

(ครูผู้สอน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...จริง ๆ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาครอบคลุมนะ เนื้อหาและหลักสูตรไม่ได้มีปัญหา ตอนนี้ก็สอนตามหลักสูตรเนื้อหาอาจจะไม่ได้พูดเน้นคำว่าเรื่องความพลเมืองโลก เพียงแต่ว่าเนื้อหามันก็เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองโลกอยู่แล้ว เช่น ตอนนี้เขาเรียนอยู่ในสาระเศรษฐศาสตร์ สาระเศรษฐศาสตร์เราก็ดูเรื่องของระบบเศรษฐกิจ ทุนนิยมเป็นยังงัย สังคมนิยมเป็นยังงัย ทุนนิยมมันก็เกี่ยวข้องกับระบบพลเมืองโลกว่าเราต้องติดต่อกับขายกับต่างชาติ เพราะว่าเราไม่ได้อยู่ชาติเดียวอยู่แล้ว ก็ต้องมีการติดต่อกับต่างชาติอยู่แล้ว เมื่อกี้ก็ได้คุยกับนักเรียนเรื่องภาษา สองภาษานี้ไม่พอละ มันต้อง 2-3 ภาษา เนี่ยะ มันก็เกี่ยวข้องกับพลเมืองโลกอยู่แล้ว...”

(ครูผู้สอน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

“...หลักสูตร คือ ใน ม.3 เนี่ยะนะคะ อย่างตอนนี้ในเทอม 2 จะเป็นในพาร์ทพลเมืองกับภูมิศาสตร์นะ ก็ได้สอนไปบ้างแล้วหละ ก็รู้สึกว่าการหลักสูตรบางเรื่องเนี่ยะมันมีความทับซ้อนกัน...”

(ครูผู้สอน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

“...หลักสูตรและเนื้อหามันก็เป็นไปตามที่กระทรวงหรือตัวชี้วัดกำหนดเอาไว้ อยู่แล้ว ตรงนี้ก็มีความเหมาะสมอยู่...”

(ครูผู้สอน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568)

จากข้อมูลด้านหลักสูตรและเนื้อหาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองโลกมีการปรากฏในสาระสังคมศึกษาโดยเฉพาะในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สามารถสอนเกี่ยวกับพลเมืองโลกได้ แม้จะไม่ได้เน้นคำว่า “พลเมืองโลก” อย่างชัดเจน รวมถึงมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ ความซ้ำซ้อนของเนื้อหาบางเนื้อหาในหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนเกิดความสับสนในการจัดการเรียนรู้ กรณีที่สอนหลายระดับชั้น

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่า การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังคงเน้นการบรรยายตามหนังสือเรียนเป็นหลัก มีการใช้สื่อ เช่น พาวเวอร์พอยต์และให้เด็กจดบันทึกเนื้อหา ดังที่ปรากฏในคำสัมภาษณ์ของครูผู้สอน 4 ระบุว่า

“...ส่วนใหญ่ก็เน้นการบรรยาย มีพาวเวอร์พอยต์ให้เด็กจดตาม นาน ๆ ทีจะมีกิจกรรมมาบ้างก็แล้วแต่เวลาที่มีในช่วงนั้น...”

(ครูผู้สอน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568)

แม้ว่าจะมีการเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ อย่าง เช่น บอร์ดเกม วิดีโอ หรือสื่อมัลติมีเดีย เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น แต่ก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมของครูในแต่ละช่วงเวลา ดังรายละเอียดที่สัมภาษณ์ครูผู้สอน 3 พบว่า

“...ส่วนใหญ่สอนในห้องเรียนตามหนังสือบ้างไม่ตามหนังสือบ้าง ส่วนใหญ่ที่จะเห็น คือ เด็กที่นี้คือความจำเขาจะไม่ค่อยเก่ง เรื่องความจำ เราก็จะหาจุด Checkpoint อย่างเช่น บอร์ดเกม เขาจะชอบมาก แล้วเราก็ถ้าสอนถ้ามั่นอยู่ในพาร์ทบรรยายจริง ๆ ก็จะเน้นวิดีโอ คือเหมือนจะเป็นจุดในเรื่องที่มันน่าสนใจ เราก็จะเอาเหตุการณ์จริงให้เขาเห็นผ่านวิดีโอแล้ว ค่อยมาสรุปว่ามันเป็นแบบนี้เพราะแบบนี้...”

(ครูผู้สอน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

อย่างไรก็ตาม ครูบางท่านสะท้อนว่าภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอน เช่น การบริหารจัดการหมวดวิชา และการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทำให้รูปแบบการสอนยังคงมีลักษณะครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าการให้นักเรียนมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดที่สัมภาษณ์ครูผู้สอน 1 พบว่า

“...เรามีหน้าที่อื่นอีกเยอะเนื่องจากครูนอกจากจะสอนและเป็นหัวหน้าหมวดยังเป็นฝ่ายสนับสนุนการสอนอย่างอื่นอีก เพียบกิจกรรมอะไรเนี่ยจะต้องทำแล้ว ดังนั้น การเรียนการสอนเราอาจจะในลักษณะคือยังยังคงในลักษณะที่ว่าครูเป็นศูนย์กลาง...”

(ครูผู้สอน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

จากข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ ครูยังคงเน้นการบรรยายตามหนังสือเรียน เป็นหลักมีการใช้สื่อพาวเวอร์พอยต์และให้เด็กจดบันทึกเนื้อหา อย่างไรก็ตาม มีบางครั้งที่ครูนำกิจกรรมเสริม เช่น บอร์ดเกม วิดีโอ หรือสื่อมัลติมีเดีย มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ ภาระงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอน เช่น การบริหารงานพิเศษ และการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีลักษณะครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าการให้นักเรียนมีส่วนร่วม

ภาพ 3 แสดงการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนท่าเสาพิทยาคม

1.3 ด้านผู้เรียน จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่านักเรียนในโรงเรียนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านพื้นฐานทางการศึกษาและสภาพครอบครัว นักเรียนบางส่วนเติบโตมาในครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ดูแลใกล้ชิด เนื่องจากต้องเดินทางไปทำงานที่อื่น ส่งผลให้เด็กขาดการดูแลอบรมจากครอบครัว และต้องพึ่งพาครูมากขึ้นในการสั่งสอนพฤติกรรม ดังรายละเอียดที่สัมภาษณ์ครูผู้สอน 1 พบว่า

“...เพราะว่าเด็กส่วนใหญ่เนี่ยพ่อแม่จะไม่อยู่ พ่อแม่จะไปทำงานที่อื่น ก็จะปล่อยให้ปู่ย่าตายายมันก็ตามไม่ทัน เนี่ย! ตกหนักมาที่ ครูนี้ เราจะต้องสอนแบบนี้ ปล่อยให้สอนแทนพ่อแม่เลย สอนให้เขาอย่างนั้นอย่างนี้บางทีพ่อแม่ไม่ได้สอนเขามาเลย...”

(ครูผู้สอน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

ในแง่พฤติกรรมการเรียนรู้ พบว่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนส่วนใหญ่มักมีความซุกซนและยังขาดความรับผิดชอบต่อการเรียน แต่เมื่อเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย บางส่วนเริ่มมีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจนขึ้นและพฤติกรรมการเรียนดีขึ้นตามลำดับ

“...แต่เด็กบางคนก็มาติดกับโรงเรียน ม.ต้น ๆ นี่ก็อาจจะแค้นทโมนเนาะ แต่พอเข้าม.ปลายปีเขาจะเหมือนกับมันเรียนรู้เองเป็นผู้ใหญ่เลย...”

(ครูผู้สอน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...เป้าหมายเขายังไม่ชัด อย่าง ม.3 เนี่ยะ ยังไม่ชัดเจนเลย แต่พอขึ้น ม.ปลายบางคนเริ่มมีเป้าหมายละ พฤติกรรมการเรียนก็เปลี่ยนละ เหมือนกับบุคลิกของเขาโอเคขึ้นเขามีเป้าหมายละ จะไม่เหมือน ม.ต้น ถ้าใครเลือกเรียนต่อ ม.4 ส่วนใหญ่พฤติกรรมการณ์จะเปลี่ยน...”

(ครูผู้สอน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

ครูหลายท่านสะท้อนว่านักเรียนจำนวนไม่น้อยขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่ทำงาน ไม่ส่งงาน และยังไม่เข้าใจว่าการศึกษาเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของตนเอง นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disability: LD) มีอยู่เป็นจำนวนมาก

“...ที่นี้เด็กที่มีภาวะ LD ค่อนข้างเยอะ...”

(ครูผู้สอน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

“...ส่วนหนึ่งก็มีความตั้งใจ แต่อีกส่วนหนึ่งที่เจอเหมือนกับขาดเป้าหมายในการมาเรียน เรียนไปวัน ๆ ขาดแรงจูงใจ ไม่รู้ว่าตัวเองมาเรียนทำไม ไม่ส่งงาน ไม่อะไรเลย...”

(ครูผู้สอน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568)

จากข้อมูลด้านผู้เรียนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความแตกต่างกันในด้านพื้นฐานทางการศึกษาและสภาพครอบครัว บางส่วนเติบโตมาในครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ดูแลใกล้ชิด เนื่องจากต้องไปทำงานที่อื่น ทำให้เด็กไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวและต้องพึ่งพาครูในการอบรมสั่งสอนพฤติกรรมมากขึ้น

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมักมีพฤติกรรมที่ซุกซน มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่ส่งงาน และไม่เข้าใจว่าการเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองในอนาคต อีกทั้งยังมีนักเรียนที่มีภาวะการเรียนรู้บกพร่อง (Learning Disability) อยู่เป็นจำนวนมาก

1.4 ด้านครูผู้สอน จากการสัมภาษณ์ พบว่า ครูครุมีภาระงานจำนวนมาก ไม่เพียงแต่สอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่น ๆ เช่น การบริหารงานอื่น ๆ การจัดกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน รวมถึงภาระงานด้านเอกสาร ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอาจทำได้ยากขึ้น โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนครูไม่เพียงพอ ทำให้ครูต้องรับภาระหน้าที่หลายอย่างพร้อมกัน ดังรายละเอียดที่สัมภาษณ์ครูผู้สอน 3 ให้ความเห็นว่า

“...ทั้งโรงเรียนเป็นครูสังคมคนเดียว เป็นหัวหน้าหมวดด้วย หน้าที่ใหญ่หลวงมาก...”

(ครูผู้สอน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

ภาระงานที่มากเกินไปส่งผลให้ครูต้องใช้วิธีการสอนที่เน้นการบรรยายเป็นหลัก เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากรในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ ในช่วงเวลากิจกรรมของโรงเรียนอาจส่งผลกระทบต่อชั่วโมงเรียนทำให้ครูไม่สามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

“...ของครูนี้จะครุมีภาระหน้าที่เยอะก็จะเน้นในลักษณะของตัวเองเป็นแบบลักษณะบรรยาย...”

(ครูผู้สอน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...งานเยอะมาก ภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนนั้นเยอะ บางเวลามีกิจกรรม มาติด ๆ กันก็แทบไม่ได้สอน เอาเด็กไปช่วยทำกิจกรรมส่วนใหญ่...”

(ครูผู้สอน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568)

จากข้อมูลด้านครูผู้สอนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ คุณครูมีภาระงานจำนวนมาก ไม่ได้มีเพียง หน้าที่ในการจัดการเรียนรู้หรือสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องรับผิดชอบงานพิเศษอื่น ๆ และจัด กิจกรรมของทางโรงเรียนไปด้วย ทำให้ครูผู้สอนเลือกจัดการเรียนรู้ในลักษณะบรรยายเป็นหลัก

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ ภาระงานที่มากเกินไปของครูผู้สอนส่งผลถึง ระยะเวลาในการเตรียมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่ไม่เพียงพอ

1.5 ด้านสภาพแวดล้อม จากการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม การเรียนรู้ที่ดี ครูบางท่านกล่าวว่าโรงเรียนของตนเป็น "โรงเรียนคุณธรรม" ซึ่งมีการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยบางโรงเรียนมีการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักเรียน ผ่านการกำหนดให้แต่ละระดับชั้นมีหน้าที่ดูแลเขตพื้นที่ของตนเอง

“...เป็นโรงเรียนสีขาวครูส่วนใหญ่ที่อยู่ในนี้ไม่สูบบุหรี่) ครูก็ไม่สูบบุหรี่ไม่กินเหล้าด้วย เราก็พยายามทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี...”

(ครูผู้สอน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...โรงเรียนเราเป็นโรงเรียนคุณธรรมและก็แบ่งหน้าที่แบบว่า ทุกชั้นจะต้องมีเวรเขต พื้นที่ที่จะต้องรับผิดชอบละ วนกัน...”

(ครูผู้สอน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโรงเรียนบางโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีงบประมาณสำหรับการบริหารจัดการจึงไม่เพียงพอ คุณครูจึงเสนอว่าให้มีเครือข่ายของผู้ปกครองเข้ามาสนับสนุนโรงเรียน มากขึ้น

“...รอบ ๆ โรงเรียนก็คือส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอยากให้เครือข่ายของผู้ปกครองเข้า มาร่วมสนับสนุนโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น เพราะว่าโรงเรียนเราเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณในการบริหารจัดการบางอย่างไม่เพียงพอ...”

(ครูผู้สอน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

นอกจากนี้ สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนั้น เอื้อต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะ การให้ผู้เรียนฝึกลงมือปฏิบัติ แต่ยังมีปัจจัยรบกวนบางประการ เช่น โรงเรียนที่อยู่ติดถนนจะมีเสียง รบกวนที่อาจส่งผลต่อสมาธิของนักเรียน

“...ก็รู้สึกว่าคุณภาพสังคมและสภาพแวดล้อมมันเหมาะสมอยู่แล้ว เหมือนเราจะสอนเขา ผ่านการปฏิบัติด้วย...”

(ครูผู้สอน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

“...ก็ไม่ได้มีปัญหาอะไร ส่วนใหญ่ก็สอนในห้องเรียน อาจจะมีเสียงรบกวนอยู่บ้าง เพราะอยู่ติดกับถนน เสียงรถ เสียงอะไรมันดังก็อาจจะขัดจังหวะเล็กน้อย...”

“...จริง ๆ เราสามารถไปจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ แต่สิ่งที่มันไม่เอื้อ คือ การเดินทาง จะต้องวุ่นวายกับเอกสารในการพานักเรียนออกไป...”

(ครูผู้สอน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568)

จากข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) **สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้** โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้โดยส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนคุณธรรมที่มีกระบวนการส่งเสริมเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยเน้นฝึกฝนนักเรียนให้มีความรับผิดชอบและลงมือปฏิบัติ

2) **ปัญหาของการจัดการเรียนรู้** โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอส่งผลต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ขณะที่ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนบางแห่งอาจกระทบต่อการเรียนการสอน เช่น โรงเรียนที่อยู่ติดถนนหลักจะมีเสียงรบกวนกระทบต่อสมาธิของนักเรียน และปัญหาเรื่องเอกสารด้านประมาณหรือเอกสารการพานักเรียนออกนอกสถานศึกษา ที่มีลำดับขั้นตอนที่ยุ่งยาก อาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครูผู้สอนไม่ดำเนินการพานักเรียนไปศึกษานอกห้องเรียน

ภาพ 4 แสดงการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา

1.6 ด้านสื่อการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่า สื่อที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ คุณครูมีความพยายามใช้สื่อออนไลน์ เช่น วิดีโอ หรือคลิปสารคดี เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน แต่โดยรวมแล้วยังขาดสื่อที่สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ดังรายละเอียดที่สัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่า

“...ไม่ค่อยจะมีครับ สื่อส่วนใหญ่ก็จะเป็นคำสอน เป็นในห้องเรียนที่ฉายภาพกรณีศึกษาและต่าง ๆ เนี่ยนะ...”

(ครูผู้สอน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...มีพาวเวอร์พอยต์เปิดให้นักเรียนดู มีสื่อ มีคลิปที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เปิดขึ้นทีวีให้นักเรียนช่วยกันตอบ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น นาน ๆ ที่จะมีกิจกรรมให้ทำ...”

(ครูผู้สอน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568)

นอกจากนี้ บางโรงเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ที่จำเป็นหรือสื่อการเรียนรู้พื้นฐาน เช่น ลูกโลก หรือสื่อการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้เด็กเห็นภาพรวมของเนื้อหาที่เรียน คุณครูต้องจัดหาสื่อด้วยตนเอง แต่ยอมรับว่าสื่อที่คุณครูจัดหามานั้นยังไม่สามารถกระตุ้นหรือสร้างความสนใจให้กับนักเรียนมากพอ

“...มันขาด ขาดเยอะเลยคะ ก็คือตอนแรกสื่ออุปกรณ์มันหายไปอุปกรณ์ที่อยู่ในห้องนี้มีแค่จอ ก็ยังดีที่มีจอเพราะเราจะได้อ่านสื่อออนไลน์ลงไป แต่พวกลูกโลกไม่มี อะไรก็ไม่มี คือศูนย์ ก็เลยรู้สึกว่าเราต้องเริ่มใหม่หมดเลย พอเรามาสอน มาบรรจุปุ๊บคือมันยังไม่พร้อมด้วยประการทั้งปวง เราอยากได้อันนั้นก็ไม่มี อันนี้ก็ไม่มี จำได้ว่าช่วงที่มาแรก ๆ รู้สึกว่างเปล่ามาก...”

(ครูผู้สอน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

“...สื่อของคุณครูจัดหามาบางส่วนไม่ได้เร้าการเรียนรู้เด็ก ทำให้เด็กขาดความสนใจ คือบางทีความคิดเด็กมองไม่เห็นภาพ ตรงนี้เลยเป็นปัญหาที่คุณครูสอนส่วนหนึ่งด้วย เป็นเรื่องการนำเสนอสื่อเขาอาจจะมองไม่เห็นผลกระทบที่จะมาถึงเขาหรือผลประโยชน์ที่จะมาถึงเขาในการเป็นพลเมืองโลกมันยังมองไม่เห็น...”

“...ในเรื่องของสื่อยังไม่พร้อมให้เด็กได้เห็นของจริง ต้องมีการเสริมสื่อการสอน...”

(ครูผู้สอน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

จากข้อมูลด้านสื่อการสอนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมีสื่อการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ บางโรงเรียนมีจอโทรทัศน์คุณครูจึงพยายามหาสื่อมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น วีดีโอ คลิปสารคดี และอื่น ๆ ที่ช่วยกระตุ้นนักเรียน แต่ก็ยังพบว่าไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนเท่าใดนัก

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนขาดแคลนสื่อที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน แม้ว่าสื่อการเรียนรู้ที่คุณครูเตรียมมาจะช่วยเสริมการเรียนรู้ แต่นักเรียนบางคนไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่ชีวิตจริง ส่งผลให้ขาดความสนใจและมองไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองโลก

1.7 ด้านการวัดและประเมินผล ระบบการวัดผลยังคงเน้นการใช้ข้อสอบปรนัยและอัตนัยเป็นหลัก คุณครูให้ความเห็นว่าการวัดผลด้วยข้อสอบอาจไม่ได้สะท้อนศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง เนื่องจากนักเรียนบางคนอาศัยการจำเนื้อหามาเขียนตอบในข้อสอบ โดยไม่ได้ใช้การคิดวิเคราะห์หรือประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมา และข้อสอบแม้จะสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ไม่สามารถวัดความเข้าใจเชิงลึกของนักเรียนได้อย่างครบถ้วน

“...การวัดก็จะใช้ข้อสอบเป็นเกณฑ์อยู่ละ ใช้ข้อสอบ ไม่ได้ประเมินแบบให้เด็กเข้าประเมินเองหรือจะให้เพื่อนเค้าช่วยกันประเมิน กำลังเน้นที่เราเป็นหลัก...”

(ครูผู้สอน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...สะท้อนการเรียนรู้ของเด็กประมาณ 80% ไม่ 100% เพราะว่าบางสิ่งบางอย่างเวลาที่เด็กตอบมา เด็กบางทีไม่ได้ใช้การตัดสินใจไม่ได้ใช้ความรู้ตัวเองในการตัดสินใจทำข้อสอบในการวัดผลประเมินผล ขนาดครูแนะข้อสอบไปเป็นข้อสอบอัตนัยบางทีกลายเป็นว่าเป็นข้อสอบที่ตรงง่าย เพราะเป็นข้อสอบที่เด็กไม่เขียนเลย คนที่ชอบก็ชอบ แต่คือส่วนใหญ่ไม่ ไม่ เขาไม่ได้ใช้ความรู้ของเขาในการที่จะตอบ...”

(ครูผู้สอน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

“...ก็เป็นข้อสอบปรนัยกับอัตนัย ไม่ค่อยได้ให้เด็กประเมินตนเองเท่าไร ถ้าในห้องเรียนก็จะมีตรวจจากงานที่มอบหมายไปบ้าง เป็นงานกลุ่มบ้าง...”

(ครูผู้สอน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 7 มกราคม 2568)

การวัดและประเมินผลไม่ควรจำกัดอยู่แค่ข้อสอบ แต่ควรพิจารณาพฤติกรรมและพัฒนาการของนักเรียน เช่น การมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ความตั้งใจเรียน หรือการส่งงานสม่ำเสมอ ซึ่งสะท้อนถึงพัฒนาการของนักเรียนในเชิงพฤติกรรมและคุณลักษณะ

“...เรารู้สึกว่าเราไม่ต้องวัดค่าเป็นข้อสอบก็ได้ละ มันวัดค่าจากการที่เรารู้ว่าเด็กคนนี้นั้นมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น จากที่เคยก้าวร้าวมันไม่ก้าวร้าวแล้ว...”

“...บางทีเราไม่ต้องไปประเมินด้วยข้อสอบหรือคะแนนอะไรเลย...”

“...เรารู้สึกว่าเราสอนนักเรียนมาเราก็จะรู้ว่าเด็กเป็นยังไง เหมือนท้ายเทอมเขามีพฤติกรรมดีขึ้น จากที่ไม่ส่งงานเลยมาส่งงานมากขึ้น อันนี้คือการที่เขาแสดงออกมามันคือการวัดแท้ ๆ แต่สมมติถ้าเราไปให้เขาตอบคำถาม อันนั้นแหละวัดไม่แท้ เพราะรู้สึกว่าเขาตอบคำถามวันหนึ่งเขาก็ลืม แต่ถ้าเขาปฏิบัติตัว น่าจะเป็นเรื่องที่สามารถมองเห็นได้แล้วว่าพัฒนาความเป็นพลเมืองได้ดีกว่าเดิม...”

(ครูผู้สอน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

จากข้อมูลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ คุณครูเน้นการวัดและประเมินผลโดยใช้ข้อสอบที่เป็นปรนัยและอัตนัยเป็นหลัก ไม่ได้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเองหรือประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้พบว่าข้อสอบลักษณะดังกล่าวไม่สามารถสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากคุณครูมองว่านักเรียนอาศัยการจดจำเนื้อหาแล้วมาตอบ ไม่ได้ใช้การคิดวิเคราะห์หรือประยุกต์ความรู้ที่ได้มาใช้อย่างจริงจัง

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่เป็นอยู่ไม่สามารถสะท้อนการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน นักเรียนอาศัยการท่องจำเพื่อนำมาตอบข้อสอบ อีกทั้งยังขาดการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

ภาพ 5 แสดงการสัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนห้วยยาวพิทยาคม

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์และนำเสนอในรูปแบบตาราง โดยแบ่งเป็นตารางแสดงผลการสรุปสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และตารางแสดงผลการสรุปปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 5 แสดงผลการสรุปสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน

ข้อ	ประเด็น	สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
1	ด้านหลักสูตรและเนื้อหา	หลักสูตรและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองโลก มีปรากฏในสาระสังคมศึกษาโดยเฉพาะในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สามารถสอนเกี่ยวกับพลเมืองโลกได้ แม้จะไม่ได้เน้นคำว่า “พลเมืองโลก” อย่างชัดเจน รวมถึงมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	ครูเน้นการบรรยายตามหนังสือเรียนเป็นหลัก มีการใช้สื่อนำเสนอข้อความและให้เด็กจดบันทึกเนื้อหา มีบางครั้งที่ครูนำกิจกรรมเสริม เช่น บอร์ดเกม วิดีโอ หรือสื่อมัลติมีเดีย มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น
3	ด้านผู้เรียน	นักเรียนมีความแตกต่างกันในด้านพื้นฐานทางการศึกษาและสภาพครอบครัว บางส่วนเติบโตในครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ได้ดูแลใกล้ชิด เนื่องจากต้องไปทำงานที่อื่น ทำให้ต้องพึ่งพาครูในการอบรมสั่งสอนพฤติกรรมมากขึ้น
4	ด้านครูผู้สอน	คุณครูมีภาระงานจำนวนมาก ไม่ได้มีเพียงหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้หรือสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องรับผิดชอบงานพิเศษอื่น ๆ และจัดกิจกรรมของทางโรงเรียนไปด้วย ทำให้ครูผู้สอนเลือกจัดการเรียนรู้ในลักษณะบรรยายเป็นหลัก
5	ด้านสภาพแวดล้อม	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้โดยส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนคุณธรรมที่มีกระบวนการส่งเสริมเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยเน้นฝึกฝนนักเรียนให้มีความรับผิดชอบและลงมือปฏิบัติ
6	ด้านสื่อการสอน	โรงเรียนมีสื่อการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ บางโรงเรียนมีจอโทรทัศน์ คุณครูจึงพยายามหาสื่อมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น วิดีโอ คลิปสารคดี และอื่น ๆ ที่ช่วยกระตุ้นนักเรียน แต่ก็ยังพบว่าไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนเท่าใดนัก

ข้อ	ประเด็น	สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
7	การวัดและประเมินผล	คุณครูเน้นการวัดและประเมินผลโดยใช้ข้อสอบที่เป็นปรนัยและอัตนัยเป็นหลัก ไม่ได้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเองหรือประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้พบว่าข้อสอบลักษณะดังกล่าวไม่สามารถสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากคุณครูมองว่านักเรียนอาศัยการจดจำเนื้อหาแล้วมาตอบ ไม่ได้ใช้การคิดวิเคราะห์หรือประยุกต์ความรู้ที่ได้มาใช้อย่างจริง

ขณะที่ผลการสรุปปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน สามารถสรุปได้ในรูปแบบของตาราง 6 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงผลการสรุปปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน

ข้อ	ประเด็น	ปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
1	ด้านหลักสูตรและเนื้อหา	ความซับซ้อนของเนื้อหาบางเนื้อหาในหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนเกิดความสับสนในการจัดการเรียนรู้ กรณีที่สอนหลายระดับชั้น
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	ภาระงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอน เช่น การบริหารงานพิเศษ และการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีลักษณะครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าการให้นักเรียนมีส่วนร่วม
3	ด้านผู้เรียน	นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมักมีพฤติกรรมที่ซุกซน มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่ส่งงานและไม่เข้าใจว่าการเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองในอนาคต อีกทั้งยังมีนักเรียนที่มีภาวะ LD (Learning Disability) อยู่เป็นจำนวนมาก
4	ด้านครูผู้สอน	ภาระงานที่มากเกินไปของครูผู้สอนส่งผลถึงระยะเวลาในการเตรียมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่ไม่เพียงพอ

ข้อ	ประเด็น	ปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
5	ด้านสภาพแวดล้อม	โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอส่งผลต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ขณะที่ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนบางแห่งอาจกระทบต่อการเรียนการสอน เช่น โรงเรียนที่อยู่ติดถนนหลักจะมีเสียงรบกวนกระทบต่อสมาธิของนักเรียน รวมถึงงบประมาณและเอกสารสำหรับพานักเรียนออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่คุณครูที่มีลำดับขั้นตื้นเขินชัดเจนและเกิดความยุ่งยาก ทำให้ครูไม่ดำเนินการพานักเรียนออกนอกห้องเรียน
6	ด้านสื่อการสอน	โรงเรียนขาดแคลนสื่อที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน แม้ว่าสื่อการเรียนรู้ที่คุณครูเตรียมมาจะช่วยเสริมการเรียนรู้ แต่นักเรียนบางคนไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่ชีวิตจริง ส่งผลให้ขาดความสนใจและมองไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองโลก
7	การวัดและประเมินผล	การวัดและประเมินผลที่เป็นอยู่ไม่สามารถสะท้อนการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน นักเรียนอาศัยการท่องจำเพื่อนำมาตอบข้อสอบ อีกทั้งยังขาดการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

จากตารางแสดงผลการสรุปสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน สามารถสรุปในภาพรวม พบว่าด้านหลักสูตรและเนื้อหา มีปรากฏอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และมีความสอดคล้องและส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ทั้งนี้ครูผู้สอนระบุว่าเนื้อหามีความซับซ้อนกันในหลายระดับชั้น ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้ในลักษณะบรรยายและให้ผู้เรียนจดบันทึก เน้นคุณครูเป็นศูนย์กลางมากกว่า เนื่องจากมีภาระงานอื่นเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่เพียงพอต่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านผู้เรียน พบว่านักเรียนมีความแตกต่างกันด้านพื้นฐาน ทั้งพื้นฐานครอบครัว และพื้นฐานการศึกษา ส่งผลต่อแรงจูงใจและทัศนคติต่อการเรียน ทำให้กลายเป็นปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียนรวมถึงเกิดปัญหาภาวะทางการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน พบว่า สภาพปัจจุบันคุณครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากภาระงานสอนเป็นจำนวนมาก เช่น กิจกรรมโรงเรียน ส่งผลต่อระยะเวลาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และทำให้การพัฒนาการเรียนการสอนของคุณครูเป็นไปอย่างไม่เต็มศักยภาพ ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ มีโครงการที่ส่งเสริมเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน ทั้งนี้โรงเรียนขนาดเล็กจะประสบปัญหาทางงบประมาณ บางโรงเรียนที่อยู่ติดกับถนนสายหลักอาจได้รับผลกระทบจากเสียง และการพานักเรียนออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน อาจติดขัดเรื่องเอกสารการดำเนินการ ด้านสื่อการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนสื่อการสอนที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่เกิดแรงจูงใจในการศึกษา และไม่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับ

ชีวิตประจำวัน ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า คุณครูเน้นการวัดและประเมินผลจากแบบทดสอบปรนัยและอัตนัยเป็นหลัก ไม่พบการประเมินที่ให้ผู้เรียนประเมินตนเองหรือเพื่อนประเมินเพื่อน

2. กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

2.1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหา จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า หลักสูตรและเนื้อหา มีการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

“...มีประโยชน์ครับ เพราะว่าสอนให้อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขให้ไม่เกิดความขัดแย้ง ไม่เกิดปัญหาในสังคม เนื้อหาที่น่าเบื่อก็มีบ้าง...”

(นักเรียน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...มีค่ะ เพราะว่ามันค่อนข้างมีประโยชน์มากเลย...”

(นักเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

“...ก็เรียนเกี่ยวกับว่าต้องทำหน้าที่อะไรบ้างในสังคม มีโอกาสกลับไปใช้ในชีวิตประจำวันบ้าง กลับไปช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน...”

(นักเรียน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

ขณะเดียวกัน แม้เนื้อหาส่วนใหญ่จะมีความสนุกสนานและเหมาะสมกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ยังพบว่าเนื้อหาในบางเรื่องมีความน่าเบื่อและไม่สนุก เช่น เนื้อหาในเรื่องของศาสนา ซึ่งขาดความน่าสนใจและไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้

“...มีความสนุกครับ แต่ถ้าเน้นไปทางพระพุทธศาสนาจะมีความน่าเบื่อไปหน่อยครับ เพราะว่ามันไม่ค่อยมีสิ่งที่กระตุ้นการเรียนรู้ครับ ทำให้น่าเบื่อ ไม่อยากเรียนเกี่ยวกับศาสนาครับ แต่ถ้าเป็นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ จะมีการคิดคำนวณและก็มีกรอบแบบต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ให้เราได้จดจำและก็สิ่งสวยงามตามภูมิศาสตร์แต่ละประเทศครับ ตอนนี้นะเนื้อหาหน้าที่พลเมืองอยู่ในจุดนี้ดีแล้วครับ เพราะว่ามีความเป็นหน้าที่พลเมืองที่ดีและก็เรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายประชาธิปไตยที่ถูกต้อง...”

(นักเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2567)

จากข้อมูลด้านหลักสูตรและเนื้อหาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

- 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ นักเรียนคิดเห็นว่าหลักสูตรและเนื้อหา มีความเหมาะสมและสนุกสนาน เหมาะสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ พบว่า บางเนื้อหาในรายวิชามีความน่าเบื่อและไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณครูยังคงเน้นการบรรยายและการจดบันทึกเป็นหลัก ซึ่งเป็นวิธีที่อาจไม่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกคน แม้ว่าจะมีการนำเทคนิคช่วยจำ เช่น การแต่งเนื้อหาเป็นเพลง หรือการใช้บอร์ดเกมมาประกอบการเรียนการสอนในบางโอกาส แต่นักเรียนยังคงรู้สึกว่าการจดจำเนื้อหาเหล่านี้ถูกใช้เพียงเล็กน้อยและไม่แพร่หลายเพียงพอ

“...สิ่งที่เบื่อคือการจด เนื้อเรื่องที่จดก็ไม่ได้เปื่อบางที่เป็นเนื้อหาอาจารย์ก็แต่งเป็นเนื้อเพลงร้อง วิธีการสอนครูเขาใช้เพลงเข้ามา ทำให้จำง่ายขึ้นครับ กิจกรรมนอกเหนือจากการบรรยายก็มีครับ ทำเป็นพวกเป็นกลุ่ม ทำมายแมพครับ ทำไม่ได้บ่อยครับ...”

(นักเรียน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...ก็เป็นการบรรยายในห้องเรียนค่ะ...”

“...ก็เกี่ยวกับสรุปเนื้อหาที่เรียนมาค่ะ...”

“...สรุปแล้วต้องฟรีเซนต์ นำเสนอ...”

(นักเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

“...มีบอร์ดเกม เกี่ยวกับวัฒนธรรม เอามาสอน อธิบายหลาย ๆ ครั้งก็ทำให้เข้าใจละก็มีบรรยาย เปิดให้ดูในโทรศัพท์...”

(นักเรียน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

“...จะเป็นวิธีการที่สอนและให้นักเรียนจดและทำงานอย่างเดียวนะครับ เนื้อหาบางที่ที่จดไปไม่ได้มีความสำคัญมากครับ บางที่เนื้อหามันเยอะเกินไปที่เด็กนักเรียนจะจดไหว...”

(นักเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2567)

ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากการบรรยายและจดบันทึก นักเรียนยืนยันว่าส่วนใหญ่การจัดการเรียนรู้ เป็นการจดบันทึกเป็นหลัก ไม่มีความหลากหลายในกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนต้องเผชิญกับปัญหาความเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อน เนื่องจากไม่มีวิธีการสอนที่ยืดหยุ่นเพียงพอสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังรายละเอียดที่สัมภาษณ์นักเรียน 4 พบว่า

“...มีวิธีเดียวคือการอ่านกับการจดครับ ที่เรียนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันวิธีอื่น ๆ ไม่ค่อยมีครับ งานกลุ่มมีบ้างแต่มีเล็กน้อย ส่วนมากจะมีผู้นำมากกว่า ในกลุ่มไม่ค่อยช่วยกันทำ...”

(นักเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2567)

จากข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ คุณครูเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายและใช้การจดบันทึกลงในสมุดเป็นหลัก มีกิจกรรมอื่น ๆ อยู่บ้าง เช่น การแต่งเพลงประกอบเนื้อหา กิจกรรมบอร์ดเกม เป็นต้น

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลายและเน้นที่การจดบันทึกเป็นหลัก ทำให้บางครั้งนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่มีรายละเอียดซับซ้อน

2.3 ด้านผู้เรียน พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น การดูแลสิ่งแวดล้อม หรือการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน ๆ รวมถึงนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์ พบว่า

“...มีการแบ่งหน้าที่บางคนพรวดดิน บางคนคอยรดน้ำ บางคนดูแลหญ้าวัชพืช
ม.3 ก็จะแบ่งกลุ่ม...”

(นักเรียน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...มีหลายเรื่องเลยคะ ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้...”

(นักเรียน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบคือยังมีนักเรียนบางส่วนที่ขาดความรับผิดชอบและไม่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและความไม่พอใจภายในกลุ่มเรียน

“...เช่น การทำความสะอาดห้องน้ำ ห้องน้ำมันไม่ค่อยจะน่าเข้าเท่าไรคะ มีคนทำให้สกปรกคะ...”

(นักเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

“...นักเรียนบางคนขาดความรับผิดชอบครับ ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขครับ ในห้องเหมือนทะเลาะกัน บ่นอะไรประมาณนี้ เกิดการนินทาอะไรกันเกิดขึ้น เป็นเฉพาะกลุ่มเฉพาะคน ไม่ได้เป็นทุกคน...”

(นักเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2567)

นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียนบางคนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งอาจทำให้พวกเขารู้สึกไม่ได้รับการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ดังรายละเอียดที่สัมภาษณ์นักเรียน ดังนี้

“...ไม่มีเลยครับ ส่วนใหญ่จะให้ไปตามที่ครูกำหนดไว้ จะไม่ออกแนวเสนอความคิดเห็นอะไรเลยครับ มันดีไหมถ้าเรามีส่วนร่วมออกแบบกิจกรรม...”

(นักเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2567)

จากข้อมูลด้านผู้เรียนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ นักเรียนส่วนหนึ่งมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น การดูแลสิ่งแวดล้อม หรือการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน ทั้งนี้พบว่ากิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนหรือเป็นวิชาทักษะชีวิตอื่น ๆ

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นภายในชั้นเรียนรวมถึงการมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งมีนักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบและไม่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและความไม่พอใจภายในกลุ่มเรียน

ภาพ 6 แสดงการสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนท่าเสาพิทยาคม

2.4 ด้านครูผู้สอน นักเรียนให้ความเห็นว่าคุณครูมีบุคลิกที่เป็นกันเองและสามารถทำให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่เครียดจนเกินไป ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า

“...บางทีเขา(คุณครู)ก็จริงจังบ้าง บางทีเขาก็เล่นบ้าง ไม่ทำให้เด็กเครียด ไม่ตึงเกินไป ส่วนใหญ่เขาจะตลก บางคาบก็สั่งงานเยอะ บางคาบก็สั่งงานน้อย...”

(นักเรียน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...ก็สอนดีค่ะ มีเล่นบ้าง เฮฮาค่ะ...”

“...ก็เวลาที่เพื่อนไม่ตั้งใจฟัง ครูเขาก็จะแบบดึงเพื่อนกลับมาให้ฟังค่ะ ...”

(นักเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

“...คุณครูใจดี อธิบายง่าย ถ้าไม่เข้าใจก็ถามตอบให้เข้าใจ...”

(นักเรียน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

อย่างไรก็ตาม ยังมีบางกรณีที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณครูใช้วิธีการสอนที่ไม่ตรงกับความต้องการของพวกเขา เช่น การให้จดเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจไม่เหมาะกับนักเรียนที่เรียนรู้ได้ดีผ่านกิจกรรมหรือการลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนขาดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในวิชานั้น

“...คุณครูบางคนอาจจะสอนไม่เข้าใจเด็กครับ หรือสอนไม่ตรงตามสไตล์ที่เด็กต้องการครับ ประมาณว่าเด็กชอบเป็นสายกิจกรรมแต่ครูสอนแบบให้จดอย่างเดียว มันก็จะเกิดการเบื่อ ทำให้เด็กไม่อยากเรียนในวิชานั้น จะเจอบ่อยอยู่ครับที่สอนแบบนี้...”

(นักเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2567)

จากข้อมูลด้านครูผู้สอนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ คุณครูมีความเป็นกันเองกับนักเรียน ทำให้บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้มีความผ่อนคลาย สนุกสนาน ไม่ตึงเครียดจนเกินไป

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ บางครั้งคุณครูเลือกใช้การจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในรายวิชา

ภาพ 7 แสดงการสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์

2.5 ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การปลูกต้นไม้ การทำแปลงเกษตร และการจัดกิจกรรมกลุ่ม ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า

“...โรงเรียนเขาจัดกิจกรรมครับปลูกต้นไม้จัดเป็นกลุ่มปลูกต้นไม้ตรงทางเข้าโรงเรียน และก็มีการทำแปลงเกษตรด้วยครับ ปลูกผักให้นักเรียนเก็บเกี่ยวเอาไปขายส่งเสริมอาชีพด้วยครับ เป็นส่วนร่วมที่เราเอาไปใช้ได้จริง ...”

(นักเรียน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนรู้สึกสนุกและมีความหมายมากขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบเดิม

“...สำหรับหนูคือการที่ได้ออกมาเจอเพื่อน แล้วก็มาได้รับความรู้จากวิชาต่าง ๆ ...”

(นักเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

“...ถ้าเรียนข้างนอกก็จะสนุกกว่า ถ้าเรียนข้างในก็จะมีโทรทัศน์เปิดให้ดู...”

(นักเรียน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

นอกจากนี้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อาคารเรียนและร้านค้าภายในชุมชน ก็ถือว่าอยู่ในระดับที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้

“...ณ ปัจจุบันตอนนี้ถือว่าดีมากครับ เพราะว่าเรามีอาคารเรียนที่พร้อมเรียน มีสื่อการสอนที่ดี และในชุมชนก็มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย อย่างเช่น ร้านสะดวกซื้อ ร้านอุปกรณ์ ร้านเครื่องเขียน...”

(นักเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2567)

จากข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ พบว่า สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้มีการส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นแบบบรรยายเป็นหลัก นักเรียนจึงคิดเห็นว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความรู้สึกสนุกและทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากยิ่งขึ้น

ภาพ 8 แสดงการสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนห้วยยาวพิทยาคม

2.6 ด้านสื่อการเรียนรู้ แม้ว่าจะมีการนำเทคโนโลยีบางอย่าง เช่น เกม Kahoot และบอร์ดเกม มาใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...เป็นเกม Kahoot ให้ตอบคำถาม ครูบางคนเขาก็มีรางวัลให้ครับ...”

(นักเรียน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...มีโทรศัพท์ให้ดู มีบอร์ดเกมให้เล่น...”

(นักเรียน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

ทั้งนี้ พบว่ามีบางโรงเรียนยังไม่ได้มีโอกาสใช้สื่อเหล่านี้อย่างทั่วถึง และยังคงต้องพึ่งพาหนังสือเรียนเป็นแหล่งข้อมูลหลัก นอกจากนี้ ครูบางท่านยังคงสอนโดยไม่มีการใช้สื่อประกอบ ส่งผลให้นักเรียนบางคนรู้สึกว่าการเรียนการสอนยังไม่ดึงดูดความสนใจมากพอ ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ไม่มีค่ะ ทวีเสีย...”

(นักเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

“...ส่วนมากคุณครูจะมีหนังสือให้ครับ แต่ในหนังสือนั้นจะไม่ใช่แบบสนุก จะเป็นแบบให้เราอ่านและหาสรุปกันเอาเอง...”

“...คุณครูไม่ค่อยเอาสื่อมาให้ดูครับ ส่วนใหญ่เขาจะอธิบายครับ เป็นการพูดปากเปล่า ไม่มีสื่อประกอบครับ...”

(นักเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2567)

จากข้อมูลด้านสื่อการเรียนรู้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ พบว่า คุณครูมีการนำสื่อการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบางแห่งยังขาดโอกาสเข้าถึงสื่อการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และต้องพึ่งพาหนังสือเรียนเป็นหลัก ทั้งยังพบว่าคุณครูผู้สอนไม่ได้นำสื่อที่น่าสนใจมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร ซึ่งส่งผลกระทบต่อความน่าสนใจและทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน

ภาพ 9 แสดงการสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา

2.7 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า การวัดและประเมินผลเน้นที่ข้อสอบปรนัยและอัตนัยเป็นหลัก โดยไม่มีระบบการประเมินจากเพื่อนหรือการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า

“...คะแนนสอบและก็คะแนนชิ้นงาน คะแนนงานส่ง เขาให้ช่วยกิจกรรมก็แจกคะแนน เป็นกิจกรรมวิชาการ บางทีไปแข่งก็ได้คะแนนเพิ่ม...”

“...การประเมินเพื่อน หรือให้เพื่อนประเมินกลับ ไม่มีครับ...”

(นักเรียน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2567)

“...มีเป็นอัตนัยกับปรนัยค่ะ...”

(นักเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2567)

“...มีให้เป็นแบบข้อกาและก็ข้อเขียน มันก็ต้องตั้งใจไปอ่านหนังสือแล้วเอามาทำ และก็ต้องตั้งใจเรียนตอนที่ครูเขาสอนด้วย...”

(นักเรียน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2567)

ขณะที่รูปแบบการวัดผลและประเมินผลในปัจจุบัน อาจไม่ได้ทำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในระยะเวลา เนื่องจากการทบทวนที่เกิดขึ้นในช่วงสอบเป็นเพียงการท่องจำเพื่อทำข้อสอบ มากกว่าการนำความรู้ไปใช้จริง

“...การวัดและประเมินผลในปัจจุบันมันมีความยาก และก็มีความซับซ้อนจนเกินไป ทำให้นักเรียนอาจจะเกิดการลืมนั่นได้ นักเรียนอาจจะจำความรู้ในส่วนที่เรียนมาไม่ได้ บางเรื่องที่เรียนไปอาจจะลืมนั่นได้ครับ...”

“...ส่วนมากจะเป็นข้อสอบครับ อาจจะเป็นแบบที่ลงมือทำจริง ๆ ถ้าข้อสอบจะเป็นข้อสอบปรนัยและอัตนัยครับ ที่จะเน้นความรู้เนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมดตั้งแต่ต้นเทอมจนถึงตอนสอบวัดครับ...”

(นักเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2567)

จากข้อมูลด้านการวัดและประเมินผลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบประเภทปรนัยและอัตนัยเป็นหลัก ไม่มีรูปแบบที่ให้นักเรียนประเมินตนเองหรือนักเรียนประเมินเพื่อน

2) ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในลักษณะแบบทดสอบที่เป็นปรนัยและอัตนัย พบว่า นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้ในระยะยาว เนื่องจากเนื้อหาของแบบทดสอบเป็นเพียงการเน้นให้นักเรียนท่องจำแล้วนำมาทำข้อสอบเท่านั้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีตาราง 7 แสดงผลการสรุปสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียน และ ตาราง 8 แสดงผลการสรุปปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียน รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงผลการสรุปสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียน

ข้อ	ประเด็น	สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
1	ด้านหลักสูตรและเนื้อหา	นักเรียนคิดเห็นว่าหลักสูตรและเนื้อหา มีความเหมาะสมและสนุกสนาน เหมาะสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	คุณครูเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายและใช้การจดบันทึกลงในสมุดเป็นหลัก มีกิจกรรมอื่น ๆ อยู่บ้าง เช่น การแต่งเพลง ประกอบเนื้อหา กิจกรรมบอร์ดเกม เป็นต้น
3	ด้านผู้เรียน	นักเรียนส่วนหนึ่งมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น การดูแลสิ่งแวดล้อม หรือการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน ทั้งนี้ พบว่ากิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็น การจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนหรือเป็นวิชาทักษะชีวิตอื่น ๆ
4	ด้านครูผู้สอน	คุณครูมีความเป็นกันเองกับนักเรียน ทำให้บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้มีความผ่อนคลาย สนุกสนาน ไม่ตึงเครียดจนเกินไป
5	ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้	สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้มีการส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน
6	ด้านสื่อการสอน	คุณครูมีการนำสื่อการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน
7	การวัดและประเมินผล	มีการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบประเภทปรนัยและอัตนัย เป็นหลัก ไม่มีรูปแบบที่ให้นักเรียนประเมินตนเองหรือนักเรียนประเมินเพื่อน

ขณะที่ผลการสรุปปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียน สามารถสรุปได้ในรูปแบบของตาราง 8 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 8 แสดงผลการสรุปปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียน

ข้อ	ประเด็น	ปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
1	ด้านหลักสูตรและเนื้อหา	นักเรียนคิดเห็นว่าหลักสูตรและเนื้อหาไม่เหมาะสมและ สนุกสนาน เหมาะสมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลายและเน้นที่การจดบันทึก เป็นหลัก ทำให้บางครั้งนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่มีรายละเอียด ซับซ้อน
3	ด้านผู้เรียน	นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นภายในชั้นเรียน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งมี นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบและไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและความไม่พอใจ ภายในกลุ่มเรียน
4	ด้านครูผู้สอน	บางครั้งคุณครูเลือกใช้การจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและ ความกระตือรือร้นในรายวิชา
5	ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นแบบบรรยายเป็นหลัก นักเรียนจึง คิดเห็นว่า การเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความรู้สึก สนุกและทำให้การเรียนรู้นี้มีความหมายมากยิ่งขึ้น
6	ด้านสื่อการสอน	โรงเรียนบางแห่งยังขาดโอกาสเข้าถึงสื่อการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และต้องพึ่งพาหนังสือเรียนเป็นหลัก ทั้งยังพบว่าคุณครูผู้สอน ไม่ได้นำสื่อที่น่าสนใจมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร ซึ่งส่งผลต่อความน่าสนใจและทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจ ในการเรียน
7	การวัดและประเมินผล	การวัดและประเมินผลในลักษณะแบบทดสอบที่เป็นปรนัยและ อัตนัย พบว่า นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัด การเรียนรู้ไปใช้ได้ในระยะยาว เนื่องจากเนื้อหาของแบบทดสอบ เป็นเพียงการเน้นให้นักเรียนท่องจำแล้วนำมาทำข้อสอบเท่านั้น

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 9 เปรียบเทียบผลสภาพปัจจุบันและปัญหาที่ได้จากครูผู้สอนและนักเรียน

ข้อ	ประเด็น	ครูผู้สอน	นักเรียน
1	ด้านหลักสูตรและเนื้อหา	1) หลักสูตรและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองโลก มีปรากฏในสาระสังคมศึกษาโดยเฉพาะในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม รวมถึงมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ 2) ความซับซ้อนของเนื้อหาบางเนื้อหาในหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนเกิดความสับสนในการจัดการเรียนรู้ กรณีที่สอนหลายระดับชั้น	1) นักเรียนคิดเห็นว่าหลักสูตรและเนื้อหา มีความเหมาะสมและสนุกสนาน เหมาะสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) นักเรียนคิดเห็นว่าหลักสูตรและเนื้อหา มีความเหมาะสมและสนุกสนาน เหมาะสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	1) ครูเน้นการบรรยายตามหนังสือเรียนเป็นหลัก มีการใช้สื่อนำเสนอข้อความและให้เด็กจดบันทึกเนื้อหา มีบางครั้งที่ครูนำกิจกรรมเสริม เช่น บอร์ดเกม วิดีโอ มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น 2) ภาระงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอน ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีลักษณะครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าการให้นักเรียนมีส่วนร่วม	1) คุณครูเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายและใช้การจดบันทึกลงในสมุดเป็นหลัก มีกิจกรรมอื่น ๆ อยู่บ้าง เช่น การแต่งเพลงประกอบเนื้อหา กิจกรรมบอร์ดเกม เป็นต้น 2) การจัดการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลายและเน้นที่การจดบันทึกเป็นหลัก ทำให้บางครั้งนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่มีรายละเอียดซับซ้อน

ข้อ	ประเด็น	ครูผู้สอน	นักเรียน
3	ด้านผู้เรียน	1) นักเรียนมีความแตกต่างกันใน ด้านพื้นฐานทางการศึกษาและ สภาพครอบครัว บางส่วนเติบโตใน ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ได้ดูแลใกล้ชิด เนื่องจากต้องไปทำงานที่อื่น ทำให้ ต้องพึ่งพาครูในการอบรมสั่งสอน พฤติกรรมมากขึ้น 2) นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นมักมีพฤติกรรมที่ซุกซน มี นักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ขาด แรงจูงใจในการเรียน ไม่ส่งงาน และ ไม่เข้าใจว่าการเรียนจะเป็น ประโยชน์ต่อตนเองในอนาคต อีกทั้งยังมีนักเรียนที่มีภาวะบกพร่อง ทางการเรียนรู้ (Learning Disability) อยู่เป็นจำนวนมาก	1) นักเรียนส่วนหนึ่งมีส่วนร่วมใน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้พบว่ากิจกรรมที่นักเรียนมีส่วน ร่วมส่วนใหญ่เป็นการจัดการเรียนรู้ นอกห้องเรียนหรือเป็นวิชาทักษะ ชีวิตอื่น ๆ 2) นักเรียนไม่มีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็นภายในชั้น เรียนรวมถึงการมีส่วนร่วมในการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้ง มีนักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบ และไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิด ความขัดแย้งและความไม่พอใจ ภายในกลุ่มเรียน
4	ด้านครูผู้สอน	1) คุณครูมีภาระงานจำนวนมาก ไม่ได้มีเพียงพอที่ในการจัดการ เรียนรู้หรือสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังคงต้องรับผิดชอบงานพิเศษอื่น ๆ และจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน ไปด้วย ทำให้ครูผู้สอนเลือกจัดการ เรียนรู้ในลักษณะบรรยายเป็นหลัก 2) ภาระงานที่มากเกินไปของ ครูผู้สอนส่งผลถึงระยะเวลาใน การเตรียมการจัดการเรียนรู้ของ ครูผู้สอนที่ไม่เพียงพอ	1) คุณครูมีความเป็นกันเองกับ นักเรียน ทำให้บรรยากาศใน การจัดการเรียนรู้มีความผ่อนคลาย สนุกสนาน ไม่ตึงเครียดจนเกินไป 2) บางครั้งคุณครูเลือกใช้ การจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน ทำให้ ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและความ กระตือรือร้นในรายวิชา
5	ด้าน สภาพแวดล้อม ในการจัดการ เรียนรู้	1) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อ การจัดการเรียนรู้โดยส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนคุณธรรมที่มีกระบวนการ ส่งเสริมเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ให้กับนักเรียน โดยเน้นฝึกฝน นักเรียนให้มีความรับผิดชอบและ ลงมือปฏิบัติ	1) สภาพแวดล้อมในการจัด การเรียนรู้มีการส่งเสริมกิจกรรมที่ ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งในและนอก โรงเรียน 2) การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็น แบบบรรยายเป็นหลัก นักเรียนจึง

ข้อ	ประเด็น	ครูผู้สอน	นักเรียน
		2) โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหา งบประมาณไม่เพียงพอส่งผลต่อ การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียน ขณะที่ตำแหน่งที่ตั้งของ โรงเรียนบางแห่งอาจกระทบต่อการ เรียนการสอน รวมถึงงบประมาณ และการทำเอกสารราชการที่มี ลำดับขั้นตอนชัดเจนทำให้เกิด ความยุ่งยาก ครูจึงไม่อยากพา นักเรียนศึกษานอกโรงเรียน	คิดเห็นว่าการเรียนรู้นอกห้องเรียน เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความรู้สึกรัก และทำให้การเรียนรู้มีความหมาย มากยิ่งขึ้น
6	ด้าน สื่อการสอน	1) โรงเรียนมีสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ เพียงพอ บางโรงเรียนมีจอโทรทัศน์ คุณครูจึงพยายามหาสื่อมาใช้ ในการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยกระตุ้น นักเรียน แต่ยังพบว่าไม่สามารถ ดึงดูดความสนใจของนักเรียน 2) โรงเรียนขาดแคลนสื่อที่กระตุ้น ความสนใจของผู้เรียน แม้ว่าสื่อ การเรียนรู้ที่คุณครูเตรียมมาจะช่วย เสริมการเรียนรู้ แต่นักเรียนบางคน ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่ ชีวิตจริง ส่งผลให้ขาดความสนใจ และมองไม่เห็นความสำคัญของการ เป็นพลเมืองโลก	1) คุณครูมีการนำสื่อการเรียนรู้ ประเภทเทคโนโลยีมาใช้ในการ จัดการเรียน การสอนเพื่อสร้าง แรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับ นักเรียน 2) โรงเรียนบางแห่งยังขาดโอกาส เข้าถึงสื่อการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และ ต้องพึ่งพาหนังสือเรียนเป็นหลัก ทั้งยังพบว่าคุณครูผู้สอนไม่นำสื่อ ที่น่าสนใจมาใช้ประกอบการจัดการ เรียนรู้เท่าที่ควร ซึ่งส่งผลต่อ ความน่าสนใจและทำให้นักเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน
7	การวัดและ ประเมินผล	1) ครูเน้นการวัดและประเมินผล โดยใช้ข้อสอบที่เป็นปรนัยและ อัตนัยเป็นหลัก ไม่มีการส่งเสริมให้ ผู้เรียนประเมินตนเองหรือประเมิน เพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้พบว่า ข้อสอบลักษณะดังกล่าวไม่สามารถ สะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก คุณครูมองว่านักเรียนอาศัยการจำ เนื้อหาแล้วมาตอบ ไม่ได้ใช้การคิด	1) มีการวัดและประเมินผลโดยใช้ แบบทดสอบประเภทปรนัยและ อัตนัย เป็นหลัก ไม่มีรูปแบบที่ให้ นักเรียนประเมินตนเองหรือ นักเรียนประเมินเพื่อน 2) การวัดและประเมินผลใน ลักษณะแบบทดสอบที่เป็นปรนัย และอัตนัย พบว่า นักเรียนไม่ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการ จัดการเรียนรู้ไปใช้ได้ในระยะยาว เนื่องจากเนื้อหาของแบบทดสอบ

ข้อ	ประเด็น	ครูผู้สอน	นักเรียน
		วิเคราะห์หรือประยุกต์ความรู้ที่ได้มาใช้จริง	เป็นเพียงการเน้นให้นักเรียนท่องจำแล้วนำมาทำข้อสอบเท่านั้น
		2) การวัดและประเมินผลที่เป็นอยู่ไม่สามารถสะท้อนการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน นักเรียนอาศัยการท่องจำเพื่อนำมาตอบข้อสอบ	
		อีกทั้งยังขาดการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ในรูปแบบตารางโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 10 สรุปข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ข้อ	ประเด็น	สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
1	ด้านหลักสูตรและเนื้อหา	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดพลเมืองโลกได้ โดยเฉพาะในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม อย่างไรก็ตาม เนื้อหายังไม่ได้รับบูรณาการเรื่องพลเมืองโลกอย่างชัดเจน ทำให้ครูผู้สอนต้องตีความและเชื่อมโยงเนื้อหาด้วยตนเอง
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	ปัจจุบันการสอนยังคงเน้นการบรรยายและให้ผู้เรียนจดบันทึกเป็นหลัก มีการใช้สื่อ เช่น โปรแกรมนำเสนอข้อมูล วิดีทัศน์ และบอร์ดเกมในบางครั้ง อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมยังมีข้อจำกัด เนื่องจากภาระงานของครูที่มากและข้อจำกัดด้านเวลา ส่งผลให้รูปแบบการสอนยังคงเป็นแบบครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ

ข้อ	ประเด็น	สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
3	ด้านผู้เรียน	นักเรียนมีพื้นฐานความรู้และบริบทครอบครัวที่แตกต่างกัน บางส่วนขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองโลก และไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้ นอกจากนี้ นักเรียนบางคนมีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ และยังขาดทักษะการทำงานเป็นกลุ่มและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในห้องเรียน
4	ด้านครูผู้สอน	ครูมีความตั้งใจในการจัดการเรียนรู้แต่ต้องรับผิดชอบภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอน เช่น งานบริหารและการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ที่หลากหลาย นอกจากนี้ ครูบางคนอาจยังขาดแนวทางหรือเครื่องมือที่ชัดเจนในการสอนแนวคิดพลเมืองโลกผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
5	ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้	โรงเรียนมีการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม แต่บางแห่งยังขาดงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน เช่น อุปกรณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองโลก ขณะที่บางโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านสถานที่ เช่น อยู่ติดถนน ทำให้เกิดเสียงรบกวนระหว่างเรียน
6	ด้านสื่อการสอน	มีการนำเทคโนโลยี เช่น เกม Kahoot หรือบอร์ดเกมมาใช้ แต่ยังไม่ได้แพร่หลายเท่าที่ควร โรงเรียนบางแห่งขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง ครูบางคนยังคงสอนโดยอาศัยหนังสือเรียนเป็นหลักโดยไม่มีสื่ออื่นมาประกอบ ทำให้การเรียนรู้ขาดความน่าสนใจ
7	การวัดและประเมินผล	ระบบการวัดผลยังคงเน้นข้อสอบปรนัยและอัตนัยเป็นหลัก ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนศักยภาพของนักเรียนได้อย่างแท้จริง การทดสอบส่วนใหญ่เน้นการจดจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้ในชีวิตจริง นักเรียนไม่มีโอกาสประเมินตนเองหรือรับข้อเสนอแนะจากเพื่อน ส่งผลให้ขาดกระบวนการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ด้านหลักสูตรและเนื้อหา พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดพลเมืองโลกได้ แต่ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนส่งผลให้ครูผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาเนื้อหาด้วยตนเอง ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและการจดบันทึก แม้จะมีการใช้สื่อการสอนรูปแบบต่าง ๆ ด้านผู้เรียน พบว่า พื้นฐานที่แตกต่างกันทางครอบครัวของนักเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจ ทศนคติ และพฤติกรรมในชั้นเรียน รวมถึงภาวะทางการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน พบว่า ภาระงานที่ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบ ส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อีกทั้งยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการบูรณาการแนวคิดพลเมืองโลกเข้าสู่การเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม แต่บางแห่งยังขาดงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน ด้านสื่อการสอน พบว่า ครูมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในชั้นเรียนแต่ก็ยังคงขาดแคลนสื่อการสอน รวมถึงสื่อที่ดึงดูดความสนใจและเชื่อมโยงเนื้อหากับชีวิตจริง ขณะที่ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ยังคงเน้นการทดสอบที่วัดผลจากการจดจำมากกว่า ส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง

ผลการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ 2 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ดังปรากฏอยู่ในตารางสรุปข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า แนวทางสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถแบ่งออกเป็น 5 แนวทาง ได้แก่

1. การลดการพึ่งพาการบรรยายและเพิ่มการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ปัญหาผ่านสถานการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพลเมืองโลก
2. การพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน ผ่านการใช้คำถามปลายเปิด การอภิปรายกลุ่ม และการออกแบบชิ้นงานที่เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ทางสังคม
3. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เช่น วิดีโอ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ และเกมจำลองสถานการณ์
4. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ผ่านการเรียนรู้แบบโครงงานหรือการทำกิจกรรมที่เน้นการแก้ปัญหาร่วมกัน
5. ปรับระบบการวัดและประเมินผล ให้ครอบคลุมมากขึ้น เช่น การใช้การประเมินจากเพื่อนร่วมชั้น การสะท้อนคิดของผู้เรียน และการวัดผลจากการปฏิบัติจริง

ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นองค์รวม (Holisticity) ปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีลักษณะยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนได้ เอื้อต่อการบูรณาการเนื้อหาสาระรายวิชา

องค์ประกอบที่ 2 ตามสภาพจริง (Authenticity) ปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมและโลก

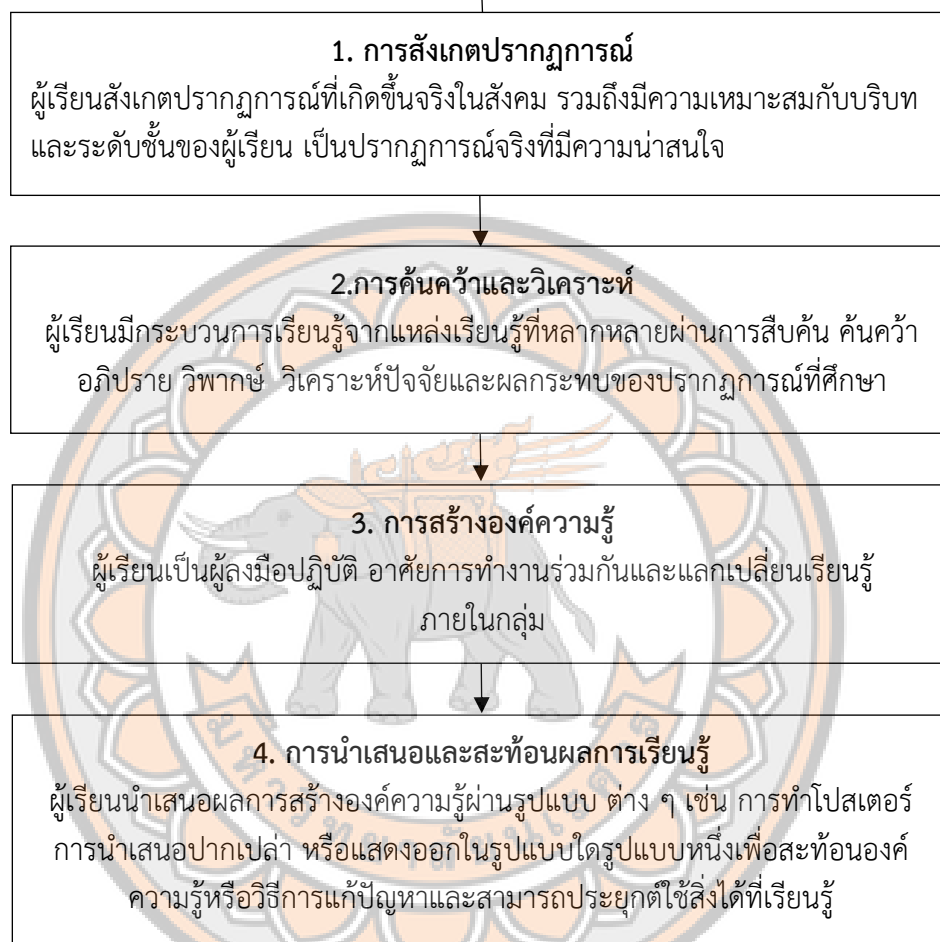
องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องกับบริบท (Contextuality) ปรากฏการณ์ที่นำมาจัดการเรียนรู้สะท้อนถึงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry Learning) การเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยคำถามหรือปัญหาที่กระตุ้นความอยากรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ลงมือสืบเสาะค้นหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่ได้จากเรียนรู้ออกมาในรูปแบบของชิ้นงาน เช่น โปสเตอร์ คลิปวิดีโอ คณิตศาสตร์ โครงงาน ละคร หรือนิทรรศการ เป็นต้น โดยมีเป้าหมายคือประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาหรือสร้างองค์ความรู้เพื่อไว้ปรับใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ” เป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ได้แก่ ปรากฏการณ์อุทกภัย ปรากฏการณ์ฝุ่น PM 2.5 พุ่งสูงเกินค่ามาตรฐาน และปรากฏการณ์การละเมิดสิทธิเด็ก กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 คน ซึ่งมีแนวทางสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ตามที่ได้บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และมีรายละเอียดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกัน
อย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล
จังหวัดพิจิตร

ภาพ 10 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตาราง 11 กิจกรรมที่ 1 “งานนี้ เอาอยู่” (อุทกภัย)

ชั่วโมงที่	บทบาทนักเรียน	บทบาทครูผู้สอน	การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ชั่วโมงที่ 1 การสังเกต ปรากฏการณ์	1. ชมวิดีโอทัศน์และข่าวเกี่ยวกับอุทกภัยที่เกิดขึ้น 2. แสดงความคิดเห็นตามคำถามที่กำหนด 3. แบ่งกลุ่มศึกษาอุทกภัยประเทศต่าง ๆ 4. สร้างแผนผังความคิด (Mind Map) สรุปข้อมูล	1. จัดเตรียมสื่อวิดีโอทัศน์และภาพข่าว 2. ตั้งคำถามกระตุ้นการคิด 3. กำกับกิจกรรมกลุ่มและให้คำแนะนำ	1. การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
ชั่วโมงที่ 2 การค้นคว้า และวิเคราะห์	1. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุทกภัยที่เกิดขึ้น 2. ศึกษาลักษณะการเกิดอุทกภัยในประเทศไทยและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาย่อย 3. สรุปมาตรการแก้ไขปัญหาย่อยที่เหมาะสมกับไทยโดยใช้ แผนผังความคิด (Mind Map)	1. กระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ด้วยคำถาม 2. นำแผนที่ภูมิประเทศและแผนที่รัฐกิจมาใช้ประกอบการเรียนรู้ 3. จัดกิจกรรม Jigsaw และควบคุมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 2. การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
ชั่วโมงที่ 3 การสร้าง องค์ความรู้	1. ระดมความคิดแก้ปัญหาย่อยสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอุทกภัย 2. ตัดสินใจเลือกแผนแก้ไขปัญหาย่อยพร้อมระบุเหตุผล	1. มอบโจทย์สถานการณ์จำลอง 2. กระตุ้นให้นักเรียนคิดเชิงนโยบาย 3. จัดกิจกรรมอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3. การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น 5. ใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหาย่อย

ชั่วโมงที่	บทบาทนักเรียน	บทบาทครูผู้สอน	การส่งเสริมความเป็น พลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข
ชั่วโมงที่ 4 การนำเสนอ และสะท้อน ผลการเรียนรู้	1. ตอบคำถามสะท้อน คิดเกี่ยวกับอุทกภัย 2. นำเสนอแนวทางใน รูปแบบปากเปล่า	1. ตั้งคำถามกระตุ้น การสะท้อนคิด 2. ให้ข้อเสนอแนะ ในการนำเสนอ	4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น 5. การใช้สันติวิธีในการ แก้ไขปัญหา

ภาพ 11 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง งานนี้...เอาอยู่ (อุทกภัย)

ตาราง 12 กิจกรรมที่ 2 “ฝุ่น PM 2.5 ปกคลุมเมือง”

ชั่วโมงที่	บทบาทนักเรียน	บทบาทครูผู้สอน	การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ชั่วโมงที่ 1 การสังเกต ปรากฏการณ์	1. ชมวิดีโอทัศน์และข่าวเกี่ยวกับ PM 2.5 2. แสดงความคิดเห็นตามคำถามที่กำหนด 3. แบ่งกลุ่มศึกษาฝุ่น PM 2.5 ของประเทศต่าง ๆ 4. สร้างแผนผังความคิด (Mind Map) สรุปข้อมูล	1. จัดเตรียมสื่อวิดีโอทัศน์และภาพข่าว 2. ตั้งคำถามกระตุ้นการคิด 3. กำกับกิจกรรมกลุ่มและให้คำแนะนำ 4. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน	1. การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 2. กาเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
ชั่วโมงที่ 2 การค้นคว้า และวิเคราะห์	1. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมลพิษข้ามพรมแดน 2. วิเคราะห์จุดความร้อนจากแผนที่ FIRMS ของ NASA 3. ทำกิจกรรม Jigsaw ศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ PM 2.5 ในประเทศไทย 4. สรุปมาตรการแก้ไขปัญหที่เหมาะสมกับไทยผ่าน แผนผังความคิด (Mind Map)	1. กระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ด้วยคำถาม 2. นำแผนที่ FIRMS มาใช้ในการเรียนรู้ 3. จัดกิจกรรม Jigsaw และควบคุมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 2. กาเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น 5. การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา
ชั่วโมงที่ 3 การสร้าง องค์ความรู้	1. ระดมความคิดเพื่อพัฒนา "เมืองปลอดฝุ่นที่ยั่งยืน" 2. วางแผนนโยบายและมาตรการลดฝุ่น PM 2.5 3. วิเคราะห์และแสดง	1. มอบโจทย์สถานการณ์สมมติ 2. กระตุ้นให้นักเรียนคิดเชิงนโยบาย 3. จัดกิจกรรมอภิปราย	3. การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น

ชั่วโมงที่	บทบาทนักเรียน	บทบาทครูผู้สอน	การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
	ความคิดเห็นต่อวาทกรรมเกี่ยวกับฝุ่น PM 2.5	และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	5. การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา
ชั่วโมงที่ 4 การนำเสนอ และสะท้อน ผลการเรียนรู้	1. ตอบคำถามสะท้อนคิดเกี่ยวกับ PM 2.5 2. สร้างวิดีโอประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับฝุ่น PM 2.5 และ SDGs 3. นำเสนอสื่อในรูปแบบออนไลน์	1. ตั้งคำถามกระตุ้นการสะท้อนคิด 2. แนะนำแนวทางการทำวิดีโอ 3. ให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอ	3. การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น 5. การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา

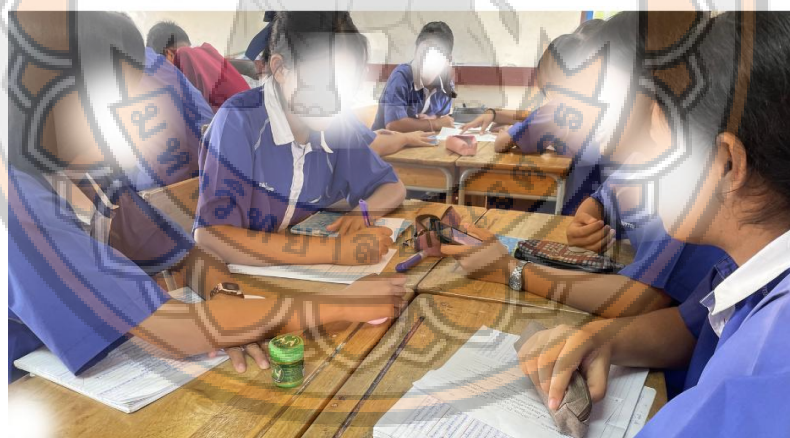

ภาพ 12 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง ฝุ่น PM 2.5 ปกคลุมเมือง

ตาราง 13 กิจกรรมที่ 3 “การละเมิดสิทธิเด็ก”

ชั่วโมงที่	บทบาทนักเรียน	บทบาทครูผู้สอน	การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ชั่วโมงที่ 1 การสังเกต ปรากฏการณ์	1. ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชน 2. ศึกษากรณีศึกษาจากประเทศต่าง ๆ 3. อภิปรายในกลุ่มและวิเคราะห์กรณีศึกษา	1. ตั้งคำถามกระตุ้นความคิด 2. เชื่อมโยงประเด็นการละเมิดสิทธิเด็ก 3. นำเสนอกรณีศึกษาเพื่อให้นักเรียนศึกษาข้อมูล	1. การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 2. การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
ชั่วโมงที่ 2 การค้นคว้า และวิเคราะห์	1. ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายและแนวทางแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กในประเทศที่ศึกษา 2. เปรียบเทียบกับสถานการณ์ในประเทศไทย	1. กระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประเทศต่าง ๆ 2. กระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาการละเมิดสิทธิในประเทศไทย	1. การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 3. การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
ชั่วโมงที่ 3 การสร้าง องค์ความรู้	1. ศึกษากรณีละเมิดสิทธิเด็กในประเทศไทย (ความรุนแรงในครอบครัว, แรงงานเด็ก, การค้ามนุษย์, การละเมิดสิทธิในโรงเรียน ฯลฯ) 2. วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ	1. นำเสนอกรณีศึกษาในไทย 2. กระตุ้นให้นักเรียนคิดถึงสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหา 3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	1. การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 3. การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น

ชั่วโมงที่	บทบาทนักเรียน	บทบาทครูผู้สอน	การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ชั่วโมงที่ 4 การนำเสนอ และสะท้อน ผลการเรียนรู้	1. นำเสนอผล การศึกษากรณีและแนว ทางแก้ไขปัญหา การละเมิดสิทธิเด็ก 2. แลกเปลี่ยนความ คิดเห็นในกลุ่มและร่วม อภิปรายแนวทาง การแก้ไข	1. กระตุ้นให้นักเรียน สะท้อนผลการเรียนรู้ 2. จัดกิจกรรม การนำเสนอในรูปแบบ ต่าง ๆ เช่น โปสเตอร์, อินโฟกราฟิก, 3. สรุปบทเรียน	3. การยึดมั่นในหลักสิทธิ มนุษยชนและความ ยุติธรรม 4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น 5. การใช้สันติวิธีในการ แก้ไขปัญหา

ภาพ 13 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การละเมิดสิทธิเด็ก

ผลการสัมภาษณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ผลการสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 36 คน และกลุ่มที่ 2 คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Base Selection) โดยใช้เกณฑ์การเลือก ซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึกได้แนวสร้างแนวคำถามที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยแนวคำถามแบ่งเป็น 1) องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความเป็นองค์กรรวม ตามสภาพจริง ความสอดคล้องกับบริบท การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และกระบวนการเรียนรู้ และ 2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น โดยสรุปผลได้ตามลำดับ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 36 คน

จากการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ แบ่งตามองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 5 องค์ประกอบ พบรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นองค์กรรวม (Holisticity)

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและให้นักเรียนสะท้อนกลับหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียน ดังรายละเอียดสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ทำให้เราได้ศึกษากับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและพร้อมรับมือสำหรับการปฏิบัติจริง และมันดีมาก ๆ ...”

(นักเรียน 8, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับการเป็นอยู่และลักษณะนิสัยของมนุษย์ในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ ทำให้เกิดสาเหตุแต่ละปัญหาและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงด้านพื้นฐานความเป็นอยู่และการกระทำ...”

(นักเรียน 28, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ทำให้เข้าใจเรื่องในชีวิตจริงมากขึ้น การเรียนมีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงทำให้เราเข้าใจได้ง่ายขึ้น และได้ข้อมูลที่ไม่เคยรู้มาก่อน...”

(นักเรียน 31, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงสาเหตุและผลกระทบของปัญหาต่าง ๆ รวมถึงสามารถเตรียมตัวรับมือกับสถานการณ์จริงได้ อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนได้ระบุถึงปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ว่ามีลักษณะยืดหยุ่น และเอื้อต่อการบูรณาการเนื้อหา

สาระวิชา โดยผู้เรียนส่วนใหญ่ระบุว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

ภาพ 14 แสดงการใช้เชือกเชื่อมโยงประเด็นที่ศึกษา ในกิจกรรมที่ 3 การละเมิดสิทธิเด็ก

องค์ประกอบที่ 2 ตามสภาพจริง (Authenticity)

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและให้นักเรียนสะท้อนกลับหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนด้านองค์ประกอบที่ 2 ตามสภาพจริง (Authenticity) มีรายละเอียดสัมภาษณ์ ดังนี้

“...สอดคล้อง เพราะเป็นเรื่องที่มีในปัจจุบันเลย สามารถปรับตัวและทำความเข้าใจได้รวดเร็ว...”

(นักเรียน 5, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...การที่ได้หยิบเรื่องใกล้ตัวมาเรียนรู้ ทำให้เราได้เห็นถึงปัญหาที่เราอาจจะต้องพบเจอ ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงที่เราพบเจอ ...”

(นักเรียน 10, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...มีความสอดคล้องมาก เพราะเกิดเหตุการณ์เดียวกันทำให้สามารถอธิบายให้กับสังคมที่อาศัยอยู่ได้ ...”

(นักเรียน 13, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...สอดคล้องกับการใช้ในชีวิตประจำวันและบริบทของสังคมที่อาศัยอยู่...”

(นักเรียน 31, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...มีความสอดคล้องมาก เพราะบางบ้านก็จะมีการทำไร่นาและเมื่อเกี่ยวข้าวแล้ว ก็จะเผาในที่...”

(นักเรียน 32, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียน พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเชื่อมโยงบทเรียนกับชีวิตจริงมากขึ้น ผู้เรียนมองว่าหัวข้อที่เรียนรู้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ ทำให้สามารถปรับตัว เข้าใจปัญหาที่อาจพบเจอ และอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลใหม่ ๆ โดยกล่าวว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทำให้เข้าใจในเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงมากยิ่งขึ้น การเรียนมีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและได้ข้อมูลที่ไม่เคยรู้มาก่อน

ภาพ 15 แสดงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องกับบริบท (Contextuality)

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและให้นักเรียนสะท้อนกลับหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนด้านองค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องกับบริบท (Contextuality) รายละเอียดสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ทำให้เข้าใจและสนุกสนานมากขึ้น ได้นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ในปัจจุบัน...”

(นักเรียน 5, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...เข้าใจในสิ่งที่ไม่ได้สอนในตำราเรียนมากมายขึ้น ซึ่งมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และกลายเป็นพลเมืองของโลกที่ดี ซึ่งช่วยบำรุงรักษาโลก...”

(นักเรียน 6, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตทำให้เราเข้าใจความเป็นจริง ไม่ใช่ตามตำราเรียน แต่เข้าใจในการเรียนรู้เรื่องพวกนี้ และทำให้เราอยากเรียนมากขึ้น การกระทำของเราจะส่งผลต่อโลก...”

(นักเรียน 27, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนหนึ่งยังระบุว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานทำให้เกิดความสนใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวมากยิ่งขึ้น และตระหนักในการกระทำของตนเองที่อาจส่งผลต่อโลก

“...เมื่อเรียนไปแล้วรู้สึกได้สังเกตสภาวะรอบตัว เหตุการณ์ใกล้ตัว ว่ามีผลกระทบ วิถีรับมือ ทำให้มีความน่าสนใจ เช่นเรื่องฝุ่น PM 2.5 ส่งผลกระทบใกล้ตัวจริง ๆ ...”

(นักเรียน 12, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ได้รับรู้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมไปด้วยถึงจะไม่ได้เป็นคนสร้างปัญหาแต่ก็ต้องร่วมแก้ไขปัญหาด้วย...”

(นักเรียน 28, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียน พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาในบริบทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงมากขึ้น ไม่เฉพาะเนื้อหาตามตำราเรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและตระหนักถึงผลการกระทำของตนเองที่มีผลกระทบต่อโลก นอกจากนี้ ยังช่วยกระตุ้นความสนใจในเหตุการณ์รอบตัวและสร้างความรับผิดชอบต่อปัญหาสังคม เช่น ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชีวิต

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry Learning)

ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนสะท้อนกลับหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนด้านองค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry Learning) รายละเอียดสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ได้ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง ได้ลองผิดลองถูก ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน...”

(นักเรียน 8, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ด้วยการดูจากปัญหาที่เกิดขึ้นว่าปัญหาใหญ่แค่ไหนไหนสามารถแก้ไขได้หรือไม่ โดยการคิดจากสถานการณ์จริงว่าจะแก้ไขได้อย่างไร...”

(นักเรียน 17, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...มีความพยายามในการค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยคำถามที่ครูถามและที่เราอยากรู้เอง...”

(นักเรียน 20, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ในระหว่างการเรียนรู้ได้มีโอกาสแก้ไขปัญหาและความพยายามในการค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น การเสนอแก้ไขปัญหาคู่ PM 2.5...”

(นักเรียน 27, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ทำให้เราได้คิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหาด้วยตนเองวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มามีวิเคราะห์เป็นระบบขั้นตอน...”

(นักเรียน 31, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...มีความพยายามค้นหาคำตอบด้วยตนเอง อย่างการพยายามในการค้นหาคำตอบหรือรวบรวมข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ...”

(นักเรียน 32, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียน องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry Learning) ด้านแสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติผ่านการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง การทำงานร่วมกับเพื่อน และการวิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์จริง ผู้เรียนพยายามคิดแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายในการหาคำตอบ

3) ในฐานะสมาชิกสภาเมืองสุโขทัย จะมีการรณรงค์ให้ประชาชนในเมืองและชนบทมีส่วนร่วมในการลดปัญหาคู่ PM 2.5 อย่างไร

1. จัดทำโปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว
2. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
3. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
4. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
5. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
6. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

4) ควรใช้วิธีการใดในการพัฒนาเมืองสุโขทัยให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน

1. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
2. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
3. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
4. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
5. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
6. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

5) เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ เช่น พลังงานสะอาดหรือการใช้ขนส่งมวลชน จะสามารถช่วยลดมลพิษจากคู่ PM 2.5 ได้อย่างไร

1. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
2. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
3. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
4. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
5. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
6. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

ภาพ 16 แสดงตัวอย่างผลงานนักเรียนจากกิจกรรมที่ 2 คู่ PM 2.5 ปทุมธานี

ภาพ 17 แสดงนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในกิจกรรมที่ 1 งานนี้...เอาอยู่ (อุทกภัย)

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)

การเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยคำถามหรือปัญหาที่กระตุ้นความอยากรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ลงมือสืบเสาะค้นหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง ผู้เรียนระบุว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือมีความพยายามในการค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...รู้สึกสนุก รู้สึกว่าตัวเองเป็นตัวแทนในการเสนอแนวทางวิธีแก้ไข...”

(นักเรียน 23, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...มีความรู้สึกสนุก เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในเรื่องนั้น เพราะมีการวิเคราะห์ แก้ปัญหาจากข้อมูลที่ได้มา...”

(นักเรียน 31, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

หลังจากการจัดการเรียนรู้ นักเรียนระบุว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีส่วนทำให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกหรือมีความเป็นพลเมืองโลกเพิ่มมากขึ้น

“...หลังเรียนจากปรากฏการณ์ทั้งคู่ทำให้เราสามารถอยู่ได้แต่ต้องเข้าใจกฎเกณฑ์หรือปัญหานั้นและอยู่ร่วมกัน...”

(นักเรียน 12, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ช่วยสังคมในการแก้ปัญหาและรู้หน้าที่ในการปฏิบัติในสิ่งที่ควร...”

(นักเรียน 28, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองโลกเพิ่มขึ้น คิดว่าแค่การหยิบยกหัวข้อที่ได้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนก็ถือว่าช่วยแล้ว...”

(นักเรียน 29, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...เราได้เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาตามเรื่องที่เรารเรียนและสอดคล้องกับชีวิตจริงของเรา”

(นักเรียน 31, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียน องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) พบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยกระตุ้นความอยากรู้ของนักเรียนผ่านคำถามและปัญหาที่ใกล้ตัว ส่งเสริมให้นักเรียนลงมือค้นหาคำตอบและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง นักเรียนรู้สึกสนุกและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ พร้อมทั้งตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะพลเมืองโลกมากขึ้น พวกเขาเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันภายใต้กฎเกณฑ์ทางสังคม และมีความรับผิดชอบต่อนปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและระดับโลก

ทั้งนี้ ตลอดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้การแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น และผู้วิจัยให้ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้ภายหลังการจัดกิจกรรมในรูปแบบการนำเสนอปากเปล่า การจัดทำสื่อประสมพันธ์ (Infographics) การทำวิทัศน์ (คลิปสั้น) พบว่า ผู้เรียนสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ได้ดี มีการระบุถึงปรากฏการณ์ที่ศึกษา สามารถระบุแนวทางการแก้ไขหรือมาตรการการป้องกันผลที่เกิดขึ้นจากการเกิดปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยมีรายละเอียดของผลงานนักเรียน ดังตัวอย่างผลงานต่อไปนี้

ภาพ 18 แสดงผลงานนักเรียนที่นำเสนอประเด็นที่ศึกษาในรูปแบบสื่อ Infographic

ภาพ 19 แสดงผลงานนักเรียนที่นำเสนอประเด็นที่ศึกษาในรูปแบบสื่อ Infographic

จากภาพที่ 18 แสดงตัวอย่างผลงานนักเรียนที่นำเสนอเกี่ยวกับประเด็นการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน โดยนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็กที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ระบุถึงแนวทางการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน ตลอดจนสามารถระบุได้ว่าการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันการละเมิดสิทธิและเยาวชนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างไร

ครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมายใดบ้าง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำเสนอออกมาได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักยังสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ออกมาในรูปแบบ วิดีทัศน์ (คลิปสั้น) ที่ผู้วิจัยได้มอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาปรากฏการณ์ฝุ่น PM 2.5 และให้จัดทำสื่อ เพื่อประชาสัมพันธ์ความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถ นำเสนอและสะท้อนผลการเรียนรู้ออกมาได้เป็นอย่างดี และมีการระบุถึงปัญหา สาเหตุ และมาตรการ การป้องกันและแก้ไขปัญหฝุ่น PM 2.5 ที่พ่วงสูงเกินมาตรฐานได้เป็นอย่างดี มีการระบุให้ผู้รับชมได้ เห็นว่าปัญหฝุ่น PM 2.5 มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างไร และมีความสำคัญ อย่างไรกับชีวิตของประชาชน โดยมีภาพตัวอย่างผลงานต่อไปนี้

ละครสั้น- ฝุ่นPM2.5คืออะไร? มาตรการและการเกี่ยวข้อง

เวียเจ้งพาเพลิน ตอน ฝุ่น PM 2.5

ภาพ 20 แสดงตัวอย่างผลงานนักเรียนที่นำเสนอประเด็นที่ศึกษาในรูปแบบวิดีโอ (คลิปสั้น)

จากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ ผู้วิจัยสรุปผลในรูปแบบตาราง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 14 แสดงสรุปผลจากการสัมภาษณ์นักเรียน ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ

ข้อ	องค์ประกอบ	ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียน
1	ความเป็นองค์รวม	เนื้อหาการเรียนรู้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และช่วยให้เข้าใจปัญหาสังคมในมิติที่กว้างขึ้น
2	ตามสภาพจริง	ประเด็นการเรียนรู้เป็นเรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ทำให้เข้าใจและปรับตัวต่อสถานการณ์ปัจจุบันได้ง่ายขึ้น
3	ความสอดคล้องกับบริบท	สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริง ช่วยให้เข้าใจปัญหาในบริบทของตนเอง และตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
4	การเรียนรู้เชิงแก้ปัญหา	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาคำตอบ และเสนอแนวทางแก้ไข ทำให้รู้สึกมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้
5	กระบวนการเรียนรู้	นักเรียนได้รับโอกาสในการคิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมความรู้สึกเป็นพลเมืองโลกที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมและตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง

ผลการสัมภาษณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานทั้ง 5 องค์ประกอบแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนรับรู้ถึงความเชื่อมโยงของการเรียนรู้กับชีวิตจริงและเห็นความสำคัญของการปรับตัวต่อสถานการณ์ปัจจุบัน การเรียนรู้ในลักษณะนี้ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ในบริบทของตนเองมากขึ้น รวมถึงตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำของตนเองต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ปัญหาเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิเคราะห์ ค้นหาคำตอบ และเสนอแนวทางแก้ไข ทำให้พวกเขาารู้สึกว่ามีบทบาทสำคัญในสังคม นอกจากนี้ นักเรียนยังมีโอกาสพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร ส่งเสริมให้พวกเขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก และมีจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ แบ่งตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ได้แก่ การตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้สันติวิธี ในการแก้ไขปัญหา มีรายละเอียด ดังนี้

คุณลักษณะที่ 1 การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก

การศึกษาและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับโลก รวมถึงสามารถคิดไตร่ตรองก่อนลงมือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสังคมโลก ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยจากการสัมภาษณ์พบรายละเอียดผู้เรียน มีคุณลักษณะการตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ ของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมโลก ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข ดังนี้

“...ไม่ติดตามข่าวสาร เพราะไม่มีเหตุจำเป็น...”

(นักเรียน 6, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ติดตามข่าวสารอยู่นิดหน่อย เพราะ จะได้ตระหนักว่าเราควรทำอะไรที่จะไม่ กระทบไปถึงคนอื่น...”

(นักเรียน 18, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ไม่ค่อยได้ติดตามข่าว...”

(นักเรียน 27, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ติดตามบางครั้ง เพราะ จะติดตามเฉพาะเรื่องราวที่ตนเองสนใจ หรือติดตามเมื่อมี เวลาว่าง...”

(นักเรียน 35, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ติดตาม เพราะ จะได้เตรียมรับมือถูก และพร้อมแก้ไข บางข่าวนำเสนอข้อมูลได้ อย่างรวดเร็วตามสื่อออนไลน์หรือสื่อต่าง ๆ เราจึงสามารถรับรู้ข่าวสารได้ตลอดเวลา...”

(นักเรียน 10, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ 1 การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของ ตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจกับการติดตามข่าวสาร ปัญหาสังคมหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหนึ่งในพฤติกรรมของคุณลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ภายหลังจาก ที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข นักเรียนมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังปรากฏรายละเอียด ดังนี้

“...มากขึ้นครับ พอได้ทราบอะไรที่น่าสนใจมันก็อยากทำให้ผมอยากทราบไปมากกว่านี้อีกว่า เหตุผลที่แท้จริงคืออะไร และมันเกิดจากอะไร ทำให้เราสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ในเมื่อที่เราทราบข้อมูลแล้วก็สามารถตัดสินใจได้ ว่าสิ่งนั้นที่เรากำลังทำหรือผู้อื่นกำลังทำมันส่งกระทบหรือไม่ เราก็นำความรู้เหล่านั้นไปตัดสินใจเรื่องนั้นได้ครับ...”

(นักเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...มีแนวโน้มที่อยากรับทราบข้อมูลเพิ่มขึ้นเพราะตระหนักถึงปัญหาเพราะมันเกี่ยวกับความเป็นอยู่ สุขภาพ ของมนุษย์ โดยเฉพาะที่สนใจเป็นพิเศษคือ ฝุ่น PM 2.5 เพราะมันใกล้ตัวเรา แล้วเราสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาหรือลดปัญหาฝุ่นได้ มันทำให้เราพยายามหาสาเหตุของปัญหา ตระหนักถึงความร้ายแรงของปัญหา พร้อมหาวิธีแก้ปัญหา การร่วมมือกันแก้ปัญหาเพราะปัญหาบางอย่างไม่ได้เกิดที่เราคนเดียว...”

(นักเรียน 10, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...มีแนวโน้มติดตามข่าวสารที่เพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น ข่าวภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือความขัดแย้งระหว่างประเทศและผลกระทบ...”

(นักเรียน 13, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ติดตามข่าวเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: ข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อท้องถิ่นและโลก เช่น ปัญหาน้ำท่วมภัยแล้ง และการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล มันทำให้มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบตัวมากขึ้น และเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างการกระทำของตนเองกับผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม...”

(นักเรียน 23, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...มีค่ะ มีความสนใจในการติดตามข่าวเพิ่มขึ้น ทั้งข่าวระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ...”

(นักเรียน 27, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...น่าจะต้องติดตามมากขึ้น เพราะยังมีข่าวที่น่าติดตามอีกมากมาย เช่นเรื่อง ฝุ่น ความแห้งแล้ง เป็นต้น และอาจจะมีหลายเรื่องที่มีผลกระทบต่อท้องถิ่นหรือโลกได้เช่นกัน สุดท้ายมันก็นำไปสู่การตัดสินใจเพราะว่าต้องเลือกสิ่งที่ไม่ทำให้เกิดผลกระทบหรือปัญหาได้คิดแยกแยะ ว่าควรทำไม่ควรทำ...”

(นักเรียน 31, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนถึงคุณลักษณะที่ 1 การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก พบว่า ก่อนการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียนส่วนหนึ่ง ไม่ได้ให้ความสนใจกับการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อม อันเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ถึงคุณลักษณะการตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก แต่ภายหลังที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น และยังมองว่ามีส่วนช่วยกระตุ้นความตระหนักในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกของสังคมโลก สนใจและใส่ใจในการกระทำต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

คุณลักษณะที่ 2 การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และหลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมที่เป็นการเหยียดเชื้อชาติ ศาสนา และเพศสภาพ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยจากการสัมภาษณ์พบรายละเอียดผู้เรียนมีคุณลักษณะการเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนี้

“...ก่อนที่จะเรียนก็เปิดใจรับฟังอยู่แล้ว เพราะผมเองก็เป็นหนึ่งในนั้น คือเพศสภาพเราไม่มีเหตุผลที่ต้องไม่เปิดใจ ยุคไหนแล้ว ทุกคนมีสิทธิในการใช้ชีวิตที่ตัวเองชอบและรัก พอหลังเรียนก็มีความรู้สึกเปิดรับฟังเพิ่มมากขึ้น เรื่องของวัฒนธรรม บางวัฒนธรรมที่ผมคิดว่ามันไม่น่ากลัวหรือมันไม่สมควร อย่างเช่นการจับคลุมถุงชน สมัยนี้อาจจะมองว่ามันบังคับ แต่ก็ใช่ว่าจริงๆ แต่ในสมัยก่อน...”

(นักเรียน 9, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...เปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็นต่างจากตนเอง เพราะ ทุกคนอาจจะมีความเชื่อที่ไม่เหมือนกัน และวัฒนธรรมของทุกคนอาจแตกต่างกัน พอหลังจากได้เรียนก็รู้สึกเปิดใจรับฟังเพิ่มมากขึ้น เช่นเรื่องเพศสภาพ ทุกคนสามารถเลือกสิ่งที่คุณเองอยากเป็นได้ สิ่งที่คุณเองนั้นทำแล้วมีความสุข ไม่ควรไปเปรียบเทียบหรือดูถูกคนอื่น...”

(นักเรียน 18, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...มีการเปิดใจรับฟัง เพราะมนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่เท่ากัน หลังจากได้เรียนก็มีความรู้สึกเปิดใจรับฟังที่มากขึ้น เพราะทุกคนควรได้รับความเป็นธรรม เสรีภาพสิทธิของตนเอง โดยเฉพาะกิจกรรมผูกเชือกฟาง ทำให้เราได้รับฟังเพื่อนมากขึ้น เกิดความหลากหลาย และได้รับฟังกันและกัน...”

(นักเรียน 22, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...รับฟัง เพราะได้รับการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และเพศสภาพ จะมีความเข้าใจและเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างมากขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ความเชื่อ และเพศสภาพที่หลากหลายมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ที่หลากหลาย และเห็นถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ ...”

(นักเรียน 23, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...เปิดใจรับฟัง ทุกคนมีประสบการณ์ที่ต่างกัน ซึ่งอาจจะทำให้ความคิดเห็น แตกต่างกัน ภายหลังก็เปิดใจรับฟังความคิดเห็นมาที่แตกต่างมากขึ้น ทำให้มองมุมมองที่ กว้างขึ้น ทำให้เข้าใจและเคารพความคิดเห็นคนอื่นเพิ่มขึ้น เช่น กิจกรรมการนำเสนอผลงาน ในชั้นเรียน ทำให้ได้เปิดมุมมอง เข้าใจที่มาของความแตกต่าง และเห็นคุณค่าวัฒนธรรมอื่น ๆ จึงความเคารพและเปิดใจรับฟัง...”

(นักเรียน 27, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...เปิดใจ เรื่องวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความยาวนานบางวัฒนธรรมเราก็ควรที่จะรักษาไว้ให้คง สืบต่อไป เรื่องความเชื่อคนเราทุกคนสามารถมีความเชื่อได้แต่อาจจะมีความเชื่อใน คนละด้าน เรื่องเพศสภาพทุกคนสามารถเลือกที่จะเป็นตัวของตัวเองเลือกที่จะมีความสุข ของตัวเองโดยไม่โดนบังคับหรือยึดติด พอหลังจากได้ทำกิจกรรมก็รู้สึกเปิดใจรับฟังเพิ่ม มากขึ้น เช่นเรื่องเพศสภาพ ตอนนี้ประเทศไทยสามารถมีการสมรสเท่าเทียมได้แล้ว เป็นสิ่งที่ ยินดีต่อทุกคน ทุกคนควรจะได้รับในสิ่งที่ตนเองมีความสุขและมีกฎหมายรองรับ...”

(นักเรียน 30, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนถึงคุณลักษณะที่ 2 การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่า ก่อนการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียนเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็น ปกติ สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ถึงคุณลักษณะการเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่ภายหลังที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจาก ตนเองเพิ่มมากขึ้น โดยเปิดใจรับฟังถึงความแตกต่างและทำความเข้าใจความแตกต่างที่เกิดขึ้น เพื่อ ช่วยส่งเสริมความสันติสุขในการอยู่ร่วมกัน

คุณลักษณะที่ 3 การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม

การให้ความเคารพต่อศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้อื่น แสดงความสนใจในประเด็นด้านสิทธิ มนุษยชน เช่น สิทธิในการมีชีวิต สิทธิคุณภาพชีวิตที่ดี ฯลฯ เป็นต้น รวมถึงสนับสนุนแนวทางที่ช่วยลด ความเหลื่อมล้ำทางสังคม จากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ก่อนและหลังการจัด การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบรายละเอียด ดังนี้

“...ไม่เคยนึกถึงเรื่องพวกนี้เลยครับ เพราะตอนแรกมองว่าไกลตัวไปนิด แต่หลังจากได้เรียน ได้ทำกิจกรรมก็มีมุมมองที่เปลี่ยนไป กลายว่ามันเป็นเรื่องใกล้ตัวมาก ๆ ทำร้ายร่างกาย ประมาณนั้น เพราะเรามีสิทธิในร่างกายเรา...”

(นักเรียน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...แทบไม่นึกถึงเลย อาจเป็นเพราะว่าประเด็นนี้อาจมีอยู่มากมายในสังคมแต่ไม่ค่อยได้พบเห็นบ่อยนัก แต่ที่นี้พอเรียนเสร็จก็เริ่มมีความรู้สึกเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นและเข้าใจมากขึ้น ตัวอย่าง: ประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาทำงานในไทยควรได้รับสิทธิที่ดีขึ้น เราก็สามารถณรงค์เพื่อเป็นกระบอกเสียงเพื่อความยุติธรรม...”

(นักเรียน 7, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ก่อนเรียนได้ตระหนักถึงปัญหาพมามีบ้าง บางปัญหาเป็นปัญหาของสังคมไทยมานานจึงทำให้เราได้รับรู้ปัญหา หลังการเรียนรู้อะไรหลายอย่างที่เรารู้ เช่น สิทธิในเด็ก คือ สิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ปกครอง หลังได้เรียนรู้ซึ่งปัญหานี้มีมากมายยังแก้ปัญหาไม่ได้มากนัก ปัญหานี้เกิดจาก 1. การมีลูกก่อนวัยอันควร 2. ขาดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการมีบุตร 3. มีฐานะยากจน และปัญหานอกเหนือจากที่ยกตัวอย่างมา เราเองอาจจะไม่ได้ช่วยไรมาก เพราะทุกคนต้องมีคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกในตัวเองอยู่แล้ว การที่เราจะอยู่ร่วมกันในสังคมเราต้องรู้เรื่องพวกนี้เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว แต่คงห้ามไม่ได้เพราะมีคนบางคนยังบกพร่องเรื่องเหล่านี้อยู่ เราจึงต้องช่วยพูดในสิ่งที่ถูกต้องได้แค่นั้น...”

(นักเรียน 10, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ก่อนการจัดการเรียนรู้ เคยนึกถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมในสังคมน้อย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการศึกษาแต่ละคน แต่พอหลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเข้าใจสิทธิและความยุติธรรมมากขึ้น เช่น การยอมรับสิทธิในการเลือกตั้งและสิทธิของคนที่มีความแตกต่าง อย่างตัวหนูก็จะแสดงออกโดยการพูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ หรือช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นธรรมในสังคม...”

(นักเรียน 11, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ไม่ได้นึกถึงมาก่อน เพราะ มองว่าปัญหาสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องไกลตัว และไม่ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน แต่หลังจากเรียนก็แบบ ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิและผลกระทบของความไม่เป็นธรรมมากขึ้น นั่นคือ เข้าใจว่าสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิพื้นฐานของทุกคน และควรได้รับการปกป้อง เราก็ช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้ที่ได้รับผลกระทบ หากพบเห็นคนที่ถูกเลือกปฏิบัติหรือถูกละเมิดสิทธิ สามารถให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการหาทางออก เช่น ช่วยติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิที่เขาควรได้รับ...”

(นักเรียน 13, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...เคย คิดว่าอยากให้ทุกคนมีสิทธิที่เท่ากันถึงเท่ากันแล้วก็จริงแต่ว่าคนที่จนอาจจะถูกเอาเปรียบจากคนที่รวย แต่ก็เชื่อมั่นนะคะหลังจากเรียน ว่าความยุติธรรมมีอยู่จริงแต่ก็ขึ้นอยู่กับคน คนนั้นด้วย จากตอนแรก que คิดว่าอาจจะไม่มีความยุติธรรมอยู่ภายในสังคม สิ่งง่าย ๆ ที่หนูทำได้ ก็ช่วย ๆ กันแชร์ลงบนโซเชียลบอกต่อ ๆ กันให้คนรับรู้เยอะ ๆ...”

(นักเรียน 18, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ก่อนเรียนหนูก็เข้าใจว่าสิทธิมนุษยชนหมายถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับ เช่น สิทธิในการมีชีวิต สิทธิในการแสดงความคิดเห็น และสิทธิในการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน พอหลังเรียนหนูรู้สึกว่าการรับรู้มันเปลี่ยนไปเพราะก่อนการจัดการเรียนรู้มีความคิดเห็นที่จำกัดเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความแตกต่างจากตนเอง เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ หรือกลุ่มผู้พิการ แต่หลังจากการจัดการเรียนรู้ ก็มีความเข้าใจและยอมรับความหลากหลายมากขึ้น และตระหนักถึงความสำคัญของการเคารพสิทธิของทุกคนเริ่มง่าย ๆ พูดคุยกับเพื่อน ครอบครัว หรือคนรอบข้างเกี่ยวกับปัญหาที่พบเห็น เพื่อสร้างความตระหนักรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น...”

(นักเรียน 23, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ก่อนหน้านี้ไม่ได้เรียนรู้ไม่ค่อยได้รู้เกี่ยวกับประเด็นนี้เท่าไร พอได้เรียนได้ทำกิจกรรมก็ ความรู้สึกเปลี่ยนเพราะว่าเด็กบางคนก็ไม่ได้ว่าจะมีครอบครัวที่ดีเสมอไปหรือว่าเด็กบางคนก็ไม่มีต้นทุนในการเรียนต่อ ไม่ได้มีสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่ดีเท่าไร เราก็ช่วยเหลือจากการที่เราได้เรียนรู้จากกฎหมายที่เรียนมาหรือเรียกสิทธิความเป็นธรรม...”

(นักเรียน 33, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...รู้สึกว่าการสังคมยังมีความไม่เท่าเทียมกัน ต้องการเห็นสังคมที่มีความยุติธรรมมากขึ้น หรือรู้สึกว่าสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่สำคัญและควรได้รับการเคารพ หลังจากเรียนเราก็เข้าใจและเปลี่ยนแปลง เข้าใจความหมายของสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมมากขึ้น เข้าใจถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมมากขึ้น หรือมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วม การแจ้งให้ผู้อื่นทราบ การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ การรณรงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องความเป็นธรรม...”

(นักเรียน 35, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนถึงคุณลักษณะที่ 3 การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม พบว่า ก่อนการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียนส่วนใหญ่รับทราบถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมกันอยู่แล้ว มีนักเรียนบางส่วนที่ไม่ได้มองว่าเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือความยุติธรรมเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มองเป็นเรื่องไกลตัว แต่ภายหลังที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า นักเรียนมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการรับรู้และทำความเข้าใจถึงประเด็นสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม

เพิ่มมากขึ้น โดยมองว่าเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวของเราเป็นอย่างยิ่ง และนักเรียนสามารถมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนแนวทางเกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน ประเด็นความยุติธรรม และประเด็นความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ด้วยวิธีการและความสามารถของแต่ละบุคคล

คุณลักษณะที่ 4 การทำงานร่วมกับผู้อื่น

ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ปรับตัว และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มเมื่อทำงานร่วมกัน ตลอดจนสนับสนุนหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่ช่วยแก้ไขปัญหาทางสังคม จากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบรายละเอียด ดังนี้

“...เอาตรง ๆ ก็แอบอึดอัดเล็กน้อยแต่ก็พยายามปรับตัวให้ได้ และต้องยอมรับเหตุผลอีกฝ่ายด้วย แต่เอาเข้าจริงแล้วก็รู้สึกที่ตัวเองสามารถทำงานกับคนอื่นได้ดีขึ้นเพราะการปรับตัวและยอมรับในตัวผู้อื่น โดยกิจกรรมที่...ต้องแยกออกจากกลุ่มตัวเองหากกลุ่มที่เป็นเรื่องเดียวกันกับเรา (กิจกรรม Jigsaw) เพื่อไปค้นหาข้อมูลเรื่อง PM 2.5...”

(นักเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...รู้สึกอึดอัดอยู่บ้างแต่ไม่มาก หลังจากได้ทำงานกลุ่มเราก็รู้สึกว่าเราสามารถทำงานเป็นทีมได้เพิ่มมากขึ้น เพราะได้ลองทำงานร่วมกับผู้อื่น จากงานที่อาจจะใช้เวลานานอาจจะทำให้งานเสร็จได้เร็วขึ้น ในทุก ๆ กิจกรรมที่เราได้ทำ เช่น กิจกรรมที่เป็นงานปริศนาค้นคว้าหาข้อมูลและสรุปข้อมูล กิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นมันทำให้เราได้เรียนรู้เรื่องการทำงานไปพร้อม ๆ กัน...”

(นักเรียน 8, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ก็รู้สึกว่าทำงานร่วมกันได้หรือไม่เพราะต่างคนต่างความคิด แต่หลังจากได้ทำงานร่วมกันก็รู้สึกว่าต่างคนต่างความคิดก็ช่วยกันคิดสิ่งที่ดีที่สุดมา บางคนเก่งอย่างใดอย่างหนึ่ง บางคนถนัดอย่างใดอย่างหนึ่ง ตรงนี้ถ้าเราแบ่งหน้าที่กันได้ดีงานก็จะเสร็จลุล่วงไปได้ไว การเปลี่ยนแปลงก็การที่แต่ละคนได้พูดความคิดเห็นของตัวเองออกมา บางสิ่งที่ว่าอาจเป็นไปได้แต่ลองได้พูดออกมาต่างคนต่างความคิดก็หลากหลายแง่มุม...”

(นักเรียน 10, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...คงจะวุ่นวายแน่ ๆ แต่คงจะต้องลองรับฟังกันและกันแลกเปลี่ยนความรู้ให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นของกันและกันก่อน แต่พอผ่านมาแล้วคิดว่ามีความสามารถในการทำงานเป็นทีมมากขึ้นแน่นอนเพราะจะต้องให้โอกาสในความคิดของแต่ละคนมาพิจารณาแก้ปัญหา ได้รับรู้เข้าใจในความคิดของผู้อื่นมองโลกกว้างมากขึ้น รู้จักการให้โอกาสและไม่เห็นแก่ตัวจนเกินไป...”

(นักเรียน 12, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...รู้สึก กังวล หรือ ไม่สะดวกใจ เมื่อต้องทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีความคิดต่างจากตนเอง เนื่องจากอาจเกิดความรู้สึกว่าไม่สามารถสื่อสารหรือทำงานร่วมกันได้ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังอาจมีความกลัวว่าจะเกิดความขัดแย้งหรือไม่สามารถตกลงกันได้ แต่หลังจากทำกิจกรรมรู้สึกว่าจะสามารถทำงานเป็นทีมได้ดีขึ้น การเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ก่อนหน้านี้อาจรู้สึกไม่สะดวกใจเมื่อต้องรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง แต่หลังจากการเรียนรู้ก็เริ่มเข้าใจว่า ความคิดเห็นที่แตกต่างสามารถช่วยเสริมสร้างไอเดียใหม่ ๆ ได้...”

(นักเรียน 13, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...กังวลว่าความแตกต่างทางความคิดจะนำไปสู่ความขัดแย้งและการทะเลาะเบาะแว้ง พอได้ทำกิจกรรมแล้วก็รู้สึกว่าเราทำงานเป็นทีมได้เพิ่มมากขึ้นนะ เราสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างชัดเจนและสุภาพ รวมถึงสามารถเข้าใจและตอบสนองต่อความคิดเห็นที่แตกต่างได้อย่างเหมาะสม...”

(นักเรียน 23, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...รู้สึกว่าเราเข้ากันไม่ได้ แต่มันก็ต้องเรียนรู้ หลัง ๆ มาเริ่มปรับตัวมากขึ้นเรียนรู้มากขึ้น ทำให้เราได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับเพื่อนปรับความเข้าใจกัน กิจกรรมที่ทำให้รู้สึกมากเลยคือ กิจกรรมถ่ายคลิปเรื่องฝุ่น p.m.2.5...”

(นักเรียน 34, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...รู้สึกกังวล เพราะ กลัวว่าจะเกิดความขัดแย้ง กลัวว่าจะทำงานร่วมกันไม่ได้ หรือ กลัวว่าความคิดเห็นของตนเองจะไม่ได้รับการยอมรับ หลังจากทำกิจกรรมก็สามารถทำงานเป็นทีมได้มากขึ้น เพราะ สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้มากขึ้น สามารถสื่อสารกับเพื่อนร่วมทีมได้ดีขึ้น หรือสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานเป็นทีมได้ดีขึ้น...”

(นักเรียน 35, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนถึงคุณลักษณะที่ 4 การทำงานร่วมกับผู้อื่น พบว่า ก่อนการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียนมีความกังวลในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยนักเรียนรู้สึกไม่มั่นใจว่าการแสดงความคิดเห็นจะนำไปสู่ความขัดแย้งหรือเกิดการทะเลาะเบาะแว้งหรือไม่ แต่ภายหลังที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า นักเรียนมีแนวโน้มปรับตัวและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น โดยปรับตัว รับฟัง และร่วมกันแสดงความคิดเห็น และรู้สึกว่าการทำงานร่วมกันไม่ได้เป็นเรื่องที่น่ากังวลอย่างที่คิดไว้ และการทำงานร่วมกันอาจทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ในการทำงาน

คุณลักษณะที่ 5 การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญห

การจัดการความขัดแย้งโดยใช้สันติวิธี เน้นการพูดคุย การไกล่เกลี่ย และการประนีประนอม เพื่อหาทางออกที่เป็นธรรมสำหรับทุกฝ่าย หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำหรือการกระทำที่สร้างความขัดแย้ง และมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ร่วมกัน จากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร พบรายละเอียด ดังนี้

“...เมื่อก่อนใช้อารมณ์ในการแก้ไขความขัดแย้ง หลังจากเรียนเลยได้ลองใช้การพูดคุย เห็นผลดีมาก...”

(นักเรียน 5, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ก่อนหน้านี้คือเป็นคนเลี้ยงแบบผู้สืบทอดใจ แต่พอเรียนแล้วก็เปลี่ยนไปเยอะเลยครับ เพราะเราฟังสิ่งที่คนอื่นพูดแล้วกลับมามองตัวเองถ้าเป็นอย่างนั้นจริงได้ควรปรับและยอมรับ เพื่อที่จะรักษามิตรเอาไว้...”

(นักเรียน 9, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ก่อนเรียนก็เลือกใช้การใช้การหาเหตุผลที่ดีที่สุดมาแย้งกัน เพื่อให้อีกฝ่ายได้รู้ว่าสิ่งที่ตัวเองบอกมาไม่ได้ดีที่สุดเปลี่ยนไปนิดหน่อย ซึ่งความคิดเห็นของเพื่อนอาจไม่ได้ดีที่สุด แต่ของเราก็ไม่ได้ดีที่สุดเช่นกัน...”

(นักเรียน 10, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...ปกติหนูก็รับฟังความเห็นต่างจากคนอื่น และนำมาปรับใช้ในงานนั้น ๆ หลังจากได้เรียนได้ทำกิจกรรม เรายอมรับฟังความเห็นต่างของคนอื่นมากขึ้นกว่าเดิม รับฟังเสียงส่วนมากจากเพื่อน ๆ ในกลุ่มของตนเอง...”

(นักเรียน 18, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...หลังจากการจัดการเรียนรู้ สามารถฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจมากขึ้น และพยายามทำความเข้าใจมุมมองของผู้อื่น...”

(นักเรียน 23, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...การพูดคุยไกล่เกลี่ยเป็นวิธีที่ดีแต่เราได้เรียนรู้ว่าการพูดคุยที่ดีคือการไม่ใช้อารมณ์ ในการพูดคุยแต่เน้นไปที่เหตุผล...”

(นักเรียน 29, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

“...สันติวิธีมีเยอะเลย เช่น การพูดคุยเจรจา การประนีประนอม การหลีกเลี่ยง หรือ การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น หลังจากเรียนก็มีความรู้สึกละอายใจสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้มากขึ้น...”

(นักเรียน 35, ผู้ให้สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนถึงคุณลักษณะที่ 5 การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา พบว่า ก่อนการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียนมีแนวทางการใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาอยู่แล้วพอสมควร แต่ภายหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น นักเรียนรู้สึกว่าได้เรียนรู้และควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังถึงเหตุผลก่อนตัดสินใจ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ปรากฏรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 15 แสดงการสรุปผลจากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ที่	คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
1	การตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจกับการติดตามข่าวสาร ปัญหา สังคม หรือ ปัญหา สิ่งแวดล้อม	นักเรียนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น และยังมองว่ามีส่วนช่วยกระตุ้นความตระหนักในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกของสังคมโลก สนใจและใส่ใจในการกระทำต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
2	การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม	นักเรียนเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็นปกติ	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเองเพิ่มมากขึ้น โดยเปิดใจรับฟังถึงความแตกต่างและทำความเข้าใจความแตกต่างที่เกิดขึ้น เพื่อช่วยส่งเสริมความสันติสุขในการอยู่ร่วมกัน
3	การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม	นักเรียนส่วนใหญ่รับทราบถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมกันอยู่แล้ว มีนักเรียนบางส่วนที่ไม่ได้มองว่าเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือความยุติธรรมเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มองเป็นเรื่องไกลตัว	นักเรียนมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการรับรู้และทำความเข้าใจถึงประเด็นสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมเพิ่มมากขึ้น โดยมองว่าเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวของเราเป็นอย่างยิ่ง

ที่	คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลกที่อยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข	ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน	หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน
			และนักเรียนสามารถมีบทบาท สำคัญในการสนับสนุนแนวทาง เกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน ประเด็นความยุติธรรม และ ประเด็นความเหลื่อมล้ำที่ เกิดขึ้นในสังคมได้ ด้วยวิธีการ และความสามารถของแต่ละ บุคคล
4	การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	นักเรียนมีความกังวลในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยนักเรียน รู้สึกไม่มั่นใจว่าการแสดงความคิดเห็น จะนำไปสู่ความขัดแย้ง หรือเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง หรือไม่	นักเรียนมีแนวโน้มปรับตัวและ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ยิ่งขึ้น โดยปรับตัว รับฟัง และ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และ รู้สึกว่าการทำงานร่วมกันไม่ได้ เป็นเรื่องที่น่ากังวลอย่างที่คิดไว้ และการทำงานร่วมกันอาจทำ ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ แปลกใหม่ในการทำงาน
5	การใช้สันติวิธี ในการแก้ไขปัญา	นักเรียนมีแนวทางการใช้สันติวิธี ในการแก้ไขปัญาอยู่แล้ว พอสมควร	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะใช้สันติ วิธีในการแก้ไขปัญาอย่าง จริงจังมากยิ่งขึ้น นักเรียนรู้สึก ว่าได้เรียนรู้และควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง และรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังถึง เหตุผลก่อนตัดสิน

จากการสัมภาษณ์นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียนมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงครอบคลุมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มขึ้น ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักถึงบทบาทของตนในสังคมโลกเพิ่มมากขึ้น นักเรียนมีความเปิดใจและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น เข้าใจหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมในชีวิตประจำวันได้ชัดเจนขึ้น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้นโดยลดความกังวลเรื่องความขัดแย้งและมีแนวโน้มใช้สันติวิธีในการแก้ปัญาอย่างจริงจังมากขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

กลุ่มที่ 2 คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ จากการสอบถามคุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ โดยแบ่งตามองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 5 องค์ประกอบ พบรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1: ความเป็นองค์รวม

“...กิจกรรมที่จัดทำขึ้นช่วยให้นักเรียนเข้าใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้อย่างเป็นองค์รวม เพราะเชื่อมโยงปัญหาสิ่งแวดล้อม (อุทกภัย, PM 2.5) และ สิทธิมนุษยชน (สิทธิเด็ก) เข้ากับชีวิตจริงของพวกเขา ผ่านการสังเกต วิเคราะห์ และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การใช้ แผนผังความคิด (Mind Map), Jigsaw และการอภิปราย ช่วยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ต่าง ๆ และส่งเสริมการคิดเชิงระบบ...”

(คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้, 21 กุมภาพันธ์ 2568)

องค์ประกอบที่ 2: ตามสภาพจริง

“...กิจกรรมที่ออกแบบมาเชื่อมโยงกับปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้อย่างดี เช่น น้ำท่วม (อุทกภัย) นี่ก็เกิดขึ้นเป็นประจำที่บ้านเรา (พิจิตร) ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ก็มีฝนนา ช่างเย็น ๆ นี่ همین ควันเลย มันเกิดขึ้นระดับท้องถิ่นจนไประดับโลก และการละเมิดสิทธิเด็กเนี่ยะ เห็นได้ทุกวันข่าวเออ รอบ ๆ ตัวเราเออ สิ่งเหล่านี้เป็น "ปรากฏการณ์จริง" ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตนักเรียน ทำให้พวกเขาสามารถเชื่อมโยงและตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น...”

(คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้, 21 กุมภาพันธ์ 2568)

องค์ประกอบที่ 3: ความสอดคล้องกับบริบท

“...กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ อุทกภัยและ PM 2.5 สามารถเชื่อมโยงกับบริบทของประเทศไทยได้ชัดเจน อย่างเช่น PM 2.5 การมีแผนที่ความร้อนให้เด็กดู ทำให้นักเรียนเข้าใจผลกระทบของมลพิษข้ามพรมแดน เรื่องกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ก็ทำให้นักเรียนเปรียบเทียบสถานการณ์ของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ ได้...”

“...กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้นักเรียน เข้าใจผลกระทบของปัญหา และกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไข ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ การออกแบบ "เมืองปลอดฝุ่นที่ยั่งยืน" และการวางแผนนโยบายลดฝุ่น PM 2.5 ซึ่งสะท้อนว่านักเรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้...”

(คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้, 21 กุมภาพันธ์ 2568)

องค์ประกอบที่ 4: การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

“...นักเรียนมีโอกาสดูแก้ปัญหาและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เช่น การค้นคว้าสาเหตุที่ทำให้อุทกภัยรุนแรงขึ้นการออกแบบนโยบายแก้ปัญหา PM 2.5 การวิเคราะห์กรณีศึกษาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้พวกเขาเกิดทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และแก้ปัญหา

แต่บางกลุ่มอาจยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้แบบนี้ ครูก็ต้องเข้าไปช่วยเข้าไปเพิ่มเติม เช่น ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้คิดลึกขึ้น...”

(คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้, 21 กุมภาพันธ์ 2568)

องค์ประกอบที่ 5: กระบวนการเรียนรู้

“...โดยรวมแล้ว กิจกรรม กระตุ้นความสนใจของนักเรียน และช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองโลก อย่างไรก็ตาม บางครั้งนักเรียนอาจต้องการตัวอย่างจริงที่ชัดเจนขึ้น เช่น การเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหามาแบ่งปันประสบการณ์...”

“...นักเรียนเองก็สามารถอธิบายได้ว่าจะกำลังทำอะไร เด็กมีความกระตือรือร้นดี มาก ได้ทำงานร่วมกัน ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ...”

(คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้, 21 กุมภาพันธ์ 2568)

ภาพ 21 สัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์สอน

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยสรุปผลในรูปแบบตารางดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 16 แสดงสรุปผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์
1. ความเป็นองค์รวม	กิจกรรมช่วยให้นักเรียนเข้าใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้เป็นองค์รวม โดยเชื่อมโยงปัญหาสิ่งแวดล้อม (อุทกภัย, PM 2.5) และสิทธิมนุษยชน (สิทธิเด็ก) กับชีวิตจริง นักเรียนได้ใช้ แผนผังความคิด (Mind Map), Jigsaw และการอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงปรากฏการณ์ต่าง ๆ และฝึกคิดเชิงระบบ
2. ตามสภาพจริง	กิจกรรมเชื่อมโยงกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เช่น อุทกภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำในท้องถิ่น, ปัญหาฝุ่น PM 2.5 จากการเผา และ การละเมิดสิทธิเด็กที่พบเห็นได้ในข่าวและชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา
3. ความสอดคล้องกับบริบท	นักเรียนสามารถเชื่อมโยงปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศตนเองและเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ได้ เช่น การใช้แผนที่ความร้อนเพื่อวิเคราะห์ PM 2.5 และการศึกษากรณีการละเมิดสิทธิเด็กจากหลายประเทศ นอกจากนี้ การออกแบบ "เมืองปลอดภัยที่ยั่งยืน" และ แผนนโยบายแก้ปัญหา PM 2.5 แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ไขปัญหาจริงได้
4. การเรียนรู้เชิงแก้ปัญหา	นักเรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหาและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เช่น การค้นคว้าสาเหตุของอุทกภัย การออกแบบนโยบายแก้ปัญหา PM 2.5 และการวิเคราะห์กรณีศึกษาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก อย่างไรก็ตาม บางกลุ่มอาจยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้ลักษณะนี้ ครูจึงต้องช่วยสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นการคิด
5. กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองโลก นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อย่างไรก็ตาม การเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหามาแบ่งปันประสบการณ์ อาจช่วยให้พวกเขาเข้าใจปัญหาในมุมมองที่ลึกขึ้น

จากผลสัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจประเด็นสำคัญเกี่ยวกับพลเมืองโลกได้อย่างเป็นองค์รวม โดยเชื่อมโยงปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น อุทกภัย และ PM 2.5 รวมถึงประเด็นสิทธิมนุษยชนอย่างการละเมิดสิทธิเด็กเข้ากับชีวิตจริงของนักเรียน การใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น แผนที่ความคิด (Mind Map), สอนแบบ Jigsaw, การอภิปราย ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายแหล่งและฝึกการคิดเชิงระบบ ขณะที่กิจกรรมที่ออกแบบมานั้นมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและเชื่อมโยงกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในท้องถิ่น เช่น อุทกภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ปัญหาฝุ่น PM 2.5 จากการเผาไหม้และกรณีการละเมิดสิทธิเด็กที่พบเห็นได้ในสังคม สิ่งเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจว่าปัญหาเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องไกลตัว และส่งผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียน นอกจากนี้ กิจกรรมยังช่วยให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศของตนกับประเทศอื่น ๆ ได้ เช่น การใช้แผนที่ความร้อนเพื่อวิเคราะห์มลพิษข้ามพรมแดน หรือการศึกษากรณีการละเมิดสิทธิเด็กในประเทศต่าง ๆ ขณะที่ด้านการเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่านักเรียนมีโอกาสดำเนินการแก้ปัญหาและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เช่น การศึกษาสาเหตุของอุทกภัย การออกแบบนโยบายแก้ปัญหามลพิษ PM 2.5 และการวิเคราะห์กรณีศึกษาการละเมิดสิทธิเด็ก กระบวนการเรียนรู้เช่นนี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม พบว่าบางกลุ่มยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้แนวนี้ ทำให้ครูต้องช่วยสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น การใช้คำถามกระตุ้นให้คิดในเชิงลึก สำหรับกระบวนการเรียนรู้โดยรวม กิจกรรมสามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อย่างไรก็ตาม นักเรียนบางคนอาจต้องการตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น การเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหามาแบ่งปันประสบการณ์โดยตรง ซึ่งอาจช่วยให้พวกเขาเข้าใจประเด็นเหล่านี้ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยสรุป กิจกรรมที่จัดขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียน และช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการสร้างสังคมที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ จากการสอบถามคุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) การตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก 2) การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม 4) การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 5) การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา พบรายละเอียด ดังนี้

“...จากที่ได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ก็เห็นพัฒนาการของนักเรียนอย่างชัดเจนในเรื่องนี้นะ (ความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข)...”

“...นักเรียนเริ่มตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมโลกมากขึ้น ให้ความสนใจปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงปัญหาเหล่านั้นเข้ากับชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น อย่างการเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมก็สังเกตว่านักเรียนนั้นมากขึ้น เขาเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และพยายามทำความเข้าใจความ

แตกต่างกันเหล่านั้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในทุกวัน อีกอย่างที่เราเห็นได้ชัดคือนักเรียนเริ่มเข้าใจหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมในชีวิตประจำวัน เขาไม่มองว่าเป็นเรื่องไกลตัวอีกแล้ว แต่มองว่ามันสำคัญ มันใกล้ตัว และมองว่าตนเองสามารถมีบทบาทในการส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม ในด้านการทำงานร่วมกัน ก็เห็นว่านักเรียนมีความกล้าแสดงความคิดเห็นและร่วมมือกับเพื่อน ๆ ได้ดีขึ้น พวกเขาปรับตัว รับฟัง และเรียนรู้ที่จะทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะสุดท้าย ก็รู้สึกประทับใจที่นักเรียนได้นำแนวคิดสันติวิธีมาใช้จริง พวกเขาอดทน รับฟัง และพยายามแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้พวกเขาเป็นพลเมืองโลกที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข...”

(คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้, 21 กุมภาพันธ์ 2568)

จากการสัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า ผู้เรียนมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขมากยิ่งขึ้น ในทุก ๆ คุณลักษณะ สอดคล้องกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยที่พบว่า นักเรียนในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นักเรียนส่วนใหญ่แสดงออกถึงพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ไม่ได้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียนและคุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 17 แสดงสรุปผลข้อมูลภาพรวมจากการสัมภาษณ์นักเรียนและคุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

องค์ประกอบ	ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้
1. ความเป็นองค์รวม	กิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาสังคมในมิติที่กว้างขึ้น เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม (อุทกภัย, PM 2.5) และสิทธิมนุษยชน (สิทธิเด็ก) นักเรียนได้ใช้เครื่องมือ เช่น แผนผังความคิด (Mind Map) การสอนแบบ Jigsaw และการอภิปราย เพื่อฝึกคิดเชิงระบบและเข้าใจความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

องค์ประกอบ	ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้
2. ตามสภาพจริง	ประเด็นการเรียนรู้เป็นเรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ทำให้เข้าใจและปรับตัวต่อสถานการณ์ปัจจุบันได้ง่ายขึ้น เช่น อุทกภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำในท้องถิ่น ปัญหาฝุ่น PM 2.5 จากการเผาไหม้ และการละเมิดสิทธิเด็กที่พบเห็นได้ในข่าวและชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา
3. ความสอดคล้องกับบริบท	สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น การใช้แผนที่ความร้อนเพื่อวิเคราะห์ปัญหาฝุ่น PM 2.5 หรือการศึกษากรณีละเมิดสิทธิเด็กจากประเทศต่าง ๆ นักเรียนสามารถเปรียบเทียบสถานการณ์ของประเทศไทยกับบริบทของประเทศอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ กิจกรรมที่ให้พวกเขาออกแบบ "เมืองปลอดฝุ่นที่ยั่งยืน" แสดงให้เห็นว่าพวกเขาสามารถนำความรู้ไปพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหในสังคมจริงได้
4. การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาคำตอบ และเสนอแนวทางแก้ไข เช่น ศึกษาสาเหตุของอุทกภัย ออกแบบนโยบายแก้ปัญหา PM 2.5 และวิเคราะห์กรณีศึกษาสิทธิเด็ก อย่างไรก็ตาม บางกลุ่มอาจยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้แบบนี้ ครูต้องช่วยสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น ใช้คำถามกระตุ้นให้คิดในเชิงลึกและฝึกฝนการตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
5. กระบวนการเรียนรู้	นักเรียนได้รับโอกาสในการคิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น และทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาและนำเสนอผลงาน กิจกรรมกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองโลก อย่างไรก็ตาม การเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหามาแบ่งปันประสบการณ์จริง อาจช่วยให้พวกเขาเข้าใจประเด็นเหล่านี้ได้ลึกซึ้งขึ้นและเห็นมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งตามองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นองค์รวม กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาสังคมในมิติที่กว้างขึ้น โดยเชื่อมโยง ปัญหาสิ่งแวดล้อม (อุทกภัย, ฝุ่น PM 2.5) และสิทธิมนุษยชน (การละเมิดสิทธิเด็ก) กับชีวิตจริงของพวกเขา นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านเครื่องมือที่ส่งเสริมการคิดเชิงระบบ เช่น แผนผังความคิด (Mind Map), การสอนแบบ Jigsaw และการอภิปราย ซึ่งช่วยให้พวกเขาเห็นความเชื่อมโยงของปัญหาต่าง ๆ และสามารถวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหได้ดีขึ้น องค์ประกอบที่ 2

ตามสภาพจริง พบว่า หัวข้อที่ใช้ในการเรียนรู้ล้วนเป็น ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและมีผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียน การใช้ข้อมูลจากสถานการณ์จริงช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาได้ดีขึ้น และตระหนักว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่สามารถมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องกับบริบท พบว่า สิ่งที่นักเรียนเรียนรู้สามารถนำไป ปรับใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น การวิเคราะห์แผนที่ความร้อน เพื่อศึกษาปัญหาฝุ่นข้ามพรมแดน หรือ การศึกษากรณีละเมิดสิทธิเด็กจากหลายประเทศ เพื่อให้เห็นภาพเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในประเทศไทย นอกจากนี้ กิจกรรมที่ให้นักเรียนออกแบบ “เมืองปลอดฝุ่นที่ยั่งยืน” และวางแผนนโยบายลดฝุ่น PM 2.5 แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับปัญหาจริง ในสังคมของพวกเขาเอง องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีโอกาสได้ วิเคราะห์ปัญหาค้นหาคำตอบ และพัฒนาแนวทางแก้ไขด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรม เช่น การศึกษาสาเหตุของอุทกภัย การออกแบบนโยบายลดปัญหาฝุ่น PM 2.5 และการวิเคราะห์กรณีศึกษาการละเมิดสิทธิเด็ก อย่างไรก็ตาม พบว่าบางกลุ่มยังไม่คุ้นเคยกับกระบวนการเรียนรู้ลักษณะนี้ ทำให้ครูต้องเข้าไปสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น การใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้คิดลึกซึ้ง และฝึกฝนให้นักเรียนตั้งคำถามเพื่อลงลึกในการหาคำตอบ และองค์ประกอบที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ครูผู้ร่วมสังเกตการณ์เห็นว่าหากมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาต่าง ๆ มาแบ่งปันประสบการณ์จริงจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจประเด็นเหล่านี้ยิ่งรอบด้านและเห็นมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

ขณะที่ ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขทั้ง 5 ข้อ โดยสัมภาษณ์นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ และจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย

ตาราง 18 แสดงผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหลังทำกิจกรรม

ที่	คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	นักเรียน	คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์	ผู้วิจัย
1	การตระหนักในบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก	✓	✓	✓
2	การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม	✓	✓	✓
3	ยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม	✓	✓	✓
4	การทำงานร่วมกับผู้อื่น	✓	✓	✓
5	การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา	✓	✓	✓

จากตารางข้างต้น พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีส่วนช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้อย่างชัดเจน นักเรียนมีการพัฒนาที่ดีขึ้นใน 5 คุณลักษณะสำคัญ ได้แก่

1) การตระหนักในบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก ก่อนการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจต่อปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีแนวโน้มที่จะติดตามข่าวสารมากขึ้นและตระหนักว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในการเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง

2) การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม นักเรียนมีการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างมากขึ้น นักเรียนพยายามเข้าใจและเคารพความแตกต่างของเพื่อน ๆ ซึ่งช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สงบสุขและเอื้อต่อการอยู่ร่วมกัน

3) การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม เดิมทีบางคนมองว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องไกลตัว แต่หลังจากกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนเริ่มเข้าใจว่าความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และนักเรียนสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความเสมอภาคในสังคมได้

4) การทำงานร่วมกับผู้อื่น นักเรียนที่เคยกังวลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นหรือการทำงานกลุ่ม เริ่มมีความมั่นใจมากขึ้น พวกเขาสามารถร่วมมือกับเพื่อน ๆ ได้ดีขึ้น ลดความขัดแย้งและสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ ผ่านการทำงานเป็นทีม

5) การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา นักเรียนได้เรียนรู้การควบคุมอารมณ์ รับฟังเหตุผล และใช้วิธีที่สงบในการแก้ปัญหามากขึ้น ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของพลเมืองโลกที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

และจากการผลการสัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ และจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนรู้แบบเดิม สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่สามารถนักเรียนให้เป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสำนึกและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมโลกได้อย่างสันติสุข

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่มีอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร สำหรับประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ 1) นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนมีความเป็นพลเมืองโลกที่สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข 2) ครูผู้สอนได้ทราบถึงสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 3) ครูผู้สอน ได้แนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน 4) สถานศึกษานำผลการศึกษาค้นคว้านี้ไปศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

งานศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยสรุปข้อมูลการศึกษาค้นคว้าที่ได้จากการเก็บข้อมูล แบ่งตามจุดมุ่งหมายการค้นคว้าดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าสามารถสรุปผลการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และ 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยแบ่งผลการศึกษาเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 4 โรงเรียน จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน และนักเรียน โดยสามารถแบ่งประเด็นออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านหลักสูตรและเนื้อหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดพลเมืองโลกได้ โดยเฉพาะในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม อย่างไรก็ตาม เนื้อหา ยังไม่ได้ระบุแนวคิดเรื่องพลเมืองโลกอย่างชัดเจน ทำให้ครูผู้สอนต้องตีความและเชื่อมโยงเนื้อหาด้วยตนเอง

2) ด้านการจัดการเรียนรู้

ปัจจุบันการสอนยังคงเน้นการบรรยายและให้ผู้เรียนจดบันทึกเป็นหลัก มีการใช้สื่อ เช่น โปรแกรมนำเสนอข้อความ คลิปวิดีโอ และบอร์ดเกมในบางครั้ง อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมยังมีข้อจำกัด เนื่องจากภาระงานของครูที่มากและข้อจำกัดด้านเวลา ส่งผลให้รูปแบบการสอนยังคงเป็นแบบครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ

3) ด้านผู้เรียน

นักเรียนมีพื้นฐานความรู้และบริบทครอบครัวที่แตกต่างกัน บางส่วนขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองโลก และไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้ นอกจากนี้ นักเรียนบางคนมีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ และยังขาดทักษะการทำงานเป็นกลุ่มและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในห้องเรียน

4) ด้านครูผู้สอน

ครูมีความตั้งใจในการจัดการเรียนรู้แต่ต้องรับผิดชอบภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอน เช่น งานบริหารและการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ที่หลากหลาย นอกจากนี้ ครูบางคนอาจยังขาดแนวทางหรือเครื่องมือที่ชัดเจนในการสอนแนวคิดพลเมืองโลกผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

5) ด้านสภาพแวดล้อม

โรงเรียนมีการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม แต่บางแห่งยังขาดงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน เช่น อุปกรณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองโลก ขณะที่บางโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านสถานที่ เช่น อยู่ติดถนน ทำให้เกิดเสียงรบกวนระหว่างเรียน

6) ด้านสื่อการสอน

มีการนำเทคโนโลยี เช่น เกม Kahoot หรือบอร์ดเกมมาใช้ แต่ยังไม่ได้แพร่หลายเท่าที่ควร โรงเรียนบางแห่งขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง ครูบางคนยังคงสอนโดยอาศัยหนังสือเรียนเป็นหลักโดยไม่มีสื่ออื่นมาประกอบ ทำให้การเรียนรู้ขาดความน่าสนใจ

7) การวัดและประเมินผล

ระบบการวัดผลยังคงเน้นข้อสอบปรนัยและอัตนัยเป็นหลัก ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนศักยภาพของนักเรียนได้อย่างแท้จริง การทดสอบส่วนใหญ่เน้นการจดจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้ในชีวิตจริง นักเรียนไม่มีโอกาสประเมินตนเองหรือรับข้อเสนอแนะจากเพื่อน ส่งผลให้ขาดกระบวนการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง

จากข้อมูลที่น่าเสนอข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปในภาพรวมได้ว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในด้านหลักสูตรและเนื้อหา พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดพลเมืองโลกได้ แต่ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนส่งผลให้ครูผู้สอนจำต้องพิจารณาเนื้อหาด้วยตนเอง ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและการจดบันทึก แม้จะมีการใช้สื่อการสอนรูปแบบต่าง ๆ ด้านผู้เรียน พบว่า พื้นฐานที่แตกต่างกันทางครอบครัวของนักเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมในชั้นเรียน รวมถึงภาวะทางการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน พบว่า ภาระงานที่ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบ ส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อีกทั้งยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการบูรณาการแนวคิดพลเมืองโลกเข้าสู่การเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม แต่บางแห่งยังขาดงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน ด้านสื่อการสอน พบว่า ครูมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในชั้นเรียนแต่ก็ยังคงขาดแคลนสื่อการสอน รวมถึงสื่อที่ดึงดูดความสนใจและเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตจริง ขณะที่ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ยังคงเน้นการทดสอบที่วัดผลจากการจดจำมากกว่า ส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง

2. ผลการพัฒนากิจการการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการพัฒนากิจการการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์นักเรียนและคุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ โดยสามารถแบ่งประเด็นออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รายละเอียด ดังนี้

ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

1) ความเป็นองค์กรวม

กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาสังคมในมิติที่กว้างขึ้น โดยเชื่อมโยงปัญหาสิ่งแวดล้อม (อุทกภัย, ฝุ่น PM 2.5) และสิทธิมนุษยชน (การละเมิดสิทธิเด็ก) กับชีวิตจริงของพวกเขา นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านเครื่องมือที่ส่งเสริมการคิดเชิงระบบ เช่น แผนผังความคิด (Mind Map), การสอนแบบJigsaw และการอภิปราย ซึ่งช่วยให้พวกเขาเห็นความเชื่อมโยงของปัญหาต่าง ๆ และสามารถวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหได้ดีขึ้น

2) ตามสภาพจริง

ประเด็นการเรียนรู้เป็นเรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ทำให้เข้าใจและปรับตัวต่อสถานการณ์ปัจจุบันได้ง่ายขึ้น เช่น อุทกภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำในท้องถิ่น, ปัญหาฝุ่น PM 2.5 จากการเผา, และการละเมิดสิทธิเด็กที่พบเห็นได้ในข่าวและชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา

3) ความสอดคล้องกับบริบท

สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น การใช้ แผนที่ความร้อน เพื่อวิเคราะห์ ปัญหาฝุ่น PM 2.5 หรือการศึกษากรณีละเมิดสิทธิเด็กจากประเทศต่าง ๆ นักเรียนสามารถเปรียบเทียบ สถานการณ์ของประเทศไทยกับบริบทของประเทศอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ กิจกรรมที่ให้พวกเขาออกแบบ "เมืองปลอดฝุ่นที่ยั่งยืน" แสดงให้เห็นว่าพวกเขาสามารถนำความรู้ไปพัฒนาแนวทางแก้ไข ปัญหา ในสังคมจริงได้

4) การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาคำตอบ และเสนอแนวทางแก้ไข เช่น ศึกษา สาเหตุของอุทกภัย ออกแบบนโยบายแก้ปัญห PM 2.5 และวิเคราะห์กรณีศึกษาสิทธิเด็ก อย่างไรก็ดีตาม บางกลุ่มอาจยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้แบบนี้ ครูต้องช่วยสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น ใช้คำถามกระตุ้นให้คิดในเชิงลึกและฝึกฝนการตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

5) กระบวนการเรียนรู้

นักเรียนได้รับโอกาสในการคิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น และทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา กิจกรรมกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะ พลเมืองโลก อย่างไรก็ดีตาม การเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหามาแบ่งปัน ประสบการณ์จริง อาจช่วยให้พวกเขาเข้าใจประเด็นเหล่านี้ได้ลึกซึ้งขึ้นและเห็นมุมมองที่หลากหลาย มากขึ้น

ประเด็นที่ 2 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ

1) การตระหนักในบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก ก่อนการเรียนรู้ นักเรียน ส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจต่อปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมี แนวโน้มที่จะติดตามข่าวสารมากขึ้นและตระหนักว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในการเป็นส่วนหนึ่ง ของการเปลี่ยนแปลง

2) การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม นักเรียนมีการเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ที่แตกต่างมากขึ้น พวกเขาพยายามเข้าใจและเคารพความแตกต่างของเพื่อน ๆ ซึ่งช่วยเสริมสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ที่สงบสุขและเอื้อต่อการอยู่ร่วมกัน

3) การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม เดิมทีบางคนมองว่าเรื่องนี้เป็นเรื่อง ไกลตัว แต่หลังจากกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนเริ่มเข้าใจว่าความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และพวกเขาสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความเสมอภาคในสังคมได้

4) การทำงานร่วมกับผู้อื่น นักเรียนที่เคยกังวลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นหรือ การทำงานกลุ่ม เริ่มมีความมั่นใจมากขึ้น พวกเขาสามารถร่วมมือกับเพื่อน ๆ ได้ดีขึ้น ลดความขัดแย้ง และสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ ผ่านการทำงานเป็นทีม

5) การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา นักเรียนได้เรียนรู้การควบคุมอารมณ์ รับฟังเหตุผล และใช้วิธีที่สงบในการแก้ปัญหามากขึ้น ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของพลเมืองโลกที่สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

นอกจากนี้ จากการผลการสัมภาษณ์คุณครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ และจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนรู้แบบเดิม สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่สามารถนักเรียนให้เป็นพลเมืองโลกที่มีจิตสำนึกและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมโลกได้อย่างสันติสุข

อภิปรายผล

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และการศึกษาการพัฒนากิจการการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยอภิปรายผลวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytics) โดยสรุปผลการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยพบว่า หลักสูตรและเนื้อหา โดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดพลเมืองโลกได้ แต่ไม่ได้รับรู้อย่างชัดเจนส่งผลให้ครูผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาเนื้อหาด้วยตนเอง ขณะที่กระบวนการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและการจดบันทึก ซึ่งสอดคล้องกับสซิล สิ้นสิงห์ (2565) กล่าวว่า ครูผู้สอนยังเน้น วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ซึ่งการสอนแบบบรรยายคือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการเตรียมเนื้อหาสาระ แล้วบรรยายคือ พูด บอก เล่า อธิบายเนื้อหาสาระหรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน (ทิตานา แหมมณี, 2561) แม้จะมีการใช้สื่อการสอนรูปแบบต่าง ๆ แต่การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนยังมีข้อจำกัดเนื่องจากภาระงานของครูและเวลาที่จำกัด ภาระงานที่ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบ ส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สอดคล้องกับ ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์ (2566) กล่าวว่า ครูไทยทำงานหนักมาก แต่สอนนักเรียนได้ไม่เต็มที่เพราะโดนแย่งเวลาไปโดยงานต่าง ๆ ที่ไม่ใช่งานสอน ซึ่งครูจำนวนมากมองว่างานและกิจกรรมเหล่านี้มักไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการสอน ทางด้านนักเรียน พบว่า มีนักเรียนบางกลุ่มขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง โดยปัญหาดังกล่าวว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับแรงจูงใจ (motivation) เด็กกลุ่มนี้มีโอกาสได้เรียน แต่เลือกไม่เรียนเพราะขาดแรงจูงใจไม่เห็นประโยชน์ อันที่จริงคำว่า “ไม่เห็นว่าเป็นประโยชน์อะไรแก่เขา” สามารถตีความได้หลายอย่างอาจเป็นไปได้ว่าลึกๆ แล้วเขามองเห็นตัวเองทำไม่ได้ดีเรื่องเรียน เมื่อไปเรียนแล้วผลออกมาไม่ดีเรียนไม่รู้เรื่อง ก็ไม่ไปดีกว่า (ถาวรณ ธนาเลิศสมบูรณ์, 2564) นอกจากนี้ การประเมินผลยังคงเน้นการทดสอบที่วัดผลจากการจดจำมากกว่า ส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง

2) ผลการศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยพบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีแนวทางการจัดการเรียนรู้จากศึกษาของประเทศฟินแลนด์ เป็นการนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ (อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2561) โดยองค์ประกอบที่ 1 ความเป็นองค์กรรวม นักเรียนได้เรียนรู้ปัญหาสังคมในมิติที่กว้างขึ้น โดยการเชื่อมโยงปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น อุทกภัยและฝุ่น PM 2.5 กับปัญหาสิทธิมนุษยชน เช่น การละเมิดสิทธิเด็ก ทำให้พวกเขาเห็นความเชื่อมโยงของปัญหาต่าง ๆ และสามารถวิเคราะห์แนวทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ. ขณะที่องค์ประกอบที่ 2 ตามสภาพจริง พบว่า การใช้หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจริงช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาในเชิงลึกมากขึ้น โดยใช้ข้อมูลจากสถานการณ์จริงที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรง ทำให้พวกเขาตระหนักถึงบทบาทในสังคมในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับวรานนท์ คลังสีดา วรณากุล (2565) ที่กล่าวว่า การหิบบวกประเด็นของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน มาเป็นสื่อกลางในการสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันทางธรรมชาติและอิสระของวิถีชีวิตในยุคดิจิทัล ส่งผลให้นักศึกษามีทักษะสูงขึ้น องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องกับบริบท กิจกรรมที่เชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทของนักเรียน เช่น การศึกษากรณีฝุ่น PM 2.5 หรือการละเมิดสิทธิเด็กจากหลายประเทศ ช่วยให้เห็นภาพเปรียบเทียบและสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาจริงในสังคมของพวกเขาเอง องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้เชิงแก้ปัญหาที่ให้นักเรียนมีโอกาสในการวิเคราะห์ปัญหาและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง แม้ว่าบางกลุ่มนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับกระบวนการนี้ ซึ่งครูต้องเข้าไปสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดลึกและการตั้งคำถาม สุดท้ายในองค์ประกอบที่ 5 กระบวนการเรียนรู้สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี โดยการทำงานเป็นกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยให้นักเรียนได้แสดงออกและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับพงศธร มหาวิจิตร (2564) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสรรคนิยมแนวพหุวิทยาการ อาศัยปรากฏการณ์ในชีวิตจริง มาเป็นแกนของบทเรียน และใช้กระบวนการสืบสอบโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นเครื่องมือ และต้องเชื่อมั่นว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้เองได้จากการมีประสบการณ์ ผู้เรียนได้ลงมือ

ผลจากการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาสังคม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาจริงในชีวิตประจำวัน ดังปรากฏในข้อมูลการสัมภาษณ์และการสะท้อนผลการเรียนรู้โดยนักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ที่ผู้เรียนนั้นสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ โดยนำประสบการณ์หรือสิ่งที่ได้พบเห็นมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่ ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติ จนก่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรมีการศึกษาบริบทของพื้นที่และปรากฏการณ์ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ก่อนจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ควรมีการวางแผนและการกำหนดเวลา และคัดเลือกปรากฏการณ์ที่สามารถเชื่อมโยงทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้สามารถปรับกิจกรรมให้สอดคล้องและบูรณาการให้เข้ากับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้ศึกษาควรศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่และมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน และนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ไปปรับใช้หรือบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อขยายขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียนให้กว้างยิ่งขึ้น

2. ผู้ศึกษาควรศึกษาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สำหรับนักเรียนหรือนักศึกษาระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาถึงแนวทางที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย

3. ผู้ศึกษาควรศึกษาในขอบเขตพื้นที่ที่กว้างขึ้นเพื่อที่จะสามารถพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานให้มีประสิทธิภาพ และสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กชกร แฝงเมืองคุก (2564). ผลการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- กรุณา มธูลาภรังสรรค์. (2563). ปัจจัยและเงื่อนไขความขัดแย้งในสังคมไทย. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 12 (1), 120-130
- กิตติศักดิ์ วันงาม. (2563). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)
- กุลิสรา จิตรชญาณิน. (2562). การจัดการเรียนรู้. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลล บัวศรี (2565). รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร) <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5060>
- จักรกฤษ ณ นคร. (2554). ความรู้เบื้องต้นทางกฎหมายของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ม.ป.ท.)
- จิรายุส ทองเดชะ¹, งามลัมย์ ผิวเหลือง² (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารวิจัย มช. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา), 8 (1), 116 - 126
- ชไมพร ไกลสิทธิ์. (2566). การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก. วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม. 10(1), 185 – 195
- ญาณครณ์ วิจิตรธาดารัตน์. (2562). การศึกษาปัญหาความขัดแย้ง และการจัดการปัญหาความขัดแย้งของผู้ประกอบการวิชาชีพทางการแพทย์ในบริบทของห้องปฏิบัติการทางการแพทย์. (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล)
<https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/3319>
- ฐากร สิทธิโชค. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษายุคใหม่. (ม.ป.ท.)
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2546). การพัฒนามาตรสำนักสากลตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 16 (2), 311-334
- ณัฐพร ศรีทอง. (19 พฤษภาคม 2566). เกาะติดทิศทางเศรษฐกิจโลกแบ่งขั้ว (Decoupling) ความท้าทายที่มาพร้อมกับโอกาสสำหรับประเทศไทย. ธนาคารกรุงไทย. สืบค้นจาก https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResourcesDownload_1941Research_Note_19_05_66.pdf

- นิชาภัทร บุ่งทอง. (14 มิถุนายน 2567). ดัชนีสันติภาพโลก 2024 ชี โลกขัดแย้งมากที่สุดนับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2. The Standard. <https://thestandard.co/global-peace-index-2024/>
- ดำรง ฐานดี. (2543). สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 17). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นุกุลธรรม (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน : การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความเป็นจริง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 251-263 สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU>
- ทศนา แหมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 22). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นงลักษณ์ มโนวไลยเลา¹, อรพรรณ บุตรกตัญญู², พงศธร มหาวิจิตร³. (2564). ทำไมต้องเป็นการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. ใน ทรงชัย อักษรคิด (บ.ก.), การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. (น. 15-24). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นันทนา ชมชื่น. (2563). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- นุชรี บัวโค. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และเหมือนขวัญ เรณูมาศ (2560) สันติวิธี : การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560)
- ปรีดี ประทุมสุรธรรม. 2019. การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก : การเรียนรู้แบบบูรณาการสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารบริหารและนวัตกรรมการศึกษา, 2 (1), 90-103
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education). บริษัท นามมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด
- ปาจริย์ รัตนานุสนธิ. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). (1 พฤศจิกายน 2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง หน้า 123
- พงศธร มหาวิจิตร. (2564). ทำความรู้จักกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. ใน ทรงชัย อักษรคิด (บ.ก.), การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. (น. 7-14). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พระครูโฆสิตวัณณานุกุล¹, พระมหาชุตีภัก อภินนโท², อัครเดช พรหมกัลป์³, รัตติยา เหนืออำนาจ⁴, สุภาวดี คงอินทร์⁵, และวันพระ สืบสกุลจินดา⁵. (2563). รายงานวิจัย เรื่อง สันติภาพไร้รอยต่อ : การพัฒนากระบวนการทัศน์และความเข้าใจทางพุทธวัฒนธรรมกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2547). ศาสนากับสันติภาพ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แปดสิบเจ็ด 2545 จำกัด

พระมหาภุชณะ ตรุโณ. (19 ธันวาคม 2551). พระพุทธศาสนากับการสร้างสันติภาพโลก.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สืบค้นจาก

<https://www.mcu.ac.th/article/detail/14299>

พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปณโณ¹, พระมหาสุรชัย ขยาภิวัตโน², พระมหาวิริยธัมม์ วรินโท³, พระมหาสุภวัฒน์ ฐานวุฑโฒ⁴ และ แม่ชีกุลภรณ์ แก้ววิลัย⁵ (2561). อหิงสธรรมกับการสร้างสันติภาพตามแนวทางพระพุทธศาสนา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 6 (1) 381-392 สืบค้นจาก <https://raikhing.mcu.ac.th/rbAcademic/FILES/02.อหิงสธรรมกับการสร้างสันติภาพตามแนวทางพระพุทธศาสนา.pdf>.

พระเมธีวัชรบัณฑิต (हररषषष ढढढढढ). (ม.ป.ป.). สันติศึกษา คือ. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย : หลักสูตรสันติศึกษาและสันติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย.

<https://www.peace.mcu.ac.th/ps>

พัชร ศิลารัตน์¹, พระมหาประภาส แก้วเกตุพงษ์², ประเวศ วะทาแก้ว³. (2560). แนวทางสร้างสันติสุขในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วารสารปรัชญาปริทรรศน์. 22 (2), 99 – 111

พัทธธิดา นาคอุไรรัตน์, (2558) การสอนเรื่องความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ในระดับประถมและ/หรือมัธยม <https://peaceresourcecollaborative.org/wp-content/uploads/2020/01/การสอนเรื่องความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี.pdf>

พิพัฒน์พงษ์ ดำมาก (2564). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). [http://ir-](http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1723)

[thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1723](http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1723)

พิมพ์ผกา ศิริหล้า. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานผลงานแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดเชิงประยุกต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

แพรวพรรณ ศิริเลิศ. (1 พฤษภาคม 2024). รายงานวิกฤตการณ์อาหารโลกปี 2567 เผยโลกเผชิญกับ ‘ความไม่มั่นคงทางอาหาร’ เหตุจากความขัดแย้ง – สภาพอากาศสุดขั้ว – เศรษฐกิจแย่. SDG MOVE. <https://www.sdgmovement.com/2024/05/01/global-report-on-food-crises-2024/>

ไพศาล วงศ์วรวิสิทธิ์. (2533) สร้างสันติด้วยมือเรา. กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม

- ถาวรธน ธนาเลิศสมบูรณ์ (23 กรกฎาคม 2564). อะไรทำให้เด็กไทยกลายเป็น NEETs? : แก้ปัญหาคนนอกตลาดแรงงานและการศึกษา กับ รัตติยา ภูละออ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (EEF). <https://www.eef.or.th/ruttiya-neets-interview/>
- มุกิตา ย่องไทยสง (2566). การพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/2736>
- วรานนท์ คลังสีดา วรนากุล (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะพลเมืองดิจิทัลในรายวิชาชีวิตกับสังคมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) . (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยนเรศวร). <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5844>
- วลัย อารุณี (2530). บทนำ. ใน วลัย อารุณี (บ.ก.), สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง: รวมบทความคัดสรร จากการประชุมวิชาการ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ต้นศิริ.(2530). แนวทางไปสู่สันติภาพและสันติศึกษา. ใน วลัย อารุณี (บ.ก.), สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง: รวมบทความคัดสรร จากการประชุมวิชาการ (น. 221-229). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาพรรณ พินลา. (ม.ป.ป.). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ. <https://so05.tcithaijo.org/index.php/parichartjournal/article/download/83398/66345/202184>
- ศราวุฒิ สุกายอง. (2555). การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายทางสังคม เรื่องความเป็นพลเมืองโลกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)
- ศิริประภา ขวณะญาณ, (27 ธันวาคม 2562). สื่อสังคมออนไลน์...ขัดแย้ง คิดต่าง ให้สร้างสรรค์. Research Cafe'. <http://researchcafe.tsri.or.th/social-media-think-differently/>
- ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์, (14 ธ.ค. 2566). นโยบายลดภาระงานครู (บางส่วน) ไม่พอคืนครูสู่ห้องเรียน. Thai PBS Policy Watch. <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/education-2>
- สถาบันพระปกเกล้า. (2553). การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13 ประจำปี 2555 คุณภาพสังคมกับคุณภาพประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท ส เจริญ การพิมพ์ จำกัด
- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13 ประจำปี 2554 คุณภาพสังคมกับคุณภาพประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท ส เจริญ การพิมพ์ จำกัด.
- สถาบันพระปกเกล้า. (ม.ป.ป.). การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี. Wiki KPI. <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, (6 ธันวาคม 2566). การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA. PISA THAILAND. <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- สังวาล เสริมแก้ว¹, ธาณี สุวรรณประทีป², พระเมธาวิญญู³. (2563). จริยธรรมของการอยู่ร่วมกันในสังคม. วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์ 3(1), 103-118

- สำนักงานกิจการยุติธรรม (ม.ป.ป.). รายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 16 ประจำปี 2566. (ม.ป.ท.)
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (ม.ป.ป.). Digital anthropology. *Research Cafe*. <https://researchcafe.tsri.or.th/digital-anthropology/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2561). รายงานการวิจัยแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) : ประสบการณ์นานาชาติ. พรักหวานกราฟฟิค จำกัด
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ 2560. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2565. พลโลกศึกษา: หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์การเรียนรู้. ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561 – 2580 (ฉบับย่อ) https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2565). พลโลกศึกษา: หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์การเรียนรู้. ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- สุชาติ เศรษฐมาลินี (15 พฤษภาคม 2557). การสร้างสันติภาพและวันดีวิถีในวิถีอิสลาม. ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. <https://deepsouthwatch.org/th/node/5702>
- สุชานันท์ วรพัฒนานนท์ (2565). การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- สุดารัตน์ ตันติวิวัฒน์. (2567). การจัดการความขัดแย้ง: มุมมองพฤติกรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งโรจน์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ภาพพิมพ์
- หัสวนัส เพ็งสันเทียะ (2563). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. (ปริ ญญา นิพนธ์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1306>
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2564). การประเมินเพื่อการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. ใน ทรงชัย อักษรคิด (บ.ก.), การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. (น. 34-55). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. 7 ตุลาคม 2559. รากเหง้าของความขัดแย้งในโลกปัจจุบัน. กรุงเทพธุรกิจ. <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/639148>

- เอื้อน เล่งเจริญ. (ม.ป.ป.). *ศาสนากับสันติภาพ. มุขนิธิสหพันธ์สากลเพื่อสันติภาพ (UPF Thailand)*.
https://upf.or.th/2010/index.php?option=com_content&view=article&id=152/%3Areligion-and-peace&catid=49%3AAmbassador-for-peace&Itemid=37
- Cofact Thailand. (n.d.). มอง ‘AI’ ในมุม ‘คริสตศาสนา’: สิ่งสำคัญกว่าเครื่องมือคือ ‘มโนธรรม’ ของมนุษย์. <https://blog.cofact.org/670213-2/https://blog.cofact.org/670213-2/>
- Daehler, K. & Folsom, J. (2016). *Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning*. Retrieved from: <http://www.WestEd.org/mss>.
- Helen Davidson. (21 October 2018). *Climate change is exacerbating world conflicts, says Red Cross president*. The guardian.
<https://www.theguardian.com/world/2018/oct/21/climate-change-is-exacerbating-world-conflicts-says-red-cross-president>
- Khoirotul Islakhiyah¹, Sutopo Sutopo², Lia Yulitati³. (2017). *Scientific Explanation of Light through Phenomenon-based Learning on Junior High School Student*. Advances in Social Science, Education and Humanities Research. 218 (ICoMSE 2017), 173-185.
- Noah shaw (2021, July 8). *The 12 Keys to Being a Peaceful Person*. Pollack Peacebuilding Systems. <https://pollackpeacebuilding.com/blog/keys-to-being-a-peaceful-person/>
- Oxfam. (2015). *Education for global citizenship: A guide for schools*.
<https://www.oxfam.org.uk/education/resources>
- Oxfam. (2015). *Global Citizenship in the classroom: A guide for teachers*.
- SDG Move. (n.d.). *Introduction to SDGs*. <https://www.sdgmovement.com/intro-to-sdgs/>
- Silander P. (2015). *Phenomenon-based learning*. Phenomenal Education.
<http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>
- Silander P. (2015a). *Rubric for Phenomenon-based learning*. Phenomenal Education.
<http://www.phenomenaleducation.info>
- Talor O’Conner (2020, May 1). *The 6 Fundamental Characteristics of a Peacebuilder*. Everyday Peacebuilding. <https://everydaypeacebuilding.com/the-6-fundamental-characteristics-of-a-peacebuilder/>
- Unesco (n.d.). *What you need to know about global citizenship education*.
<https://www.unesco.org/en/global-citizenship-peace-education/need-know>
- Ingebritsen C (2007). *Global citizen task force report*. University of Wisconsin.
https://greatu.wisc.edu/theme-teams/documents/globalcitizentaskforce_report.pdf

- Kampol Vongsatan¹, Charin Mangkhang², Jarunee Dipyamandala³. (2020). *Social Studies and the Development of Global Citizen in Educational System*. Humanities, Arts and Social Sciences Studiess. 20 (1), 138-162
- Kangas, M., & Rasi, P. (2021). Phenomenon-based learning of multiliteracy in a Finnish upper secondary school. *Media Practice and Education*, 22 (4), 342–359. <https://doi.org/10.1080/25741136.2021.1977769>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับครูผู้สอน เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนักเรียน เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

3. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนักเรียน เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

4. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับครูผู้ร่วมสังเกตการณ์ เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับครูผู้สอน
เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกัน
อย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งปัจจุบัน.....โรงเรียน.....

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. ด้านหลักสูตรและเนื้อหา

คำถาม: หลักสูตรและเนื้อหาที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

2. ด้านการจัดการเรียนรู้

คำถาม: ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. ด้านผู้เรียน

คำถาม: นักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ด้านครูผู้สอน

คำถาม: การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในปัจจุบัน มีการส่งเสริมนักเรียนเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขอย่างไร มีอุปสรรคหรือปัญหาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้

คำถาม: สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียน ภายในโรงเรียน หรือ รอบ ๆ โรงเรียน ช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

6. ด้านสื่อการเรียนรู้

คำถาม: สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

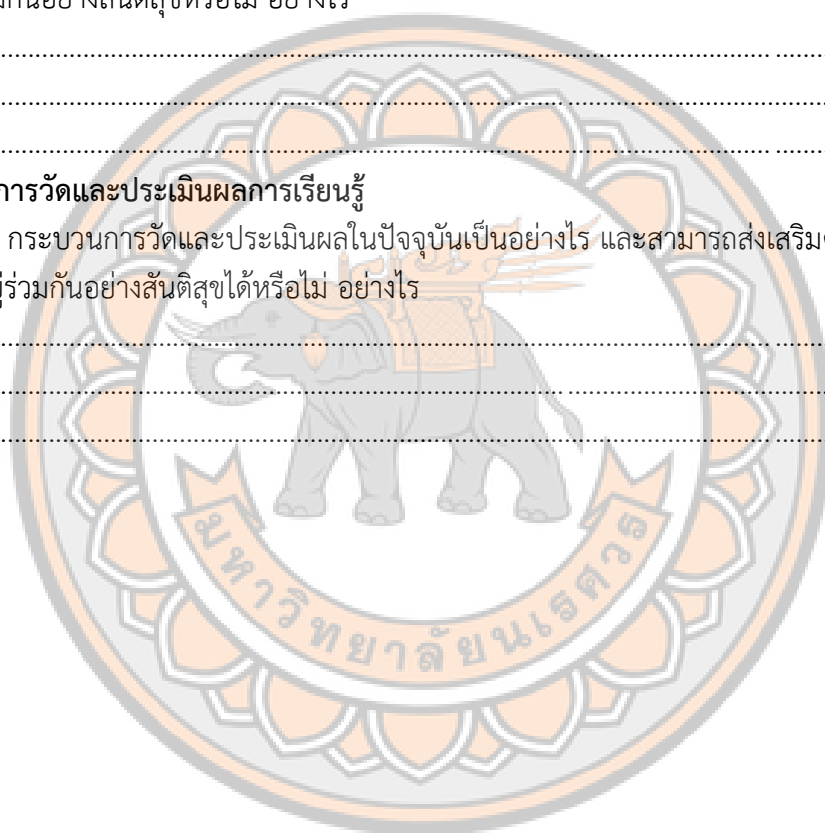
7. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คำถาม: กระบวนการวัดและประเมินผลในปัจจุบันเป็นอย่างไร และสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนักเรียน
เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกัน
อย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งปัจจุบัน.....โรงเรียน.....

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. ด้านหลักสูตรและเนื้อหา

คำถาม: นักเรียนคิดว่าเนื้อหาที่เรียนอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร และมีการกล่าวถึงความเป็นพลเมืองโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ด้านการจัดการเรียนรู้

คำถาม: วิธีการสอนหรือกิจกรรมในห้องเรียนเป็นอย่างไร และทำให้เข้าใจถึงความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. ด้านผู้เรียน

คำถาม: นักเรียนได้มีโอกาสออกแบบหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของคุณครูอย่างไร และเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ด้านครูผู้สอน

คำถาม: นักเรียนคิดว่าครูผู้สอนมีลักษณะอย่างไร และควรมีลักษณะอย่างไรที่ทำให้เกิดนักเรียนได้มีความรู้สึกเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับผู้เรียน

.....

.....

.....

5. ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้

คำถาม: นักเรียนคิดว่าสภาพแวดล้อมในการเรียน ณ ตอนนี้เป็นอย่างไร ทั้งในห้องเรียน ภายในโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน และมีผลต่อการเรียนรู้เรื่องความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. ด้านสื่อการเรียนรู้

คำถาม: นักเรียนคิดว่าสื่อการเรียนรู้ ณ ปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร สื่อที่มีอยู่ ณ ตอนนี้อย่างพอหรือไม่ และสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของนักเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

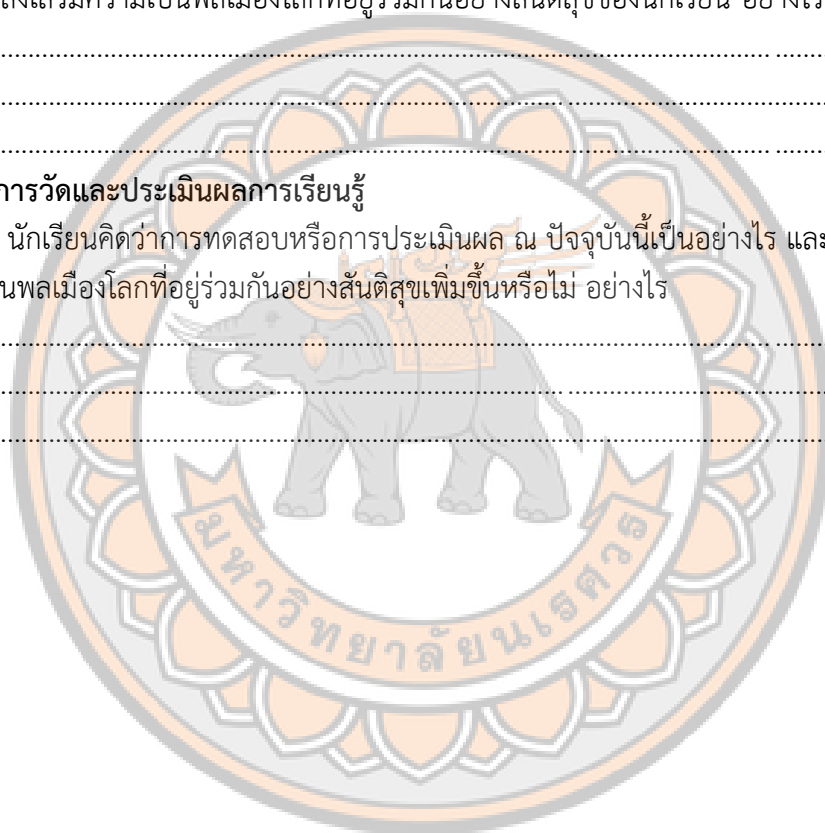
7. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คำถาม: นักเรียนคิดว่าการทดสอบหรือการประเมินผล ณ ปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร และทำให้นักเรียนมี ความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนักเรียน

เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก
ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งปัจจุบัน.....โรงเรียน.....

ตอนที่ 2 แนวคำถามการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นองค์รวม

คำถาม: นักเรียนคิดว่ากิจกรรมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร ทำให้เข้าใจเรื่องต่าง ๆ อย่าง
ครอบคลุมและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 2 ตามสภาพจริง

คำถาม: ปรากฏการณ์ที่ทำมาใช้ในการเรียนรู้ มีสอดคล้องกับสถานการณ์หรือบริบทของสังคมที่อาศัย
อยู่ในปัจจุบัน อย่างไร และทำให้มีความสนใจและมีความเข้าใจในการเรียนรู้เรื่องความเป็นพลเมือง
โลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องกับบริบท

คำถาม: นักเรียนคิดว่าปรากฏการณ์ที่ทำมาใช้ในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ของนักเรียนหรือที่
เกิดขึ้นจริงในสังคม ช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

คำถาม: ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้มีโอกาสแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือมีความพยายามใน
การค้นหาคำตอบ (สร้างความรู้) ด้วยตนเอง อย่างไร

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการเรียนรู้

คำถามข้อ 1 : นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนผ่าน
ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

.....

.....

.....

คำถามข้อ 2 : หลังจากการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกหรือมีความ
เป็นพลเมืองโลกเพิ่มขึ้น อย่างไร

.....

.....

.....

คำถามข้อ 3 : หลังจากการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้สึกต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม
ว่าสามารถเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แนวคำถามการสัมภาษณ์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ส่วนที่ 1 : คำถามนำเข้าสู่การสัมภาษณ์

คำถาม : ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ นักเรียนมีความเข้าใจหรือรู้จักเกี่ยวกับ “พลเมือง
โลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข”หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 : คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ
คุณลักษณะที่ 1 การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมโลก

คำถาม : ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนเคยติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสังคมและ
สิ่งแวดล้อมหรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

คำถาม : หลังจากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีแนวโน้มที่จะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาท้องถิ่น
และปัญหาระดับโลกเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ มีตัวอย่างการติดตามข่าวสารอะไรที่นักเรียนสนใจเป็นพิเศษ

.....

.....

.....

คำถาม : นักเรียนคิดว่าความรู้ที่ได้จากกิจกรรมนี้มีผลต่อการตัดสินใจและการกระทำของนักเรียนในชีวิตประจำวันอย่างไร

.....

.....

.....

คุณลักษณะที่ 2 การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

คำถาม : ก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเองหรือไม่ เช่น เรื่องวัฒนธรรม ความเชื่อ เพศสภาพ

.....

.....

.....

คำถาม : หลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเองเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ เช่น เรื่องวัฒนธรรม ความเชื่อ เพศสภาพ

.....

.....

.....

คำถาม : กิจกรรมใดจากการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจหรือเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น

.....

.....

.....

คุณลักษณะที่ 3 การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรม

คำถาม : ก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเคยนึกถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนหรือความยุติธรรมในสังคมหรือไม่ นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประเด็นเหล่านี้อย่างไร

.....

.....

.....

คำถาม : หลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนคิดว่าความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับสิทธิและความยุติธรรมเปลี่ยนไปหรือไม่ อย่างไร ลองยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

คำถาม : หากนักเรียนพบเห็นความไม่ยุติธรรมในสังคม นักเรียนคิดว่านักเรียนจะมีแนวทางในการแสดงออกหรือช่วยเหลืออย่างไร

.....

.....

.....

คุณลักษณะที่ 4 การทำงานร่วมกับผู้อื่น

คำถาม : ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อต้องทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีความคิดต่างจากตนเอง

.....

.....

.....

คำถาม : หลังจากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ นักเรียนรู้สึกว่าตัวเองมีสามารถทำงานเป็นทีมเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ ลองยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

คำถาม : กิจกรรมใดที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการร่วมมือกับผู้อื่นมากที่สุด

.....

.....

.....

คุณลักษณะที่ 5 การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา

คำถาม : ก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเคยใช้วิธีการใดในการจัดการกับความขัดแย้ง

.....

.....

.....

คำถาม : หลังจากการจัดการเรียนรู้ นักเรียนคิดว่าการแก้ไขปัญหความขัดแย้งของนักเรียนเปลี่ยนไปหรือไม่ ลองยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

คำถาม : นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์ที่นักเรียนใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหได้หรือไม่

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3: คำถามส่งท้าย

คำถาม : นักเรียนคิดว่าความรู้และทักษะที่ได้รับจากการเรียนรู้นี้จะส่งผลต่อการใช้ชีวิตของนักเรียนในอนาคตอย่างไร

.....

.....

.....

คำถาม : ถ้านักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางให้โรงเรียนหรือชุมชนในการส่งเสริมพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นักเรียนจะแนะนำอะไร

.....

.....

.....

คำถาม : หลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อ “ความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข”

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับครูผู้ร่วมสังเกตการณ์
เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก
ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
พื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งปัจจุบัน.....โรงเรียน.....

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์

องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นองค์รวม

คำถาม: กิจกรรมที่จัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร ทำให้เข้าใจเรื่องต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 2 ตามสภาพจริง

คำถาม: ปรากฏการณ์ที่ทำมาใช้ในการเรียนรู้ มีสอดคล้องกับสถานการณ์หรือบริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน อย่างไร และผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้เรื่องความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องกับบริบท

คำถาม: ปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับพื้นที่ของนักเรียนหรือที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

คำถาม: การจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสนักเรียนได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือมีความพยายามในการค้นหาคำตอบ (สร้างความรู้) ด้วยตนเองหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการเรียนรู้

คำถามข้อ 1 : มีความรู้สึกอย่างไรต่อกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนผ่านปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

.....

.....

.....

คำถามข้อ 2 : หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีส่วนช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้เพิ่มขึ้น อย่างไร

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือจัดเก็บข้อมูลการค้นคว้าอิสระ

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๐๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าเสาพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นายณัฐทรศน์ กันไชยศักดิ์ รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๔๙๖ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหบัณฑิต โดยมี ดร.ปริญญา สร้อยทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นายณัฐทรศน์ กันไชยศักดิ์

โทร. ๐๙-๘๗๔๗-๕๒๔๙

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๐๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นายณัฐพรศน์ กันไชยลัก รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๔๙๖ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต โดยมี ดร.ปริญญา สร้อยทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นายณัฐพรศน์ กันไชยลัก

โทร. ๐๙-๘๗๔๗-๕๒๔๙

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๐๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยยาวพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นายณัฐพรศรี กันไชยลัก รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๔๙๖ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหบัณฑิต โดยมี ดร.ปริญญา สร้อยทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นายณัฐพรศรี กันไชยลัก

โทร. ๐๙-๘๗๔๗-๕๒๔๙

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๐๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นายณัฐทรศน์ กันไชยลัก รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๔๙๖ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต โดยมี ดร.ปริญญา สร้อยทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นายณัฐทรศน์ กันไชยลัก

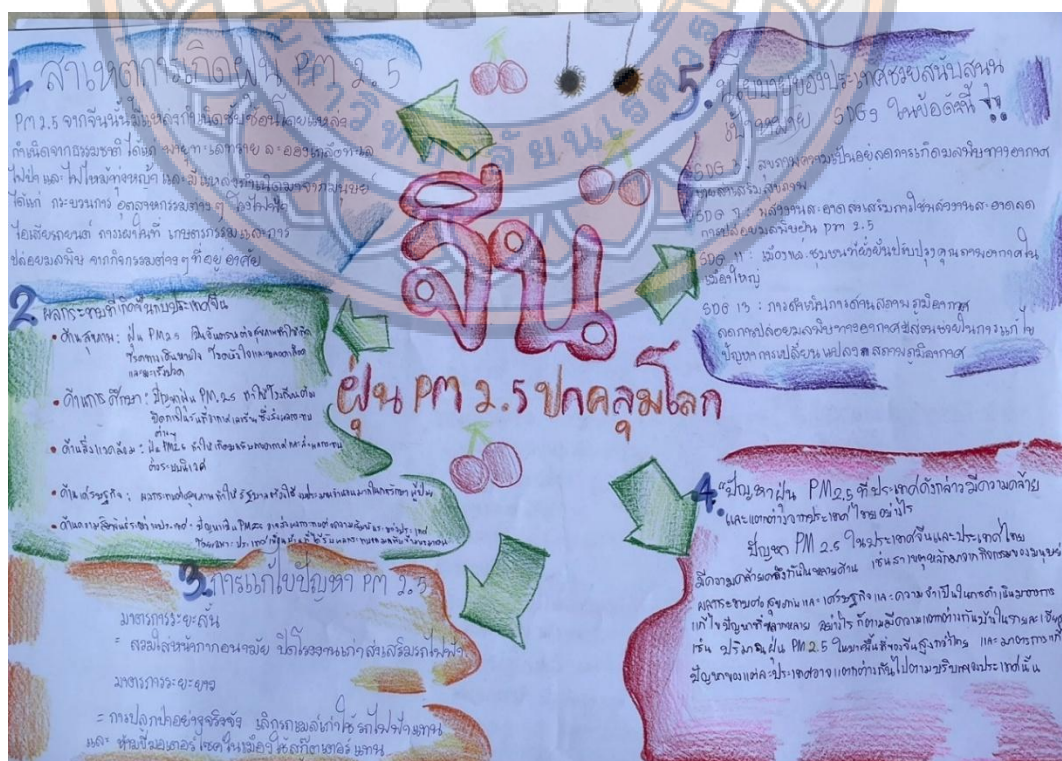
โทร. ๐๙-๘๗๔๗-๕๒๔๙

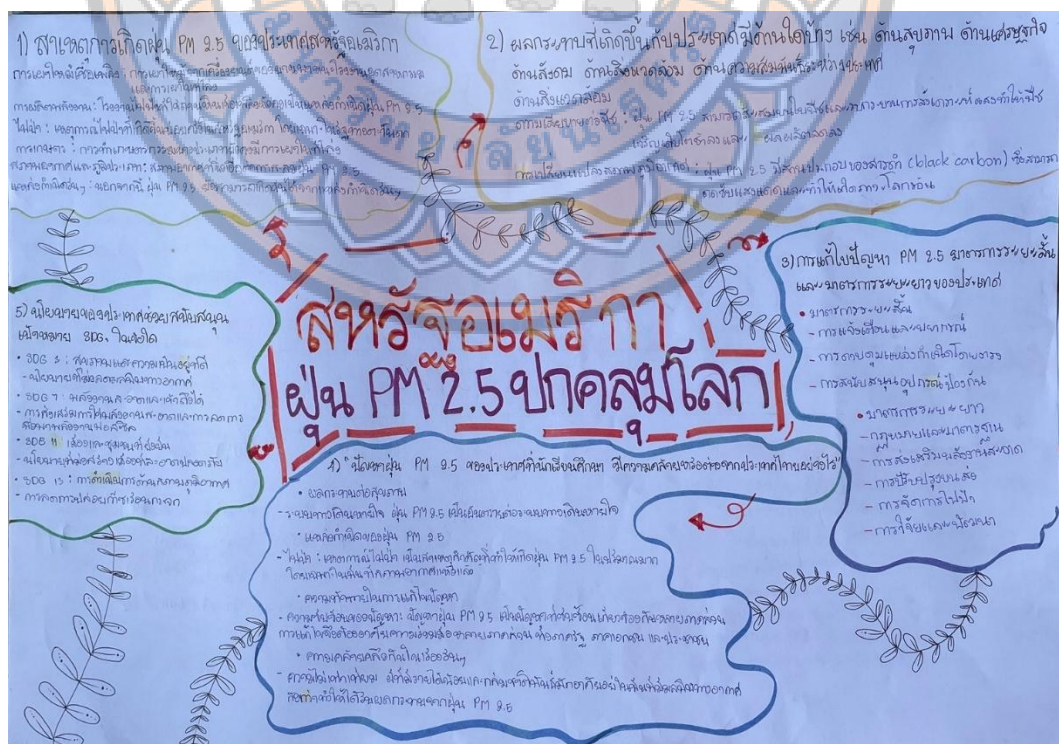
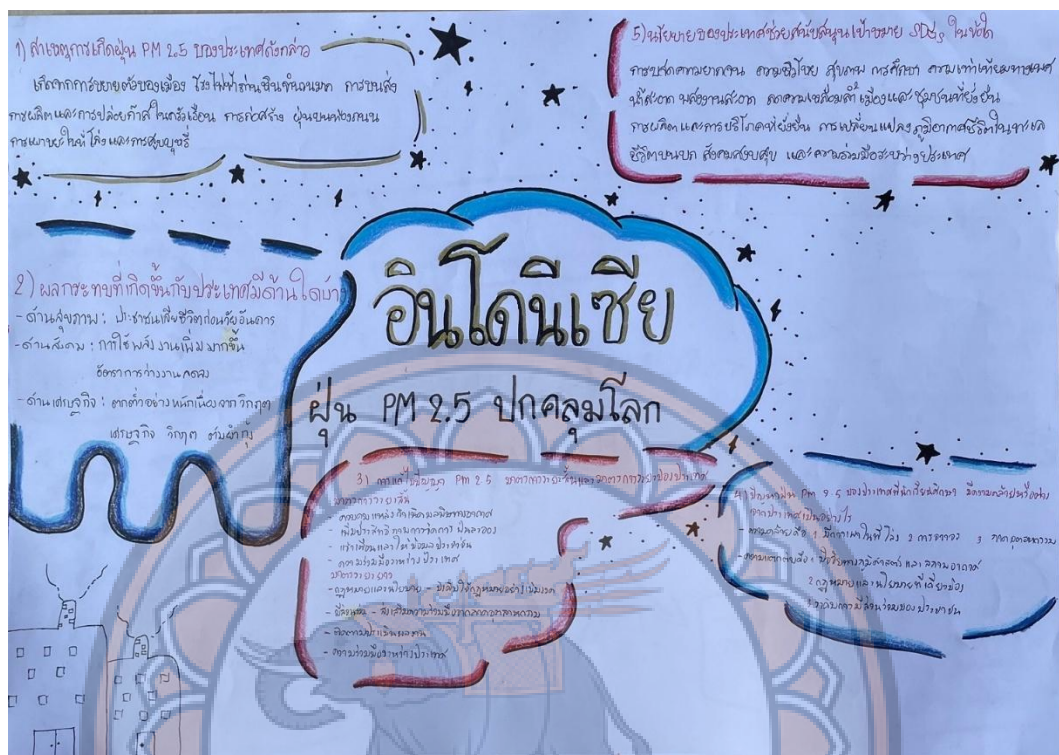
ภาคผนวก ค ตัวอย่างผลงานและร่องรอยการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. ตัวอย่างผลงานนักเรียนจากการศึกษากรณี “ฝุ่น PM 2.5 ปกคลุมโลก”
2. ตัวอย่างผลงานนักเรียนจากการศึกษากรณี “ฝุ่น PM 2.5 ประเทศไทย”
3. ตัวอย่างผลงานนักเรียนจากใบงานเรื่อง “เมืองสุขดีจริง” ในกิจกรรมที่ 2
4. ตัวอย่างผลงานนักเรียนการจัดทำวิทัศน์ (คลิปสั้น) เกี่ยวกับฝุ่น PM 2.5
5. ตัวอย่างผลงานนักเรียนจากการศึกษากรณี “การละเมิดสิทธิเด็ก”

1. ตัวอย่างผลงานนักเรียนจากการศึกษากรณี “ฝุ่น PM 2.5 ปกคลุมโลก”

2. ตัวอย่างผลงานนักเรียนจากการศึกษากรณี “ฝุ่น PM 2.5 ประเทศไทย”

1) สาเหตุของการเกิดฝุ่น PM2.5

สาเหตุการเกิดฝุ่น PM 2.5 ในประเทศไทยมีหลายประการ ได้แก่

- การเผาในที่โล่ง: การเผาเศษวัสดุทางการเกษตร เช่น ถังข้าว ในอ้อย และการเผาป่า เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดฝุ่น PM 2.5 โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง
- การจราจร: รถยนต์เป็นแหล่งกำเนิดฝุ่น PM 2.5 ที่สำคัญ โดยเฉพาะรถยนต์ดีเซลรุ่นเก่าที่ปล่อยไอเสียมากกว่ารถยนต์รุ่นใหม่ นอกจากนี้ การจราจรที่ติดขัดยังทำให้เกิดฝุ่นละอองจากการสึกหรอของยางรถยนต์และผ้าเบรก
- ภาคอุตสาหกรรม: โรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งปล่อยฝุ่น PM 2.5 และมลพิษทางอากาศอื่นๆ ออกมาสู่บรรยากาศ
- แหล่งกำเนิดอื่นๆ: ฝุ่น PM 2.5 ยังสามารถเกิดจากแหล่งกำเนิดอื่นๆ เช่น การก่อสร้าง การขนส่งวัสดุ และฝุ่นละอองจากธรรมชาติ

ปัญหาฝุ่น PM2.5

3) บทบาทของประชาชนและภาครัฐในการแก้ปัญหา

ประชาชน:

- ติดตัวสวมหน้ากากและข้อมูลเกี่ยวกับฝุ่น PM 2.5
- ป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 โดยการสวมหน้ากาก N95 และหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้งในช่วงที่มีฝุ่น PM 2.5 สูง
- ลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงส่วนตัวและหันมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะ
- ไม่เผาในที่โล่งและสนับสนุนการกำจัดขยะอย่างถูกต้อง
- ร่วมมือในการตรวจสอบและแจ้งเบาะแสการเผาในที่โล่ง

ภาครัฐ:

- บังคับใช้กฎหมายและมาตรการต่างๆ อย่างเคร่งครัด
- สนับสนุนและส่งเสริมการกำกับดูแลแบบปล่อยการเผา
- พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้มีประสิทธิภาพและเข้าถึงง่าย
- ควบคุมและตรวจสอบการปล่อยมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมอย่างเข้มงวด
- สร้างความตระหนักและให้ข้อมูลที่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

4) อุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การแก้ปัญหา

- การบังคับใช้กฎหมาย: การบังคับใช้กฎหมายและมาตรการต่างๆ ยังไม่เข้มงวดเท่าที่ควร
- การขาดความตระหนัก: ประชาชนบางส่วนยังขาดความตระหนักเกี่ยวกับอันตรายของฝุ่น PM 2.5 และวิธีป้องกันตนเอง
- ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ: การลดการเผาในที่โล่งและควบคุมมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของบางกลุ่ม
- ปัญหาหมอกควันข้ามแดน: ฝุ่น PM 2.5 ส่วนหนึ่งมาจากการเผาเพื่อนบ้าน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหา

5) มาตรการแก้ปัญหา PM 2.5 ของต่างประเทศที่สามารถนำมาปรับใช้

- * ประเทศจีน: มีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศที่เข้มงวด มีการลงทุนในเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด และมีการจำกัดการใช้รถยนต์ในบางพื้นที่
- * ประเทศเกาหลีใต้: มีการติดตั้งระบบตรวจวัดฝุ่น PM 2.5 ที่ประเทศมีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบอย่างรวดเร็ว และมีการดำเนินมาตรการลดฝุ่น PM 2.5 ในช่วงฤดูที่มีฝุ่น PM 2.5 สูง
- * ประเทศญี่ปุ่น: มีการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด มีการปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะ และมีการปลูกป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว

มาตรการเหล่านี้สามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้ โดยอาจต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

จัดทำโดย

นาย ชญานนท์ แก้วเม้น เลขที่ 3
 นาย พันวิมล ก้องสินแก้ว เลขที่ 6
 นางสาว บุญจรัสร์น ขามขำ เลขที่ 16
 นางสาว พรณกัศร์ บุญคำ เลขที่ 23

ประเทศไทยฝุ่น PM2.5 ปกคลุม

สาเหตุการเกิดฝุ่น PM2.5

มีแหล่งกำเนิดในกรุงเทพมหานคร เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง และภาคใต้ เช่น จังหวัดสงขลา และสุราษฎร์ธานี

โดยส่วนใหญ่แล้ว ฝุ่นมาจากกิจกรรมที่ประเทศเพื่อนบ้านเผาไหม้ต่างๆ การจราจร และการเผาชีวมวล

มาตรการรับมือฝุ่น PM2.5 สอดคล้องกับ SDG

มีการบังคับใช้กฎหมาย N95 ที่สามารถกรองฝุ่น PM 2.5 เป็นอุปกรณ์ป้องกัน หรือแม้แต่เครื่องฟอกอากาศ เพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเองได้

สอดคล้องกับ SDG ด้านข้อดี

1. SDG3 สุขภาพและความปลอดภัยที่ดี
2. SDG7 พลังงานสะอาดที่เข้าถึงได้
3. SDG9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน
4. SDG11 เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน
5. SDG13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประชาชนและภาครัฐ มีบทบาทอย่างไรในการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและประชาชน ภาครัฐมีหน้าที่ออกนโยบาย ควบคุมมลพิษ และให้ความรู้ ส่วนประชาชนสามารถช่วยลดการปล่อยมลพิษโดยเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น ลดการใช้รถ ลดการเผา และปลูกต้นไม้ หากทุกฝ่ายร่วมมือกัน ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ก็จะลดลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 ของต่างประเทศ ที่นำมาใช้ไทย

1. ควบคุมการจราจร และจำกัดความเร็วรถ
2. ควบคุมโรงงานและอาคารสูงปล่อย เช่น Euro 5, Euro 6 (สหรัฐอเมริกา, ยุโรป)
3. จัดการการเผาไหม้ทางการเกษตร เช่น ชีวมวล เครื่องจักรทางการเกษตร (อินเดีย, เกาหลีใต้)
4. ติดตามคุณภาพอากาศ เช่น สถานีตรวจวัดและแอปพลิเคชัน (ญี่ปุ่น, สหรัฐฯ)
5. เพิ่มพื้นที่สีเขียวและปลูกต้นไม้ เช่น สวนแนวตั้งและเครื่องลดฝุ่น (สิงคโปร์, เยอรมนี)

อุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 ในไทย

การแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ในไทยเผชิญกับอุปสรรคหลายด้าน ทั้งการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวด การเผาในที่โล่ง การเติบโตของเมือง สภาพภูมิอากาศที่เอื้อต่อการสะสมของมลพิษทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การแก้ปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ประชาชน และภาคเอกชน เพื่อให้ได้การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

นายนาถ โพธิ์เม เลขที่ 5
 นายธีรวัฒน์ กลิ่นจันทร์ เลขที่ 9
 ด.ช.ภูตะวัน ชะวงค์ เลขที่ 11
 พ.ศ.ภัทรธิดา ศิริธนาภักย์ เลขที่ 20

3. ตัวอย่างผลงานนักเรียนจากใบงานเรื่อง “เมืองสุขติจริง” ในกิจกรรมที่ 2

ชื่อกลุ่ม.....

1.	ชั้น.....	เลขที่.....
2.	ชั้น.....	เลขที่.....
3.	ชั้น.....	เลขที่.....
4.	ชั้น.....	เลขที่.....

เมืองสุขติจริง

“เมืองสุขติจริง เป็นเมืองที่กำลังเติบโตและเป็นหนึ่งในเมืองที่ร่วมลงนามในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สามารถแบ่งเขตพื้นที่ได้เป็น 2 เขตหลัก คือ เขตเมืองที่มีประชากรอาศัยอย่างหนาแน่น ส่งผลต่อการจราจรที่ติดขัด อีกทั้งมีโรงงานอุตสาหกรรมกระจุกตัวหลายโรงงาน ขณะที่เขตชนบท มีพื้นที่สำหรับการเกษตรที่กว้างขวาง ประชาชนอาศัยอยู่อย่างเบาบาง ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรปลูกข้าว ปลูกไร่อ้อย และไร่ข้าวโพด ในช่วงฤดูหนาวประชาชนทั่วเมืองสุขติจริง ต่างประสบปัญหาค่าฝุ่น PM 2.5 สูงเกินมาตรฐานกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็กและผู้สูงอายุ นอกจากนี้ฝุ่นมีปกคลุมทั้งเมืองยังส่งผลให้เศรษฐกิจต้องหยุดชะงักเนื่องจากสูญเสียรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยว

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองกล่าวว่าประชาชนในเขตชนบทเป็นต้นเหตุที่ทำให้ค่าฝุ่น pm 2.5 สูงเกินมาตรฐาน เนื่องจากเผาพื้นที่การเกษตรเป็นประจำ ขณะที่ประชาชนเขตชนบทก็ได้กลับว่า “ชาวเมืองไม่ได้ทำอาชีพแบบนี้ไม่มีทางเข้าใจ ที่เป็นเช่นนี้เพราะนายทุนผู้เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและเจ้าของรถเกี่ยวพืชผลทางการเกษตร มักไม่รับซื้อผลผลิตที่ต้องเก็บเกี่ยวด้วยความยากลำบาก เกษตรกรจึงจำใจต้องเผาเพื่อให้ง่ายต่อการเก็บเกี่ยว มิเช่นนั้นก็จะไม่มีเงิน ปากท้องสำคัญ ถ้าไม่มีเงินสุดท้ายก็ต้องไปรับจ้างทำงานในเมือง ใครจะช่วยให้” การโต้เถียงดังกล่าวทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกันอยู่บ่อยครั้งในโลกออนไลน์

ในฐานะที่กลุ่มของนักเรียนเป็นสมาชิกสภาเมืองสุขติจริง นักเรียนจะมีนโยบายต่อสถานการณ์ดังกล่าวอย่างไร”

1) นักเรียนมีขั้นตอนเพื่อลดฝุ่น pm 2.5 ของเมืองสุโขทัยจริง อย่างไร

1) จัดการจราจรทางหลวงพิเศษ

2) การควบคุมการเผาในที่โล่ง

3) ลดปริมาณรถยนต์ส่วนบุคคล

2) หากฝุ่น pm 2.5 มาจากเมืองข้างเคียง นักเรียนจะมีนโยบายหรือมาตรการอย่างไร

1) หยุดเผา / งดการเผาในที่โล่งบริเวณที่ติดกัน

2) การก่อสร้างอาคารต้องปิดประตูหน้าต่าง

3) การก่อสร้างอาคารต้องปิดประตูหน้าต่าง

3) ในฐานะสมาชิกสภาเมืองสุโขทัย จะมีวิธีการรณรงค์ให้ประชาชนในเมืองและชนบทมีส่วนร่วมในการลดปัญหาฝุ่น PM 2.5 อย่างไร

1) รณรงค์ให้ประชาชนใช้รถสาธารณะเพื่อลดปัญหาการจราจรติดขัด

2) รณรงค์ให้ประชาชนงดการเผาในที่โล่ง

3) รณรงค์ให้ประชาชนใช้รถสาธารณะ

4) ควรใช้วิธีการใดในการพัฒนาเมืองสุโขทัยให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน

1) ใช้วิธีการพัฒนาเมืองสุโขทัยให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน

2) ใช้วิธีการพัฒนาเมืองสุโขทัยให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน

3) ใช้วิธีการพัฒนาเมืองสุโขทัยให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน

5) เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ เช่น พลังงานสะอาดหรือการใช้ขนส่งมวลชน จะสามารถช่วยลดมลพิษจากฝุ่น PM 2.5 ได้อย่างไร

เทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างพลังงานสะอาด เช่น โซลาร์เซลล์, พลังน้ำ, พลังลม

PM 2.5 ได้ เพราะไม่ก่อมลพิษเลย

ทั้งนี้ทั้งนั้น การขนส่งมวลชน เช่น รถไฟฟ้า, รถโดยสาร

ก็ช่วยลดมลพิษได้เช่นกัน

6) หากนักเรียนมีนโยบายลดเผาหรือปล่อยสารพิษสู่อากาศ แต่ยังพบว่าการลักลอบเผาพื้นที่การเกษตรหรือลักลอบปล่อยสารพิษสู่อากาศ นักเรียนจะถือว่าเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เพราะเหตุใด

เพราะการลักลอบปล่อยสารพิษสู่อากาศ ถือว่าผิดกฎหมาย

เพราะการลักลอบปล่อยสารพิษสู่อากาศ ถือว่าผิดกฎหมาย

เพราะการลักลอบปล่อยสารพิษสู่อากาศ ถือว่าผิดกฎหมาย

เพราะการลักลอบปล่อยสารพิษสู่อากาศ ถือว่าผิดกฎหมาย

1) นักเรียนมีขั้นตอนเพื่อลดฝุ่น pm 2.5 ของเมืองสุโขทัยจริง อย่างไร

ลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ลดการใช้เครื่องจักร เครื่องจักรที่ใช้จากเชื้อเพลิงฟอสซิล หรือเปลี่ยนมาใช้เครื่องยนต์ PM 2.5

2) หากฝุ่น pm 2.5 มาจากเมืองข้างเคียง นักเรียนจะมีนโยบายหรือมาตรการอย่างไร

มาตรการ - นโยบายใช้กฎหมายอย่างจริงจัง : เสนอขอเพิ่มบทลงโทษปรับใช้กฎหมาย

- ควบคุมแหล่งกำเนิด : ฝั่งจังหวัดสุโขทัย ควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมและโรงงานอุตสาหกรรมอย่างเคร่งครัด

3) ในฐานะสมาชิกสภาเมืองสุโขทัยจริง จะมีวิธีการรณรงค์ให้ประชาชนในเมืองและชนบทมีส่วนร่วมในการลดปัญหาฝุ่น PM 2.5 อย่างไร

1. จัดกิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ : จัดอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับฝุ่น PM 2.5 โดยให้

ทุกคนเข้าใจง่าย และเข้าถึงได้ทุกคน

2. ให้ข้อมูลหรือคำแนะนำ : จัดทำคู่มือสำหรับประชาชนเกี่ยวกับฝุ่น PM 2.5 และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ

3. ใช้สื่อมวลชน : ใช้สื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับฝุ่น PM 2.5 และให้ข้อมูล

4) ควรใช้วิธีการใดในการพัฒนาเมืองสุโขทัยให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน

1. ควบคุมการปล่อยมลพิษ : ควบคุมการปล่อยมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม

2. ควบคุมการปล่อยมลพิษ : ควบคุมการปล่อยมลพิษจากยานพาหนะ

5) เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ เช่น พลังงานสะอาดหรือการใช้ขนส่งมวลชน จะสามารถช่วยลดมลพิษจากฝุ่น PM 2.5 ได้อย่างไร

1. พลังงานสะอาด : ใช้พลังงานสะอาดจากพลังงานทดแทน

2. การใช้ขนส่งมวลชน : ส่งเสริมและพัฒนาระบบขนส่งมวลชน

6) หากนักเรียนมีนโยบายลดเผาหรือปล่อยสารพิษสู่อากาศ แต่ยังพบว่าการลักลอบเผาพื้นที่การเกษตรหรือลักลอบปล่อยสารพิษสู่อากาศ นักเรียนจะถือว่าเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เพราะเหตุใด

ผิดอาญา เพราะ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ

1) นักเรียนมีขั้นตอนเพื่อลดฝุ่น pm 2.5 ของเมืองสุโขทัยจริง อย่างไร

1) ลดการให้รถสองล้อในเขตเมืองให้เป็นสถานที่จอดรถไว้ โดยการใช้รถโดยสารประจำทางแทน

2) ใช้เทคโนโลยีที่ใช้แล้วเพื่อเกษตรเพื่อลดการเผาไหม้พืช

3) ส่งเสริมการใช้น้ำมันทดแทนการใช้ถ่านหิน และใช้พลังงานทดแทนเพราะสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้

4) เปลี่ยนโรงงานให้โรงงานสะอาดและใช้เทคโนโลยีเป็นตัวอย่าง

2) หากฝุ่น pm 2.5 มาจากเมืองข้างเคียง นักเรียนจะมีนโยบายหรือมาตรการอย่างไร

1) ปิดกั้นกันรั้วมาลงของเมืองหนึ่งๆ เพื่อชนกันแต่ไม่ปะทะกันเกิดฝุ่น

2) ส่งจดหมายร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้ฝุ่นที่มาจากเมืองข้างเคียงเกิดฝุ่น

3) ในฐานะสมาชิกสภาเมืองสุโขทัยจริง จะมีวิธีการณรงค์ให้ประชาชนในเมืองและชนบทมีส่วนร่วมในการลดปัญหาฝุ่น PM 2.5 อย่างไร

1) รณรงค์ให้ประชาชนงดใช้รถส่วนตัว และหันมาใช้รถสาธารณะ เพื่อลดการปล่อยควันพิษจากเครื่องยนต์

2) รณรงค์ให้เกษตรกรงดเผาไหม้พืชไร่ เพื่อลดการปล่อยควันพิษจากเตาเผาไหม้

4) ควรใช้วิธีการใดในการพัฒนาเมืองสุโขทัยให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน

1) ปลูกต้นไม้ให้พื้นที่ว่างของเมือง

2) เปลี่ยนการใช้พลังงานจากถ่านหินเป็นพลังงานทดแทน เพื่อลดมลพิษและการใช้ถ่านหิน

3) รณรงค์ให้เกษตรกรงดเผาไหม้พืชไร่ เพื่อลดการปล่อยควันพิษจากเตาเผาไหม้

5) เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ เช่น พลังงานสะอาดหรือการใช้ขนส่งมวลชน จะสามารถช่วยลดมลพิษจากฝุ่น PM 2.5 ได้อย่างไร

1) ลดการใช้รถส่วนตัว และหันมาใช้รถสาธารณะ เพื่อลดการปล่อยควันพิษจากเครื่องยนต์

2) พลังงานสะอาด พลังงานทดแทน ลดการใช้ถ่านหิน และหันมาใช้พลังงานทดแทน เพื่อลดมลพิษจากการใช้ถ่านหิน

6) หากนักเรียนมีนโยบายลดเผาหรือปล่อยสารพิษสู่อากาศ แต่ยังพบว่าการลักลอบเผาพื้นที่การเกษตรหรือลักลอบปล่อยสารพิษสู่อากาศ นักเรียนจะถือว่าเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เพราะเหตุใด

มีความผิดอาญา เพราะ ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติ

อันเป็นเหตุให้เกิดมลพิษ และ อันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

เพราะ ถ้าไม่แก้ไขปัญหานี้ต่อไป จะเกิดมลพิษที่รุนแรงขึ้น และเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(พ.ร.บ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535)

1) นักเรียนมีขั้นตอนเพื่อลดฝุ่น pm 2.5 ของเมืองสุโขทัยจริง อย่างไร

1. ให้ชุมชนรวมกันทำความสะอาดลดฝุ่นให้ลดจากเกษตรกรรมเปลี่ยนมาเป็นเกษตรอินทรีย์

2. งดใช้รถมอเตอร์ไซด์ในบริเวณสาธารณะ โดยทางออกด้านหนึ่ง นอกรีบเร่งรถอีกด้าน

3. ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด

4. ส่งเสริมให้ใช้ work from home

2) หากฝุ่น pm 2.5 มาจากเมืองข้างเคียง นักเรียนจะมีนโยบายหรือมาตรการอย่างไร

1. มอเตอร์ไซด์เป็นวัน เพื่อลดวันพาหนะที่จุดเผาไหม้ฝุ่น

2. จัดทำร่วมมือระหว่างเมือง

3. การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

4. ทำข้อตกลงร่วมกัน

3) ในฐานะสมาชิกสภาเมืองสุโขทัยจริง จะมีวิธีการรณรงค์ให้ประชาชนในเมืองและชนบทมีส่วนร่วมในการลดปัญหาฝุ่น PM 2.5 อย่างไร

1. ทำวิทยุชุมชน มีอาสาสมัคร-ร่วมรณรงค์

2. ส่งข่าวทางสื่อให้ประชาชนเห็นว่าในการแสดงความคิดเห็น

3. ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูล

3. ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูล

4. ทำวิทยุชุมชน มีอาสาสมัคร-ร่วมรณรงค์

5. ส่งข่าวทางสื่อให้ประชาชนเห็นว่าในการแสดงความคิดเห็น

6. ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูล

6. ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูล

4) ควรใช้วิธีการใดในการพัฒนาเมืองสุโขทัยให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน

1. ให้มีการใช้พลังงานทดแทนและใช้พลังงานทดแทน

2. ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและส่งเสริมให้ใช้ของในท้องถิ่น

3. การให้ทุนสนับสนุนการเกษตรและเกษตรอินทรีย์

4. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยว

5. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยว

6. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยว

5) เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ เช่น พลังงานสะอาดหรือการใช้ขนส่งมวลชน จะสามารถช่วยลดมลพิษจากฝุ่น PM 2.5 ได้อย่างไร

1. ลดการปล่อยมลพิษโดยการใช้พลังงานสะอาด

2. ลดการปล่อยมลพิษโดยการใช้พลังงานสะอาด

6) หากนักเรียนมีนโยบายเฉพาะหรือปล่อยสารพิษสู่อากาศ แต่ยังพบว่ามีการลักลอบเผาพื้นที่การเกษตรหรือลักลอบปล่อยสารพิษสู่อากาศ นักเรียนจะถือว่าเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เพราะเหตุใด

การเผาไหม้ในที่โล่งไม่ก่อมลพิษ แต่หากมีการเผาไหม้ในที่โล่งแล้วเกิดมลพิษ

งานควบคุมมลพิษตามกฎหมาย 220 มาตรา 258 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มีโทษปรับตั้งแต่ 60,000 - 140,000 บาท โทษจำคุกไม่เกิน 3-7 ปี

1) นักเรียนมีขั้นตอนเพื่อลดฝุ่น pm 2.5 ของเมืองสุโขทัยจริง อย่างไร

1. ถอดล้อไครล์และยานพาหนะที่ใช้ น้ำมัน เป็นใช้รถโดยสารไฟฟ้า แทนรถยนต์ส่วนตัว
2. งดหรือลดการเผาเป็นการใช้เทคโนโลยีใหม่ไม่ต้องเผา เช่นการไถกลบ
3. การตั้งกฎขงายจำกัดการปล่อยมลพิษของอุตสาหกรรมก่อนสร้างสัปดาห์
4. เลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน การปล่อยมลพิษเกิน

2) หากฝุ่น pm 2.5 มาจากเมืองข้างเคียง นักเรียนจะมีนโยบายหรือมาตรการอย่างไร

- 1) ทำสารรั่วไหลของเมืองข้างเคียง การเผาต่างๆ ถ้าเผาได้จะปรับค่าเสียหยา
- 2) ขก้าละให้สิทธิคนแบบร่วมด้วยช่วยกัน ๒๓
- 3) เสนอสินค้าที่ลึกรณา เพาะ
- 4) ให้จังหวัดข้างเคียงนำตัวมาช่วยกันแก้ ปัญหา ฝุ่น PM 2.5

3) ในฐานะสมาชิกสภาเมืองสุโขทัยจริง จะมีวิธีการรณรงค์ให้ประชาชนในเมืองและชนบทมีส่วนร่วมในการลดปัญหาฝุ่น PM 2.5 อย่างไร

1. ให้คนมีเลี่อละลดการเผาไหม้
2. สักวันเดย์กับเทศบาลนครและชุมชน
3. สักวันเดย์กับเทศบาลนครและชุมชน
4. สักวันเดย์กับเทศบาลนครและชุมชน
5. สักวันเดย์กับเทศบาลนครและชุมชน

4) ควรใช้วิธีการใดในการพัฒนาเมืองสุโขทัยจริงให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน

1. ก่อให้เกิดงานใหม่และไปใช้ให้ไป
2. มีการจัดการขยะให้ดีกว่านี้ไม่ให้มีผลต่อตัว
3. มีการจัดการขยะให้ดีกว่านี้ไม่ให้มีผลต่อตัว
4. มีการจัดการขยะให้ดีกว่านี้ไม่ให้มีผลต่อตัว
5. มีการจัดการขยะให้ดีกว่านี้ไม่ให้มีผลต่อตัว

5) เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ เช่น พลังงานสะอาดหรือการใช้ขนส่งมวลชน จะสามารถช่วยลดมลพิษจากฝุ่น PM 2.5 ได้อย่างไร

1. การใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์
2. การใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์
3. การใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์
4. การใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์
5. การใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์

6) หากนักเรียนมีนโยบายงดเผาหรือปล่อยสารพิษสู่อากาศ แต่ยังพบว่าการลักลอบเผาพื้นที่การเกษตรหรือลักลอบปล่อยสารพิษสู่อากาศ นักเรียนจะถือว่าเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เพราะเหตุใด

1. ตามมาตรา ๒๒๐ และ ๒๒๑
2. ตามมาตรา ๒๒๐ และ ๒๒๑
3. ตามมาตรา ๒๒๐ และ ๒๒๑

4. ตัวอย่างผลงานนักเรียนการจัดทำวิทัศน์ (คลิปสั้น) เกี่ยวกับฝุ่น PM 2.5

ละครสั้น- ฝุ่นPM2.5คืออะไร? มาตรการและการเกี่ยวข้อง

วิทัศน์สั้นของกลุ่มละครสั้น - ฝุ่น PM 2.5 คืออะไร มาตรการและการเกี่ยวข้อง

โน้่นกระสวย - แถลงการรื่องฝุ่นPM2.5ปคคูลมโลก กัน เพเซอร์ปากลาร้า

วิทัศน์สั้นของกลุ่มโน้่นกระสวย - แถลงการรื่องฝุ่น PM 2.5 ปคคูลมโลก

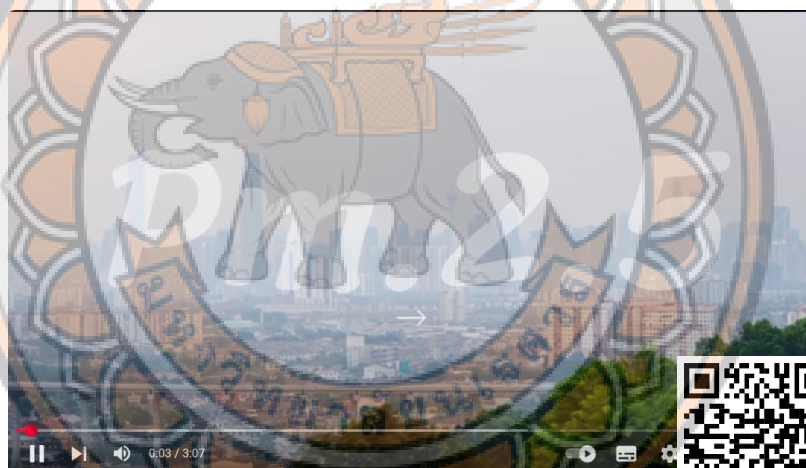

ก่ายเง่งพาเพลิน ตอน ฝุ่น PM 2.5

วิทัศน์สั้นของกลุ่มก่ายเง่งพาเพลิน ตอน ฝุ่น PM 2.5

วิดีโอที่ค้นหามาของกลุ่มกระทรวงการคลัง

วิดีโอที่ค้นหามาของกลุ่มไอทีไอเอ็ม

ละครสั้น - PM 2.5 ตัวดี !! วิธีลดความเสี่ยง

วิดีโอที่ค้นหามาของกลุ่มเข้มห่วย

5. ตัวอย่างผลงานนักเรียนจากการศึกษากรณี “การละเมิดสิทธิเด็ก”

แนวงานเด็ก

๑. คำศัพท์ที่ต้องรู้

- การละเมิดสิทธิเด็ก
- สิทธิเด็ก
- ความยากจน
- ปัญหาการศึกษา
- ปัญหาสุขภาพ

๒. สถานการณ์ปัญหา

- สถานการณ์ปัญหา
- สถานการณ์ปัญหา
- สถานการณ์ปัญหา

๓. การละเมิดสิทธิเด็ก

- การละเมิดสิทธิเด็ก
- การละเมิดสิทธิเด็ก
- การละเมิดสิทธิเด็ก

๔. ผลกระทบต่อเด็ก

- ผลกระทบต่อเด็ก
- ผลกระทบต่อเด็ก
- ผลกระทบต่อเด็ก

เด็กไร้สัญชาติ และ การเข้าถึงบริการสุขภาพ

๑. ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพ

- ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพ
- ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพ
- ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพ

๒. สถานการณ์ปัญหา

- สถานการณ์ปัญหา
- สถานการณ์ปัญหา
- สถานการณ์ปัญหา

๓. การละเมิดสิทธิเด็ก

- การละเมิดสิทธิเด็ก
- การละเมิดสิทธิเด็ก
- การละเมิดสิทธิเด็ก

๔. ผลกระทบต่อเด็ก

- ผลกระทบต่อเด็ก
- ผลกระทบต่อเด็ก
- ผลกระทบต่อเด็ก

ภาษาเด็ก

๑. ภาษาเด็ก

- ภาษาเด็ก
- ภาษาเด็ก
- ภาษาเด็ก

๒. การเข้าถึงบริการสุขภาพ

- การเข้าถึงบริการสุขภาพ
- การเข้าถึงบริการสุขภาพ
- การเข้าถึงบริการสุขภาพ

๓. สถานการณ์ปัญหา

- สถานการณ์ปัญหา
- สถานการณ์ปัญหา
- สถานการณ์ปัญหา

๔. ผลกระทบต่อเด็ก

- ผลกระทบต่อเด็ก
- ผลกระทบต่อเด็ก
- ผลกระทบต่อเด็ก

ภาษาเด็ก

๑. ภาษาเด็ก

- ภาษาเด็ก
- ภาษาเด็ก
- ภาษาเด็ก

๒. การเข้าถึงบริการสุขภาพ

- การเข้าถึงบริการสุขภาพ
- การเข้าถึงบริการสุขภาพ
- การเข้าถึงบริการสุขภาพ

๓. สถานการณ์ปัญหา

- สถานการณ์ปัญหา
- สถานการณ์ปัญหา
- สถานการณ์ปัญหา

๔. ผลกระทบต่อเด็ก

- ผลกระทบต่อเด็ก
- ผลกระทบต่อเด็ก
- ผลกระทบต่อเด็ก

แนวทางการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน

ตำรวจแจ้งข้อหาสามี-ภรรยา
ทำร้ายร่างกาย-ล่วงละเมิดทางเพศเด็กหญิง 4 ขวบ

* วันที่ 25 มี.ค.2567 สองสามีภรรยา ใน ต.บางไผ่ อ.บางมูลนาก จ.พิจิตร เข้าพบพนักงานสอบสวน สน.บางมูลนาก หลังผู้ปกครองเด็กหญิงวัย 4 ขวบ เข้าแจ้งความว่านำลูกสาวไปฝากเลี้ยงไว้กับ 2 สามีภรรยา ก่อนจะได้รับการแจ้งว่าลูกชู้ชัก ยานล้มจนบาดเจ็บสาหัส และหมดสติ แต่แพทย์พบว่านอกจากอาการเลือดคั่งในสมอง มีแผลฟกช้ำตามลำตัว ใบหน้า และ ยังพบร่องรอยฉีกขาดบริเวณอวัยวะเพศ จึงเชื่อว่าลูกสาวน่าจะถูกล่วงละเมิดทางเพศ

สองสามีภรรยา ให้ข้อมูลกับตำรวจว่า เป็นเพื่อนกับแม่เด็ก สาเหตุที่รับเลี้ยงเพราะสงสาร แต่ตลอด 2-3 เดือนที่ผ่านมา แม่เด็กโอนเงินให้เพียง 200 บาท โดยขาดแคลนส่วนใหญ่มาจากการล้มของเด็กรเอง เนื่องจากไม่ค่อยกินอาหาร ทำให้ ร่างกายไม่แข็งแรง แต่ยอมรับว่าแผลที่ลำคอ เป็นรอยเล็บของตนเอง เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจระหว่างอาบน้ำให้ ส่วนร่องรอย บริเวณศีรษะเกิดจากเด็กหกล้มที่บริเวณบันได แต่รอยแผลฉีกขาดที่อวัยวะเพศ ยืนยันว่าไม่ทราบเรื่อง และไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับเด็ก เพราะต้องทำงานหาเช้ากินค่ำ

ตำรวจได้แจ้งความดำเนินคดีในข้อหาร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส และแจ้งข้อหา กับ สามี ฐานกระทำความผิดอาญาไม่เต็ม 13 ปีฯ โดยเตรียมทำเรื่องขอเงินชดเชยจากกองทุนผู้เสียหาย รายละเอียด 100,000 บาท ให้กับครอบครัวผู้เสียหายต่อไป

ส่วนอาการของเด็กหญิงวัย 4 ขวบ ที่ถูกส่งตัวมารักษาที่โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จ.นครสวรรค์ ล่าสุดแพทย์ได้ แจ้งกับผู้ปกครองว่า เด็กหญิงยังมีอาการสมองบวม เลือดคั่งในสมองข้างซ้าย ปอดซ้าย มีแผลฟกช้ำตามร่างกาย อวัยวะ เพศฉีกขาด และไม่รู้สึกตัว อยู่ในห้อง ICU และแพทย์ต้องให้ดูแลอย่างใกล้ชิดตลอด 24 ชั่วโมง *

แนวทางการป้องกันการ ละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน

ความรู้ความเข้าใจ:

ให้ความรู้เด็ก ผู้ปกครอง และสังคม เกี่ยวกับ สิทธิเด็กและการป้องกันตนเอง

บังคับใช้กฎหมาย:

ดำเนินคดีผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง และปรับปรุง กฎหมายให้ทันสมัย

สร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัย:

สร้างระบบดูแลเด็กในสถานศึกษาและชุมชน ส่ง เสริมการใช้อินเทอร์เน็ตปลอดภัย

ช่วยเหลือและฟื้นฟู:

ให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิด และฟื้นฟูผู้กระทำ ผิด

การปฏิบัติตามแนวทาง ป้องกันดังกล่าว สอดคล้องกับ SDG ในหัวข้อใด

- SDG 4: การศึกษาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพ
การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับสิทธิของตนเอง และการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ การสร้างหลักประกันว่าเด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียม
- SDG 5: ความเท่าเทียมทางเพศ
การป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศและการใช้ความรุนแรงต่อเด็กหญิง สอดคล้องกับการยุติการเลือกปฏิบัติและความรุนแรงทุกรูปแบบต่อผู้หญิงและเด็กหญิง
- SDG 16: สังคมที่สงบสุข ยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง
การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การดำเนินงานของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม สอดคล้องกับการ สร้างสังคมที่สงบสุข ยุติธรรม และมีสถาบันที่เข้มแข็งเพื่อคุ้มครองเด็ก
- SDG 3: การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี
การให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูเด็กที่ถูกละเมิดทางร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับการสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี

สมาชิก

บ.3/1 กลุ่ม กว๋ยเจ็ง

บ.ส.สุริดา วงษ์นิภา เลขที่ 29

บ.ส.สุพิดา อิบแสง เลขที่ 30

บ.ส.สุวิดา ปิงเกตุ เลขที่ 31

บ.ส.อริศรา ช่างนิ เลขที่ 32

แนวทางการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน

ครูจุ่มทำร้ายเด็กอนุบาล

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2563 ครูจุ่ม หรือ นางสาวอรุณา ปลอดโปร่ง ครูพี่เลี้ยงโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฯ จังหวัดนนทบุรี ได้กระทำการทารุณกรรมเด็กนักเรียนอนุบาลในห้องเรียนอย่างรุนแรง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้:

* พฤติกรรมการทำร้าย:

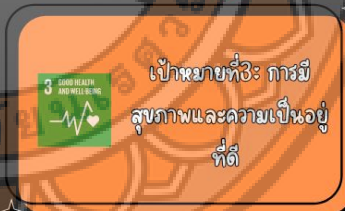
- * ครูจุ่มได้กระทำการทารุณกรรมเด็กหลายรูปแบบ เช่น จิกดม ผลักเด็กจนล้ม ตบตี และบังคับให้เด็กกินอาหารที่อาเจียนออกมา
- * มีการเปิดเผยภาพจากกล้องวงจรปิดที่แสดงให้เห็นการกระทำที่โหดร้ายต่อเด็กนักเรียนหลายคน
- * นอกจากนั้นยังพบว่ามีนักเรียนอีกในห้องพักด้วย

และได้มีเหตุการณ์ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ให้หมายให้ครูจุ่มเดินทางมาพบกับผู้ปกครอง เพื่อให้ความความในคดีทำร้ายร่างกายกัน ซึ่งต่อมาทางครูจุ่มยินยอมที่จะถอนแจ้งความในคดีที่ตนทำกับพ่อน้องเสือ บินดล ไทสะอาด ที่ทำร้ายร่างกายครูจุ่มไป ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ทำการปรับเงินคนละ 100 บาท ในคดีดังกล่าว เหตุการณ์นี้ได้สร้างความสะเทือนใจและความโกรธแค้นให้กับสังคมเป็นอย่างมาก และเป็นเหตุการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครองเด็กและการตรวจสอบมาตรฐานของโรงเรียนอนุบาล

แนวทางการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน

การปฏิบัติตามแนวทางป้องกันดังกล่าวสอดคล้องกับSDGsในหัวข้อ

- การขี้อายหรือขี้อาย
- คัดกรองบุคลากร
- การติดตั้งกล้องวงจรปิด
- มีมาตรการลงโทษ
- มีช่องทางออกความคิดเห็นและร้องเรียน

เป้าหมายที่3: การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี

เป้าหมายที่4: การศึกษาที่มีคุณภาพ

เป้าหมายที่11: เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน

การรณรงค์วิชาการไร่ไธยา
นายชินกร เมืองสิงห์ เลขที่4
นายพิรภัทร ศรีสะอาด เลขที่8
นายสุเมธ ปุตรสุวรรณ เลขที่10
น.ส.อภิญญา ปานพรม เลขที่28
นร.ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3/1

แนวทางป้องกันการละเมิดสิทธิ เด็กและเยาวชน

จัดทำโดย

นายชญาภา บุญคำ เลขที่ 3
นายพัชรกร บุญคำ เลขที่ 6
นางสาวณัฏฐพร บุญคำ เลขที่ 23
นางสาวสรณภรณ์ บุญคำ เลขที่ 23

SDG 4

4 QUALITY
EDUCATION

SDG 16

16 PEACE, JUSTICE
AND STRONG
INSTITUTIONS

SDG ที่เกี่ยวข้อง

SDG 4: การศึกษาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพ

SDG 16: สังคมสงบสุข ยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง

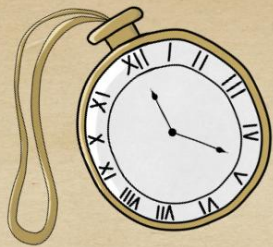
เลือกการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้น

แนวทางป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน: หยด Cyberbullying
ปัญหา: การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์
ส่งผลกระทบต่อจิตใจและพัฒนาการของเด็กและเยาวชน

แนวทางป้องกัน

- สร้างความตระหนักรู้: ให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครองเกี่ยวกับภัยของ Cyberbullying
- ส่งเสริมการสื่อสารเชิงบวก: สอนเด็กให้ใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์และมีมารยาท
- สร้างพื้นที่ปลอดภัย: สนับสนุนให้เด็กกล้าพูดคุยเมื่อถูกกลั่นแกล้ง
- ร่วมมือกัน: โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญห
- การตรวจสอบและเฝ้าระวัง: ผู้ปกครองควรมีการตรวจสอบและเฝ้าระวังการใช้งานสื่อออนไลน์ของบุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและ เยาวชน

การใช้แรงงานเด็ก

เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ โดยเฉพาะใน
อุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานมาก เช่น เกษตรกรรม โรงงาน
ผลิต และการก่อสร้าง ซึ่งเด็กถูกบังคับให้ทำงานหนักในสภาพ
แวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย

แนวทางป้องกัน

- การรณรงค์ให้ความรู้: สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กในชุมชนและครอบครัว โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการใช้แรงงานเด็ก
- การบังคับใช้กฎหมาย: เพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายที่ห้ามการใช้แรงงานเด็ก และมีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้ละเมิด
- การสนับสนุนการศึกษา: ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับเด็กในชุมชนที่มีการใช้แรงงานเด็ก เพื่อให้เด็กมีโอกาสในการพัฒนาตนเองและไม่ต้องทำงาน
- การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ: สนับสนุนให้ครอบครัวมีรายได้ที่เพียงพอ เพื่อไม่ต้องพึ่งพาแรงงานของเด็กในการเลี้ยงดูครอบครัว

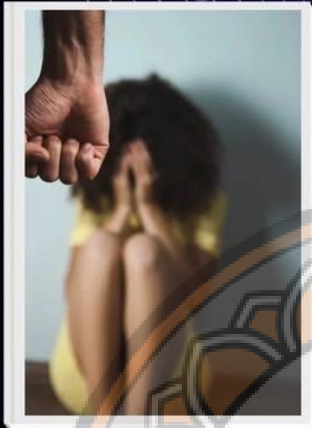

การปฏิบัติตามแนวทางป้องกัน สอดคล้องกับ SDG

หัวข้อที่ 8 "การทำงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ" โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่าและยุติธรรม รวมถึงการหยุดการใช้แรงงานเด็กเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาและมีอนาคตที่ดีขึ้น

แนวทางการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน

1. การละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน

ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชนอย่างรุนแรง อาจนำไปสู่ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล และการขาดความเชื่อมั่นในตนเองได้

2. แนวทางป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน

- สอนเด็กและเยาวชนให้รู้จักร่างกายของตนเอง
- สอนให้เด็กรู้จักการปฏิเสธ และการขอความช่วยเหลือเมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย
- ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับสัญญาณเตือนของการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
- มีมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด
- ส่งเสริมให้มีการรณรงค์ต่อต้านการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก

3. การปฏิบัติตามแนวทางป้องกันดังกล่าว สอดคล้องกับ SDG ในหัวข้อ

- SDG 3: สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ จะช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีของเด็กและเยาวชน
- SDG 5: ความเท่าเทียมทางเพศ การปกป้องเด็กหญิงและเด็กชายจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ จะช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ

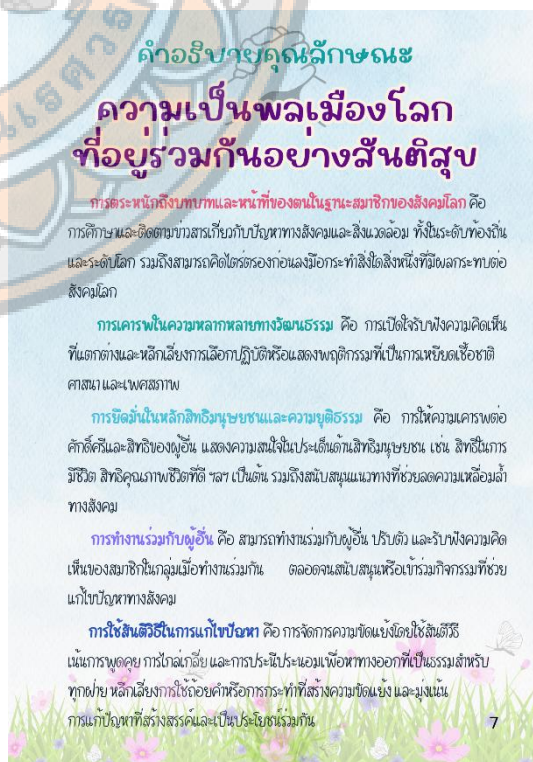
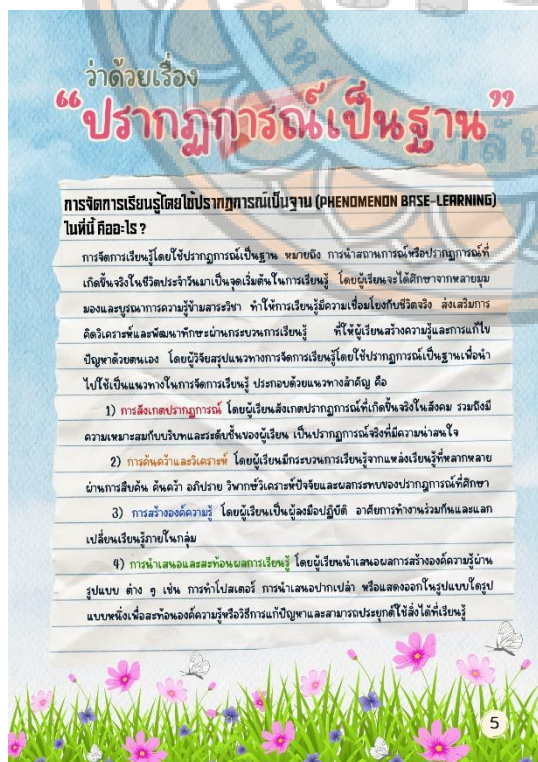
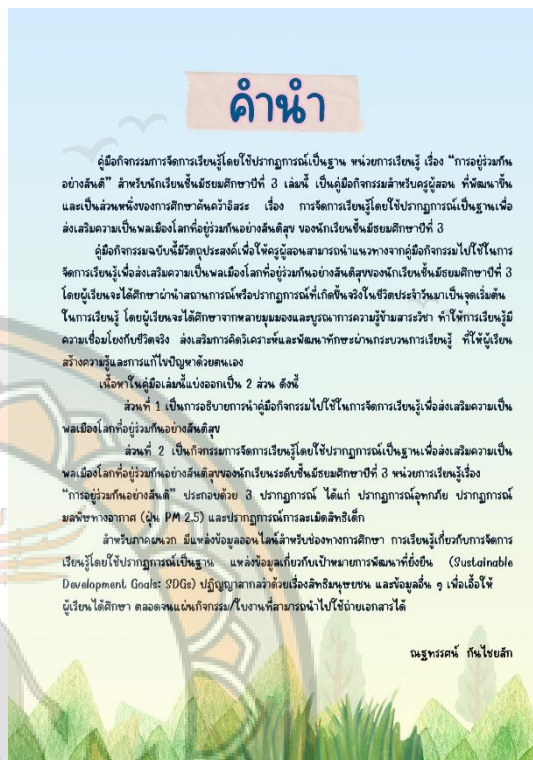
ภาคผนวก ง คู่มือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ”

1. QR Code คู่มือกิจกรรม

QR Code คู่มือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
หน่วยการเรียนรู้เรื่อง “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ”

2. ตัวอย่าง คู่มือกิจกรรม การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง “การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ”

รู้จัก SDGs :

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals

รู้จักเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คืออะไร

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกหลังปี 2015 ที่ได้รับการรับรองจาก 193 ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2015 ครอบคลุมช่วงระยะเวลาที่ต้องบรรลุภายใน 15 ปี ได้เป็นทิศทางการพัฒนาที่ทุกประเทศต้องดำเนินการร่วมกันมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 ไปจนถึงปี ค.ศ. 2030

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย (Goals) ภายใต้ 17 เป้าหมายย่อย (Targets) เป้าหมายย่อย (Targets) ซึ่งมีความหมายย่อย (Targets) 169 เป้าหมายย่อย (Targets) และพัฒนา ตัวชี้วัด จำนวน 232 ตัวชี้วัด (ทั้งหมด 244 ตัวชี้วัดแต่มีตัวชี้วัดซ้ำ 12 ตัว) เพื่อติดตามความก้าวหน้าของเป้าหมายย่อยดังกล่าว

17 เป้าหมาย...มีอะไรบ้าง

SDGs สำคัญอย่างไร?

SDGs มีบทบาทสำคัญในการสร้างโลกที่ยั่งยืนโดยช่วยให้ทุกภาคส่วน ทั้งรัฐบาล ภาคธุรกิจ และประชาชนร่วมมือกันแก้ปัญหาคือปัญหาที่ยั่งยืนและเชื่อมโยงกัน เป้าหมายเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและลดความเหลื่อมล้ำ แต่ยังช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับทุกคนในปัจจุบันและอนาคต

การบรรลุ SDGs จึงเป็นความท้าทายในการสร้างโลกที่ดีกว่า ใจดีและเป็นธรรม ยั่งยืน และเคารพสิทธิทุกคน

8

คำอธิบาย คู่มือกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2
ใบงานกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1
การสังเกตปรากฏการณ์

ชั่วโมงที่ 2
การศึกษาและค้นคว้า

ชั่วโมงที่ 3
การสร้างองค์ความรู้

ชั่วโมงที่ 4
การนำเสนอและสะท้อนผลการเรียนรู้

หน้าคำอธิบายเพิ่มเติม

หน้าคำอธิบายเพิ่มเติม

- แนวคิดชุมชนคิด
- ประเด็นที่มอบหมาย
- สื่อประกอบการสอน
- ขอบเขตเพิ่มเติมจากหน้ากิจกรรม

11

กิจกรรมที่ 1

งานนี้...เราอยู่

ชั่วโมงที่ 1 การสังเกตปรากฏการณ์

- นักเรียนดูวิดีโอและภาพข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วม
- นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปรากฏการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้น
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติอื่นๆ
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติอื่นๆ
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติอื่นๆ

ชั่วโมงที่ 2 การศึกษาและค้นคว้า

- นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น

ชั่วโมงที่ 3 การสร้างองค์ความรู้

- นักเรียนทำกิจกรรม "งานนี้...เราอยู่"
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น

ชั่วโมงที่ 4 การนำเสนอและสะท้อนผลการเรียนรู้

- นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น
- นักเรียนดูภาพข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น

13

คำอธิบายเพิ่มเติม

กิจกรรมที่ 1 งานนี้...เราอยู่

ชั่วโมงที่ 3 การสร้างองค์ความรู้

กิจกรรม "งานนี้...เราอยู่"

คำชี้แจง : แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยแต่ละกลุ่มจะได้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น

เป้าหมาย : นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น และสามารถนำเสนอต่อเพื่อนและครูได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน :

1. ครูแจกแผนที่ประเทศไทยให้นักเรียนดู
2. ครูแจกบัตรคำถามให้นักเรียนดู
3. นักเรียนดูแผนที่ประเทศไทยและบัตรคำถาม
4. นักเรียนดูแผนที่ประเทศไทยและบัตรคำถาม
5. นักเรียนดูแผนที่ประเทศไทยและบัตรคำถาม
6. นักเรียนดูแผนที่ประเทศไทยและบัตรคำถาม

16

